

munism communism communism communism communism communis
munism communism communism communism communism communis
munism communism communism communism communism communis

డా॥ అంబేద్కర్ లేక డా॥ మార్క్స్
'కాంచనద్వీపం'-స్విట్జర్లాండులో మన డబ్బెంత?
స్విస్ బ్యాంకులు : నల్లధనం
దురాశే సంక్షోభాలకు మూలమా?
శ్రామిక తత్వవేత్త జోసఫ్ డీట్లెన్
సామ్రాజ్యవాదం
పెట్టుబడిదారీ విధానం - పెట్టుబడి - టెక్నాలజీ
మాంద్యంతో అదృశ్యమైన వాషింగ్టన్ కాన్ఫరెన్స్
లెనిన్, ప్రపంచ సామ్రాజ్యవాద సంక్షోభం
ఆంధ్రప్రదేశ్ రైతుసంఘ రాష్ట్రస్థాయి వర్క్ షాపు, తిరుపతి - కొన్ని అనుభవాలు

కమ్యూనిస్టు పార్టీ సభ్యులమైన మనలో యింకా కొందరి వర్గ దృక్పథం స్పష్టంగాను, ఖచ్చితంగాను లేనట్లయితే, వారి ఆలోచనా విధానం సరిగానూ, నిర్మలంగానూ లేకపోతే, ఇతర వర్గాల యొక్క పాత సమాజం యొక్క ఆలోచనా విధానం, అలవాట్లు, భ్రమలు ఇంకా మిగిలివుంటే, వ్యక్తిగత ప్రయోజనాలు, సొంత లక్ష్యాలు, రకరకాలైన భౌతిక వాంఛలు, స్వార్థపు కోర్కెలు అలాగే వుంటే వారు మార్క్సిస్టు - లెనినిస్టు సిద్ధాంతాన్ని, పద్ధతినీ అధ్యయనం చేసేటప్పడు యివన్నీ మార్క్సిస్టు - లెనినిస్టు సిద్ధాంతాలతో ఢీకొనక మానవు. అటువంటప్పడు వారు తమ లోపాలను అధిగమించడానికైనా ప్రయత్నిస్తారు. లేదా మార్క్సిస్టు - లెనినిస్టు సిద్ధాంతాలను తమ సొంత భ్రమలకు తగినట్లు అపభ్రంశ మొనర్చడం, తద్వారా మార్క్సిజం - లెనినిజం తమకర్థం కాకుండా నిరోధించుకోవడం అయినా చేస్తారు. ఇట్టివారు మార్క్సిజం-లెనినిజంను లోతుగా అధ్యయనం చేయలేరు. అందులో ప్రత్యేక వర్గ స్వభావం గల సారాన్ని ఇముడ్చుకోలేరు. దాన్ని తమ చేతుల్లో ఒక ఆయుధంగా ఉపయోగించుకోలేరు.

అంతేకాదు, శ్రామిక విప్లవం యొక్క గమనంలో అనేక ప్రాక్టికల్ సమస్యలను పరిష్కరించేటప్పడు వీరు మార్క్సిస్టు - లెనినిస్టు సిద్ధాంతాల కనుగుణ్యంగా పరిష్కరించడం సాధ్యపడదు. ఎందువల్లనంటే వీరి అలవాట్లా, భ్రమలూ యిందుకు పూర్తిగా వ్యతిరేకం. వీరి సొంత ప్రయోజనాలిందుకు అడ్డువస్తాయి. అలాంటి పరిస్థితుల్లో వీరు తమ అల్పబుద్ధిని ప్రదర్శించుకుంటారు. అనిశ్చింతగా ప్రవర్తిస్తారు. సందేహాలతో సతమతమవుతారు. ఇటూ అటూ ఊగిసలాడుతారు. తమ ముందున్న సమస్యలను వీరు సరిగాను, చక్కగాను, పరిస్థితులకు తగిన విధంగాను పరిష్కరించలేరు. సత్యాన్ని వీరు సులభంగా గ్రహింపజాలరు. ఒకవేళ గ్రహించినా దాన్ని ధైర్యంగా చాటలేరు. పైగా ఆ సత్యాన్ని బుద్ధిపూర్వకంగాగాని, తెలియకగాని మరుగుపరచడమో, అపభ్రంశ మొనర్చడమో చేస్తారు.

లీషావ్చీ, మంచి కమ్యూనిస్టు ఎలా వుండాలి?

కమ్యూనిజం

సంపుటి 34 జులై 2009 సంచిక 7

విషయసూచిక ...

1. డా॥ అంబేద్కర్ లేక డా॥ మార్క్స్
పాల్ కాక్షాట్ 4
2. 'కాంచనదీప్తం'-స్విట్జర్లాండులో
మన డబ్బెంత?
సురవరం సుధాకరరెడ్డి 12
3. స్విస్ బ్యాంకులు : నల్లధనం కల్పణ 14
4. దురాశే సంక్షోభాలకు మూలమా?
గడ్డం కోటేశ్వరరావు 16
5. శ్రామిక తత్వవేత్త జోసెఫ్ డీట్లెన్
ఎన్. అంజయ్య 19
6. సామ్రాజ్యవాదం వి.వి. రెడ్డి 32
7. పెట్టుబడిదారీ విధానం -
పెట్టుబడి - టెక్నాలజీ
భరత్ భూషణ్ ప్రసాద్ 34
8. మాంద్యంతో అదృశ్యమైన
వాషింగ్టన్ కాన్సెన్సస్ గిరీష్ మిశ్రా 36
9. లెనిన్, ప్రపంచ సామ్రాజ్యవాద
సంక్షోభం అనిల్ రాజిమ్వాలె 39
10. ఆంధ్రప్రదేశ్ రైతుసంఘ రాష్ట్రస్థాయి
వర్క్ షాపు, తిరుపతి - కొన్ని అనుభవాలు
రావుల వెంకయ్య 41

ఉంపాదకుడు

గడ్డం కోటేశ్వరరావు

ఉంపాదకవర్గం

. రాఘవాచారి (అధ్యక్షులు)

ఎన్. అంజయ్య

శ్రీ పత్మవారాయణ

కె.వి.ఆర్.

ఎ. విజయకుమార్

“నిశ్చితార్థంబు వదలరు నిపుణమతులు”

కమ్యూనిస్టు పార్టీ సాగించే పోరాటం ఆర్థిక, రాజకీయ, సిద్ధాంత రూపాల్లో కొనసాగుతుంది. దాని పునాది వర్గాలైన శ్రామిక వర్గం, బడుగు, బలహీన వర్గాలు, భారతదేశం లాంటి దేశాల్లో సన్న, చిన్నకారు రైతాంగం, మధ్యతరగతి బుద్ధిజీవుల లాంటి వర్గాలు ఆ పోరాటంలో ప్రముఖ పాత్రను నిర్వహించాలి. రాజకీయ పోరాట ప్రాధాన్యతను, అవసరాన్ని వారిచే గుర్తింపజేయాలి. రాజకీయ పోరాటపు అంతిమ లక్ష్యం అధికారాన్ని హస్తగతం చేసుకోవడమనే స్పృహతో ఎత్తుగడలు, విధానాలు వుండాలి. ఆ క్రమంలో ఎదురయ్యే కష్ట నష్టాలను, వ్యాప్తిలో వుండే బూర్జువా సిద్ధాంత భావజాలాన్ని, విశ్వాసంతో, విస్వసనీయతతో ఎదుర్కోవాలి. పీడిత, తాడిత ప్రజలందరిని సామాజికంగా విముక్తి చేసేందుకు అవలంబించాల్సిన మార్గాలను, వారు అర్థం చేసుకునే రీతిలో వర్గ పోరాటాలను, సిద్ధాంత పోరాటాలను రూపొందించి అంతిమ లక్ష్యం సాధించేవరకు కొనసాగించాలి.

ఈ నేపథ్యంలోనే ఇటీవల జరిగిన ఎన్నికలను విశ్లేషించాలి.

ఈ మధ్య జరిగిన ఎన్నికల్లో కుల, మత, ప్రాంతీయ తత్వాలతో, ప్రజలకు ఏ విధమైన దీర్ఘకాలిక అశేండా లేకుండా “పుట్టు సంపన్నులు”, “నవ సంపన్నులు”, “శీఘ్ర సంపన్నులు”, “సులభ సంపన్నులు” బహుళ పార్టీల రూపాల్లో, పద్ధతుల్లో ఎన్నికల రంగంలో పాల్గొన్నారు. శ్రమజనితం కాని అనార్జిక ఆదాయాల ద్రవ్య సంచలతో ఈ వర్గాలు రంగప్రవేశం చేశాయి.

సరళీకరణ విధానాలు ప్రవేశపెట్టిన తర్వాత ప్రత్యేకించి గత దశాబ్ద కాలంగా రాజ్యాధికారాన్ని ఆధారం చేసుకుని, ఏ విధమైన శ్రమ లేకుండా, కష్టనష్టాలను రుచిచూడకుండా, పైసా పెట్టుబడి లేకుండా తమ ఖాతాల్లోకి వచ్చిపడే భూములు, మట్టిపెళ్ళ ముట్టుకోకుండా, కాంట్రాక్టుల ద్వారా రాలిపడే కోట్లాది రూపాయలతో నయా పావుకార్లు (Crony Capitalists / Lumpen Bourgeoisie) రంగప్రవేశం చేసి ఎన్నికల ప్రక్రియను తారుమారు చేశారు. గతంలో ఇది లేదని కాదు. కానీ ఈ ప్రమాణాల్లో, ఈ విధంగా నూతన వర్గాలు గతంలో ఎప్పుడూ ఎన్నికల రంగంలో ప్రవేశించలేదు.

బూర్జువా వర్గాల రంగప్రవేశ స్థాయి, ప్రమాణాలను, విధానాలను ఎత్తుగడలను, కమ్యూనిస్టు పార్టీల పరిమితులను పరిగణలోకి తీసుకోకుండా ఎన్నికల ఎత్తుగడలు వేయడం పరిపక్వతకు చిహ్నం కాదు. ఆ విధమైన అపరిపక్వత, దురవగాహన ప్రాతిపదికగా పాల్గొన్న ఎన్నికల నుండి వచ్చిన ఫలితాలను యధాతథంగా పరిశీలించి నిర్ధారణలకు రావడం మరో పొరపాటవుతుంది. అర్థసత్యాల నుండి “తార్కిక” విశ్లేషణ చేయడం ఎండమావుల్లో నీటికోసం వెంపర్లాడినట్లే. గతితార్కిక విశ్లేషణ లేక చిత్తశుద్ధితో కూడిన అత్యశోధన మన ఇష్టానిష్టాలతో నిమిత్తం లేకుండా వుండే గణాంక సమాచారాధారిత నిజ జనితమైన విషయ పరిపుష్టితో చేయబడేదే.

సీట్లు తగ్గినపుడు ఓట్లు, అవి తగ్గినపుడు సీట్లను ఉదాహరిస్తూ చేసుకునే “అసమగ్ర” విశ్లేషణ కమ్యూనిస్టు పార్టీలను ముందుకు నడిపించదు. ఆత్మస్థైర్యాన్ని కలిగించదు. ప్రజల్లో విశ్వసనీయతను పెంపొందించదు. గత అర్థ శతాబ్దంలో ఎన్నికల రంగంలో కమ్యూనిస్టులు పాల్గొంటూనే వున్నారు. రాష్ట్రాల్లోనూ, కేంద్రంలోనూ కొన్ని సందర్భాలలో “అధికారాన్ని పంచుకున్నారు. వాటి ఫలితాలను, పర్యవసానాలను ఆనాడు పరిపూర్ణంగా విశ్లేషించకపోయినా, ప్రస్తుత తరుణంలో, కనీస తక్షణ కర్తవ్యంగా సమగ్ర విశ్లేషణ చేయాలి. నిర్భయంగా, నిబ్బరంగా క్రింది స్థాయి నుండి చర్చ జరగాలి. గుణపాఠాలు తీసుకోవాలి. విశ్వాసంతో ముందుకు నడవాలి.

మహాకవి భర్తృహరి చెప్పినట్లు, “అధములు విఘ్నములు సంభవించునని కార్యము నారంభింప వెఱుతురు. మధ్యములు అరంభించి విఘ్నములు వచ్చినపుడు వదులుదురు. ధీరు లెన్ని పర్యాయము లెట్టి విఘ్నములు వచ్చినను తాము పట్టిన కార్యమును విడువరు”.

“తని సిరే వేల్పు లుదధి రత్నములచేత?

వెఱుదిరే ఘోర కాకోల విషముచేత?

విడిచినే యత్న మమృతంబు వొడముదనుక?

నిశ్చితార్థంబు వదలరు నిపుణమతులు”

(గడ్డం కోటేశ్వరరావు)

డా॥ అంబేద్కర్ లేక డా॥ మార్క్స్*

పాల్ కాక్పోట్

- అంశం : 1. సోషలిజంపై మన అభిప్రాయాలకు డా॥ అంబేద్కర్ ప్రతిపాదించిన వాటికి ఎటువంటి సంబంధం ఉన్నది?
2. ప్రజాస్వామ్యానికి సంబంధించి మన అభిప్రాయాలకు మైనారిటీల హక్కులకు, కుల సమస్యలకు ఎటువంటి సంబంధం వున్నది?

1. కులం ఆర్థిక వునాది - శ్రమ విభజన VS శ్రామికుల విభజన.

కుల వ్యవస్థ నిర్మూలనపై అంబేద్కర్ ప్రసంగంలో ఈ వ్యాఖ్య ఉన్నది.

“కుల వ్యవస్థ శ్రమజీవుల విభజన మాత్రమే కాదు. అది శ్రమ విభజనకు పూర్తిగా భిన్నమైనది; అది నిచ్చినమెట్ల వ్యవస్థలాంటిది. దానిలో శ్రమజీవుల విభజనను ఒకరిపై మరొకరు అంతస్థుల వారీగా నిర్మించబడింది. మరి ఏ ఇతర దేశంలోనూ శ్రమ విభజన ఇటువంటి దొంతరలతో కూడి లేదు.”

అటువంటి సామాజిక వ్యవస్థలో గల ప్రత్యేక దురన్యాయాన్ని గురించి అంబేద్కర్ ఇంకా ఇలా అంటారు.

“ఈ శ్రమ విభజన ఆకస్మికంగా ఏర్పడినది కాదు. సహజ లక్షణాలపై ఆధారపడింది కాదు. సామాజిక, వ్యక్తిగత సామర్థ్యం అనేది వ్యక్తి సమర్థతను పెంపొందిస్తుంది. తన జీవన విధానాన్ని ఎంపిక చేసుకుని నిర్వహించుకునే సామర్థ్యాన్ని అది పెంపొందిస్తుంది. కుల వ్యవస్థలో ఈ సూత్రం ఉల్లంఘించబడింది. ముందుగానే వ్యక్తులకు కర్తవ్యాలను అది నిర్దేశిస్తున్నది. ఆ ఎంపిక శిక్షణ పొందిన సామర్థ్యాలపై ఆధారపడి కాదు. ఆ వ్యక్తి తల్లిదండ్రుల సామాజిక అంతస్తుపై నిర్ణయించబడుతున్నది.”

ఆ ప్రసంగాన్ని నేడు శ్రద్ధగా చదివితే అస్పృశ్యులను హిందువులు ఎన్ని అవమానాలకు గురిచేశారో ఆ వ్యవస్థ ఎంత అన్యాయమైందో అర్థమౌతుంది. అటువంటి క్రూరత్వాన్ని, అమానుషత్వాన్ని ఎవరైనా ఎలా సహించగలరు?

అది ఎటువంటి నాగరికత? లక్షలాదిమందిని అటువంటి దయనీయమైన, అవమానకరమైన, దీనస్థితికి హిందువులు దిగజార్చడం అస్పృశ్యతను పాటించడం ఏమనాలి? పైగా నేరస్థ

కులాల స్థాయికి వారిని ఖండించారు.

ఇటువంటి తరహా వివక్షత అసహజమైనది. అమానుషమైనది. దీని గురించి విన్న ఇతరులు ఆశ్చర్యపోతారు. ఇది ఒక వికృత సంకీర్ణ వ్యవస్థ. ఆ విధంగా స్పందించటం సహజం. ఒక విషయం ఆలోచించండి. కులవ్యవస్థ, అస్పృశ్యత సహజమైనవి, సక్రమమైనవి అని ఆనాటి హిందూ ప్రజాభిప్రాయం భావించకపోతే అంబేద్కర్ అటువంటి నిరసన తెలిపి ఉండేవాడు కాదేమో. కుల వ్యవస్థ ఒక క్రమబద్ధమైన సమాజంలో అంతర్భాగం.

ఏది సహజం, ఏది సక్రమమైనది, అనే దానిపై విభిన్న అభిప్రాయాలు ఎలా వున్నాయి? నేడు ఆ వ్యవస్థను నీతిబాహ్యమైనదిగా అనేకమంది భావిస్తున్నారు. ఆనాడు లక్షలాదిమందికి అది గొప్పగా ఎలా కనిపించింది?

అంబేద్కర్ అస్పృశ్యుడుగా జన్మించారు. ఉన్నత విద్యకై అతనికి అరుదైన అవకాశం లభించి విద్యార్థిగా అమెరికా వెళ్ళారు నిమ్నకులాల కడగండ్లను అనుభవించారు. అమెరికా ఉదారవాద తాత్విక సిద్ధాంతాలను ఆకళింపు చేసుకున్నారు. కులవ్యవస్థ దుర్మార్గాలను అంబేద్కర్ తీవ్రంగా ఖండించగలిగే స్థితిలో ఉన్నారు. కులసమర్థకులైన బ్రాహ్మణులు శతాబ్దాలపాటు దురభిప్రాయాలలో ఎలా కూరుకుపోయినారో ఆయన చూడగలిగారు.

అంబేద్కర్, ఆయన బ్రాహ్మణ రాజకీయ సమకాలికుల మధ్య గల వ్యత్యాసం నాటి పారిశ్రామిక పెట్టుబడిదారీ సమాజం ఆవిర్భవించిన సామాజిక ఆదర్శాలు ఒకవైపు, వ్యవసాయ సమాజ (కాపిటలిజం ముందు దశ) భావజాలాలకు మధ్యగల ఘర్షణ అది ప్రతిబింబం. అంబేద్కర్ సామాజిక, వ్యక్తి సామర్థ్యాల గురించి అన్న మాటలను పైన ఉదహరించాను. ఆయన ఉపదేశించిన భాష అర్థమేమిటి? ఏ సమాజాన్ని గురించి మాట్లాడుతున్నారు?

1. ప్రజలు ఉన్నత జీవన లక్ష్యాలను కలిగివుంటారు.
2. సమర్థత తీవ్రంగా వేధించే ఒక సమస్య.
3. అటువంటి సమర్థత ప్రజలను ఉన్నత స్థానాల నిరంతరం ప్రేరేపిస్తూ ఉంటుంది.

ఈ లక్షణాలన్నీ పెట్టుబడిదారీ విధానంతోపాటు ఏర్పడినా, సాంప్రదాయక వ్యవసాయ సమాజంలో ఒక ఉన్నత లక్ష్య అనుసరించే అవకాశం నేటి ఆధునికార్థంలో పరిమితమైనది. అటువంటి అవకాశమే ఉండదు. లేదా సామర్థ్యాన్ని గురించి ఆధునికార్థంలో ప్రజలు అంత తీవ్రంగా ఆలోచించటం ఉం

* డాక్టర్ అంబేద్కర్ ఆర్ డాక్టర్ మార్క్స్ అన్న వ్యాసానికి ఇది సంక్షిప్త అనువాదం.

నిజమే. శ్రమవిభజన ఏదో ఒక రూపంలో అన్ని సమాజాలలోనూ ఉన్నది. అంత అభివృద్ధి చెందని సమాజంలో కూడా లింగవిభజన ఉన్నది. అన్ని సమాజాలలో శ్రమకాలం నిర్దిష్ట కర్తవ్యాల మధ్య పంపిణీ జరుగుతుంది లేకపోతే మనుగడ ఉండదు. ఆ పంపిణీ ఘాతుకంగా ఉంటే సమాజం నశించిపోతుంది. ఉదాహరణకు గృహ నిర్మాణంపై అత్యధిక కాలాన్ని వినియోగిస్తే ఆహార సంపాదనకు అవకాశమేది? అందుచేత ఆర్థిక సామర్థ్యం యొక్క భావనలను గురించి పెద్ద వివరాలలోకి వెళ్ళనవసరం లేదు.

సామర్థ్యం ఎప్పుడు ప్రారంభమౌతుంది? దానిని లెక్కించి తీవ్రంగా ఆలోచించే క్రమంలో అది ప్రారంభమౌతుంది. ఈ లెక్కించటం వాణిజ్య, వ్యాపార సమాజంలో ఏర్పడింది. ఉత్పత్తి వ్యయం డబ్బు రూపంలో వ్యక్తమైనప్పుడు దాని ఫలితాలు కూడా అలాగే వుంటాయి. అప్పుడు నువ్వు సామర్థ్యాన్ని గురించి మాట్లాడ గలుగుతావు.

ఆడం స్మిత్ ఈ సమస్య మూలాల్లోకి వెళ్లి పరిశీలించారు. డబ్బు మొత్తాన్ని గురించి ఒకరు మాట్లాడుతున్నారు అంటే పరోక్షంగా శ్రమ పరిమాణం గురించి మాట్లాడుతున్నట్టు లెక్క. ఆయన తన సుప్రసిద్ధ గ్రంథంలో శ్రమయొక్క ముఖ్యపాత్రను వివరించారు. వాక్యం ప్రారంభమే దాంతో ఉంటుంది.

ఆడం స్మిత్ ఒక చారిత్రక భౌతికవాది. సమాజంయొక్క రాజకీయ భావజాల లక్షణాలను ఆ సమాజం జీవన విధాన మూలాల్లోకి వెళ్లి పరిశీలించారు. పారిశ్రామిక పెట్టుబడిదారీ విధాన అవతరణ దశలో ఆయన రచనలు చేశారు. అప్పటికీ ప్రధానంగా వ్యవసాయ సమాజం కొనసాగుతున్నది. సమాజ పరిణామాన్ని మూడు దశలుగా ఆడం స్మిత్ గుర్తించారు.

1. వేటాడే దశ దేశాలు
2. పశువుల పెంపకం దేశాలు
3. వ్యవసాయదారుల దేశాలు

పారిశ్రామిక విప్లవం జరిగిన తీరును ఆయన మెచ్చుకోలేదు. అయితే ఒక నూతన అభివృద్ధి దశ ప్రారంభమైంది. పెట్టుబడిదారీ సామర్థ్యాన్ని ఆడం స్మిత్ బహుధా ప్రశంసించారు. శ్రమ విభజనలో సహేతుకత ఉన్నది. ఆయన నుండే శ్రమ విభజన భావం మనం గ్రహించాం.

ఆడం స్మిత్ భూస్వామ్య సమాజంలోని ఆడంబరాలు, ఆర్థాటాలు, పౌరోహిత్యం, మందీ మార్బలం లాంటి అనుత్పాదక శ్రమను ఖండించారు.

అంబేద్కర్ బ్రాహ్మణ పౌరోహిత్యాన్ని నిరసించారు. కులాన్ని ఖండించారు. అది కేవలం క్రూరమైందని మాత్రమే కాదు; అది సామర్థ్యాన్ని నిర్మూలిస్తున్నది. ఏమంటే శ్రమ విభజనను అది నిరోధిస్తున్నది. జనాభాను కృత్రిమంగా వంశపారంపర్య సెక్షన్లుగా కులం విభజిస్తున్నది. అంబేద్కర్ ప్రప్రథమంగా ఆడం స్మిత్

శిష్యులు. బుద్ధుడు తరువాత వచ్చారు.

పెట్టుబడిదారీ సమాజం ప్రమాణాల ననుసరించి శ్రమవిభజనకు కులం అటంకంగా మారితే దాని అస్థిత్వాన్ని ఎలా వివరించాలి? సమాజంలో శ్రమ విభజనపై మార్ప్స్ అభిప్రాయాలు దీనిపట్ల అవగాహనకు ఏమైనా తోడ్పడతాయా? అంబేద్కర్ ఏదైతే విమర్శిస్తున్నాడో దానిపై మరింత వెలుతురు ప్రసరింపజేస్తాయా? అన్ని ఆర్థిక వ్యవస్థలకు కర్తవ్యాల నిర్వహణకు శ్రమను కేటాయించవలసిన అవసరం ఉందని మార్ప్స్ గుర్తించారు. కానీ ఆ కేటాయింపు రూపాలు మారుతూ ఉంటాయి.

ఒక దేశం పూర్తిగా పనిచేయటం మానేస్తే సంవత్సరం కాదు కొద్ది వారాలు అలా జరిగినప్పటికీ ఆ దేశం నశించిపోతుందని ప్రతి పిల్లవాడికి తెలుసు. ఉత్పత్తుల పరిమాణం సమాజ మొత్తం శ్రమ పరిమాణంపై ఆధారపడి వుంటుంది. సామాజిక శ్రమ పంపిణీ అవసరం రద్దు కాదు. కాని దాని ప్రత్యేక కేటాయింపుల రూపం ఆ సామాజిక ఉత్పత్తి రూపాన్ని బట్టి మారుతుంది. సహజ నియమాలు ఎన్నటికీ రద్దు కాబడవు. భిన్న చారిత్రక పరిస్థితుల్లో అవి వ్యక్తమయ్యే రూపం మారుతుంది.

అన్ని సమాజాలు రోజులో గంటలకు జనాభా సైజుకు కట్టుబడి వుంటాయి. సమాజంలో పసికూనలనుండి ఉత్పాదక ఏజంట్ల వరకు తమ నిర్దిష్టపాత్రను నిర్వర్తిస్తూ ఉంటారు. అయితే వారు నిర్వహించే విధానాల్లో తేడా వుంటుంది. కులం మీద ఆధారపడిన సమాజాల్లో ప్రతి వ్యక్తిలోని సాధారణ సామర్థ్యం వ్యక్తీకరించబడకపోవచ్చు. కానీ సామర్థ్యం ప్రతివ్యక్తిలో ఉన్నది. అస్పృశ్యుడైన బాలునికి, బ్రాహ్మణబాలునికి మధ్య జన్మ్యుపరమైన తేడా లేదు. కానీ కట్టుదిట్టమైన సామాజిక ఆచారాలు అటువంటి తేడాలు మన సమాజంలో ఉన్నట్టుగా చూపెడతాయి. క్రైస్తవ మతం, ఇస్లాం మతం మానవ సమానత్వాన్ని ప్రబోధిస్తాయి. కాని ఆత్మలు సమానం అనే సాధారణ స్థాయిలో దాని అర్థాన్ని వివరిస్తారు. మానవాళిని గురించి మతపరమైన సాధారణార్థంలో దీన్ని చూస్తారు. ఏమంటే ఆ సమానత్వానికి వుండవలసిన సామాజిక పరిస్థితులు లేవు. ఆత్మ చనిపోయిన తరువాత అది సిద్ధిస్తుంది.

పెట్టుబడిదారీ సమాజంలో ఏ వ్యక్తినైనా ఏ పనికైనా పెట్టుకునే సూత్రం వుంటుంది. వారికి శిక్షణ ఇవ్వచ్చు. తద్వారా అంతకు ముందున్న సమాజంకంటే స్పష్టంగా మానవశ్రమ బహురూపాలలో వ్యక్తమయ్యే సామర్థ్యాన్ని వికసింపజేయవచ్చు. ఒక విషయం మనకి స్పష్టంగా తెలుసు. అటువంటి పెట్టుబడిదారీ సమాజాలలో కూడా వర్గం, మతం, లింగం ఆధారంగా వివక్షత ఉంటుందని తెలుసు. అటువంటి వివక్షత శ్రమచలన సూత్రాలకు విరుద్ధమనేదికూడా స్పష్టం. పెట్టుబడిదారీ సమాజంలో అటువంటి వివక్షత తగ్గే ధోరణి ఉంటుంది. పెట్టుబడిదారీ సమాజంలో మానవ శ్రమ సాధారణ చలనం కులం, జాతి, వర్గ, విభజనల కారణంగా నిరోధించబడు

తుంది. అట్టి వివక్షత కారణంగా విద్య, వృత్తుల శిక్షణ అందరికీ అందుబాటులో వుండవు. సాధారణశ్రమపై ఇంకా కొనసాగుతున్న అటువంటి వివక్షతలు, నిర్బంధాలు సోషలిజంలో నిర్మూలించ బడతాయి. పిల్లలందరూ వారి అభిరుచులకు అనుగుణ్యమైన వృత్తులను ఎన్నుకునే స్వేచ్ఛ ఉంటుంది. ఇది సోషలిజం యొక్క ముఖ్య లక్షణం. సాధారణ మానవ సమానత్వాన్ని ఒక సామాజిక వాస్తవంగా అది మార్పు చేస్తుంది.

అంబేద్కర్ కులవ్యవస్థను తీవ్రంగా నిరసించాడు. శ్రమ విభజనను అది నిరోధించటమే కాక భిన్న ఉత్పత్తి విభాగాల మధ్య శ్రమ పునఃపంపిణీని నిరోధిస్తుంది. కులవ్యవస్థ నిర్మూలనపై ఆయన ప్రసంగాన్ని శ్రద్ధగా చదవండి.

కులవ్యవస్థ ప్రాతిపదికగా వృత్తుల విభజన హానికరమైనది. పరిశ్రమ (ఇండస్ట్రీ) చలనరహితంగా ఎన్నడూ ఉండజాలదు. అది తీవ్ర ఆకస్మిక మార్పులకు లోనవుతుంది. అటువంటి మార్పులు కారణంగా ఒక వ్యక్తి తన వృత్తిని మార్చుకునే స్వేచ్ఛ ఉండాలి. మారుతున్న పరిస్థితులకు అతను మలచుకునే స్వేచ్ఛ లేకుండా ఆయన జీవనోపాధిని పొందటం అసాధ్యమైన విషయం. ఇప్పుడు కులవ్యవస్థ హిందువులను తాము కోరుకున్న వృత్తులకు ఎంపిక చేసుకునే స్వేచ్ఛ ఇవ్వదు. వంశపారంపర్యంగా అట్టి హక్కు ఉంటేనే సాధ్యం. ఆకలితోనైనా ఒక హిందువు ఉంటాడు కాని, ఆయన కులం నిర్దేశించని కొత్త వృత్తిని అతడు చేపట్టడు. దీనికి కారణం ఆ కులవ్యవస్థే. ఆ దేశంలో నిరుద్యోగానికి ప్రత్యక్ష కారణం కులం.

పైన అంబేద్కర్ పేర్కొన్న వాక్యాలను గమనించండి. పరిశ్రమ (ఇండస్ట్రీ) అవసరాలపైన, శ్రమ కేటాయింపు మార్పుపైన అంబేద్కర్ దృష్టి వుంది. కాని మార్క్స్ ను మనం విశ్వసించితే, ఆ కులవ్యవస్థ ఒక ఆర్థిక రూపం నుండి అవతరించింది. ఆర్థిక మార్పులు చాలా నెమ్మదిగా అయినా సంభవిస్తాయి. లేదా అసలు ఉండకపోవచ్చు.

భారతదేశంపై మార్క్స్ రచనలు గమనించండి.

భారతదేశంలో చిన్న సమాజాలను కులవిభజన, బానిసత్వం ఆవహించి వున్నాయి. మానవుణ్ణి ఉన్నతీకరించే దానికి మారుగా బయట పరిస్థితులకు అతను లొంగి ఉండేటట్టుగా అవి తయారు చేస్తాయి.

భారతదేశంలో వ్యవసాయక సమాజ లక్షణాలను మార్క్స్ ఈ విధంగా పేర్కొన్నారు.

(1) టెక్నాలజీలో స్తబ్ధత.

(2) దోపిడీ సంబంధాలు.

భారతదేశంలో కులాలు ప్రజలను వంశపారంపర్య వృత్తులకు కేటాయించడమే కాదు. ఇంకా ముఖ్యంగా వారిని పీడిత, పీడకుల కులాలుగా వారిని విభజించింది. దోపిడీ వర్గాలకు పీడితులు శ్రమ చేస్తారు. కులం అణచివేత మూలాలు బానిసత్వం, అర్థబానిసత్వం, సాంకేతికంగా వెనుకబడిన ఉత్పత్తి విధానంలో వున్నాయి. నిమ్న

కులాలు పీడనకు గురి అయ్యాయి.

భారతదేశంపై మార్క్స్ రచనలు 70 సంవత్సరాల అనంతరం అంబేద్కర్ క్రియాశీల రాజకీయాలలోకి ప్రవేశించాడు. ఈ మధ్య కాలంలో భారత ఆర్థిక వ్యవస్థలో మార్పులొచ్చాయి. కానీ ఈ మార్పులు వూహించిన దానికనుగుణ్యంగా లేవు. ఆర్థిక వ్యవస్థ ప్రధానంగా మానవశక్తిపైనే ఆధారపడివుంది. వ్యవసాయంలో యాంత్రీకరణ పరిమిత స్థాయిలో ప్రవేశించింది. చేతివృత్తుల నుండి యంత్ర పరిశ్రమకు పరివర్తన జరగలేదు.

1843లో భారతదేశంలో బానిసత్వాన్ని రద్దుచేసినా, అది ఆచరణలో అంబేద్కర్ కాలంలో కొనసాగింది. అది ఇంకా కొనసాగు తున్నదని లెక్కలు తెలుపుతున్నాయి. ఆధునిక భారతదేశంలో నాలుగు కోట్లమంది కట్టుబానిసలు ఉన్నట్టుగా 1999 సంవత్సరం లెక్కలు తెలుపుతున్నాయి. భారతదేశ జనాభాలో 1995 లెక్కల ననుసరించి షెడ్యూల్లు కులాలు, గిరిజనులు 24 శాతం వున్నారు. ప్రభుత్వం అంగీకరించినదానిప్రకారం కట్టుబానిసలలో 86 శాతం ఈ గ్రూపుల నుండి వచ్చినవారే. రాజ్యాంగం 23వ ఆర్టికల్ అనుసరించి అన్ని రకాల వెట్టిచాకిరీని భారతదేశంలో నిషేధించారు. కానీ అవి ఇంకా కొనసాగుతున్నాయి. 1976లో కట్టుబానిసల రద్దు చట్టం అమలులోకి వచ్చింది.

కట్టుబానిసలు ఎక్కువమంది నిమ్న తరగతులకు చెందిన వారు. వీరు వ్యవసాయరంగంలో ఉన్నారు. ఇటుక బట్టీలలో ఉన్నారు. క్వారీలలో ఉన్నారు. వారి యజమానులకు కార్మికులు కట్టుబానిసలుగా ఉండడానికి ప్రధాన కారణం వారు తీసుకున్న రుణాలు తీర్చలేకపోవడం. అవి అధిక వడ్డీలతో కూడినవని చెప్పనవసరం లేదు. బానిసత్వంతో పోలిన పరిస్థితులు క్వారీలలో, గనులలో, చేతివృత్తులలో, నిర్మాణరంగంలో, ఉప్పు కొటారులలో నెలకొనివున్నాయి. ఒక్క తమిళనాడు రాష్ట్రంలోనే క్వారీలలో పనిచేసే 7,50,000 మంది కార్మికులలో మూడింట రెండు వంతులు కట్టుబానిసలే. మొత్తం కుటుంబాలే బానిసత్వంలో మగ్గుతున్నాయి.

బానిసత్వానికి, కులఅణచివేతకి మధ్య ఉన్న దగ్గర లింకు చూసినట్లయితే అంబేద్కర్ ప్రతిపాదన బానిసత్వంకంటే కులం నీచమైనదని పోల్చిచూపటం సందేహించ వలసివస్తుంది. భారతదేశ ప్రత్యేకతైన కులం ఒక దుష్ట శక్తి. అంబేద్కర్ బానిసత్వాన్ని గురించి చూపుతున్న ఉదాహరణ ప్రాచీనప్రపంచంలో వర్ణిల్లిన ఉదారవాద బానిసత్వంనుండి వచ్చింది. అనాడు సమాజంలో బానిసలు, ఒక మైనారిటీగ్రూపు. కాని అంబేద్కర్ ఉన్నత విద్యనభ్యసించటానికి వెళ్ళిన అమెరికాను పరిశీలించండి. అమెరికా రాజ్యాంగ నిర్మాతలు నమానత్వాన్ని ప్రకటించినా, మానవసౌభాగ్యాన్ని కోరినా, అమెరికాలో బానిసత్వం చట్టబద్ధ వ్యవస్థగానే ఉన్నది. ముందుగానే భారతదేశంలో దానిని నిషేధించారు. అమెరికాలో ఒక జాతిప్రజలకు

యంత్రాంగం సృష్టించిన జాతి భేదాన్ని ఈ పోరాటాలు బద్ధలు కొట్టాయి. అమెరికాలో ఈ పోరాటం ఇంకా పూర్తికాలేదు.

1) అమెరికాలో నల్లజాతీయులకు చెల్లించే వేతనం తక్కువగా వుంటుంది. నైపుణ్యంతో కూడిన వృత్తులు అన్నీ వారికి అందు బాటులో వుండవు.

2) శ్రామికులుగా వారు మరింత పెట్టుబడిదారీ దోపిడీకి గురవుతున్నారు. గతంలో వారిని భూస్వాములు, బానిస యజమానులు దోపిడీ చేసేవారు. ఇప్పుడు పెట్టుబడిదారులు దోపిడీ చేస్తున్నారు.

అయితే భారతదేశంలో అస్పృశ్యతకు వ్యతిరేకంగా సాగిన పోరాటం కంటే అమెరికాలో నీగ్రోల పోరాటం మరింత అభివృద్ధిని సాధించింది.

అమెరికా అనుభవంలో ఇమిడి ఉన్న అంశాలు ఏంటి? “పోలికలు”

1. నిమ్మకులాల అస్తిత్వం మొదటగా బాహ్యంగా, బానిస స్థితిలో ఉన్నది. తర్వాత దశలో అర్థబానిస స్థితిలోనికి పరివర్తనం చెందింది.
2. అర్థబానిస స్థితిలో శారీరక శ్రమ ప్రధానం.
3. నిమ్మ కులాలను అణచి ఉంచేందుకు హింస, భయంకర దౌర్జన్యకాండను ఉపయోగించేవారు.
4. సామాజిక విభజన దారుణంగా ఉంది. అంటే ఊరుకి వెలుపల ప్రత్యేక అవాసాలు.

“ముఖ్యమైన తేడాలు”

1. భారతదేశంలో పోలిస్తే అమెరికాలో 1960వ దశకంలో పెట్టుబడిదారీ పారిశ్రామికీకరణ బాగా పురోగతి చెందింది.
2. చారిత్రాత్మకంగా అమెరికాలో పెట్టుబడితో పోలిస్తే లేబర్ కొరత బాగా ఎక్కువ.
3. అమెరికాలో జాతి(రేస్) వివక్షతకు మతపరమైన సమర్థన అంతగా అంత లోతైనది కాదు.

పెట్టుబడిదారీ అభివృద్ధి సాధారణ నియమాలు ప్రకారం రైతాంగాన్ని ఒక వర్గంగా పరిశీలిస్తే యూరప్ లోను, అమెరికాలోను, క్రమంగా క్షీణించాయి. భారతదేశంలో రైతువర్గం అందుకు భిన్నంగా ఉండగలదా? భారతదేశంలో వ్యవసాయ రంగంలో యాంత్రీకరణ పెరుగుతుంది. అదొక క్రమం. రైతాంగం చెదిరిపోయే అవకాశం ఉన్నది. క్వారీలు, ఇటుక బట్టీలు, గనులలో త్రవ్వకాలకు పెద్దపెద్ద యంత్రాలను ఉపయోగిస్తారు. మానవ శ్రమ క్రమంగా తగ్గుతుంది. వారిలో దళితులు ఎక్కువ. ఇవన్నీ పెట్టుబడిదారీ అభివృద్ధి పర్యవసానాలు.

ఇక్కడ కొన్ని విషయాలు గమనించాలి. శ్రమ చౌకగా దొరికితే అది దుర్వినియోగం అవుతుంది. ఇది బానిసత్వానికి వర్తిస్తుంది. సామాజిక, సాంకేతిక పురోగతికి అది అవరోధం. పెట్టుబడిదారీ

విధానంలో వేతనాలు తక్కువగా ఉంటే వెనుకబడిన సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని ఉత్పత్తికి వినియోగించుకుంటారు. దళితుల శ్రమను తీవ్రంగా దోపిడీ చేయటం కారణంగా భారతదేశ గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థలో సాంకేతిక వినియోగం వెనుకబడి ఉంది. కొన్ని పరిశ్రమలు పూర్తిగా యాంత్రీకరణ జరగటానికి దీర్ఘకాలం ఆలస్యం అవుతుంది ఎందుచేత?

శ్రమ ప్రియంగా మారేంతవరకు యంత్రాలను ఉపయోగించుకునేందుకు ప్రేరణ చాలా తక్కువగా ఉంటుంది. భారత దేశానికి అమెరికాకి మధ్య ఉన్న కీలక విభేదం ఇదే. అమెరికాలో శ్రమ కొరత ఉన్నందువల్లే ఆఫ్రికా నుండి బానిసలను నిర్బంధంగా దిగుమతి చేసుకున్నారు.

ఫ్రాన్స్, రష్యా, చైనాలలో వ్యవసాయక విప్లవాలు ప్రాధాన్యత దీన్నే తెలుపుతోంది. అనుత్పాదక వర్గాలైన భూస్వాములు, పౌరోహిత్యులను బలాత్కారంగా అణచివేయడం వలన పారిశ్రామికీకరణకు వనరులను సమీకరించడం జరిగింది.

2006వ సంవత్సరం చైనాలో జాతీయ ఉత్పత్తి మొత్తంలో 50 శాతాన్ని తిరిగి యంత్ర పరిశ్రమ తదితర రంగాలలో పెట్టుబడి పెడుతున్నారు. 1940వ దశకంలో చైనాలో వ్యవసాయక విప్లవం జరగకపోయినట్లయితే పెట్టుబడి సంచయనం ఈ స్థాయికి చేరుకునేది కాదు. ఆనాడు రైతుల ఆదనపు ఉత్పత్తిని భూస్వాములు అనుత్పాదకంగా వినియోగించేవారు.

2. అంబేద్కర్ ఆర్థిక కార్యక్రమం

చైనాలో విప్లవ క్రమం పురోగమిస్తుండగా, అంబేద్కర్ భారతదేశంలో ఉత్పత్తి సంబంధాలలో రాడికల్ మార్పులు తీసుకురావలసిన అవసరాన్ని గుర్తించాడు. ఆ సమయంలో భారతదేశ రాజ్యాంగ రచన కమిటీలో ఆయన పనిచేస్తున్నారు. 1948లో అంబేద్కర్ వెలువరించిన ‘స్టేట్స్ అండ్ మైనారిటీస్ వున్తకంలో ఆయన ప్రతిపాదనలు ఉన్నాయి. సామాజిక సంబంధాలు ఆధునీకరణ దృష్టి నుండి దానిలో తీవ్ర వైరుధ్యాలు ఉన్నాయి.

దానిలో క్లాజ్ లలో (ఆర్టికల్ II క్లాజ్ 2 (1)) వ్యక్తి ఆస్తుల హక్కుల గురించి వివరించటం జరిగింది. అంటే ఆస్తులు కలిగిఉండటం వారసత్వ హక్కులతో సహా అని అర్థం.

ఇతర క్లాజ్ లను (ఆర్టికల్ II క్లాజ్ 4) అనుసరించి కీలక పరిశ్రమలు, భారీ పరిశ్రమలు రాజ్య వ్యవస్థ యాజమాన్యంలో ఉంటాయి.

వ్యవసాయం కూడా ప్రభుత్వ పరిశ్రమగా ఉండాలి

ఈ అంశాలను అంబేద్కర్ ప్రతిపాదించడంలో ఆ కాలంనాటి పరిస్థితులకు స్పందించినట్లుగా కనిపిస్తున్నది. చైనాలో వ్యవసాయ విప్లవం సాగుతున్న క్రమం, బ్రిటన్ లో ఆట్లీ ప్రభుత్వం భారత

దేశానికి స్వాతంత్ర్యం ప్రకటించిన దశ. 1945 నుండి బ్రిటన్ లో కీలక పరిశ్రమలను ప్రభుత్వం యాజమాన్యంలో తీసుకొస్తున్న కాలం. 1945లో జకోస్లావేకియాలో బెనీస్ మిశ్రమ ప్రభుత్వం, 1947లో గోట్వాల్డ్ ప్రభుత్వం భూమిని పరిశ్రమలను ప్రభుత్వ యాజమాన్యంలోకి తీసుకొచ్చాయి.

ఈ చర్యల ప్రకటిత ఉద్దేశం ఆర్థిక దోపిడీని పరిష్కరించటం! చర్యలను అమలుపరిస్తే రైతులు, భూమిలేని వ్యవసాయ కార్మికులు గురవుతున్నా ప్రత్యక్ష దోపిడీని అంతం చేస్తాయి. కాని ఇక్కడోక అంశం ఉన్నది. వివరాలలోకి వెళితే ప్రభుత్వం మాజీ భూస్వాములకు గవర్నమెంటు రుణపత్రాలను ఇస్తుంది. రైతులు ప్రభుత్వానికి కౌలు చెల్లిస్తారు. ప్రభుత్వం భూస్వాములకు రుణపత్రాల మీద వడ్డీ చెల్లిస్తుంది. భూస్వామిక వర్గం ఎటువంటి శ్రమ లేకుండా జీవితాన్ని విలాసవంతంగా గడుపుతారు. ఇది దేశం వనరులపై భారమే కదా! క్లాజ్ 2, క్లాజ్ 4 మధ్య ఉన్న ఘర్షణను ప్రభుత్వం ఆవిధంగా పరిష్కరిస్తుంది.

విషయమేమంటే 1940వ దశకంలో సోషలిస్టు ప్రభుత్వాలు మాజీ భూస్వాములకు, ఫ్యాక్టరీ యాజమాన్యులకు నష్టపరిహారాలను చెల్లించటం అసాధారణ చర్య ఏమీ కాదు. అవన్నీ సోషలిజం నిర్మాణంలో పరివర్తన దశలు. ఈ అర్థంలో అంబేద్కర్ ప్రతిపాదనలు ఆ కాలం నాటి ఇతర సోషలిస్టు లకు భిన్నమైనది కాదు.

అయితే అది దీర్ఘకాలికమా, స్వల్పకాలికమా, తాత్కాలిక రాజీ పద్ధతా. ఇవి ఆచరణకు సంబంధించినవి. రాజ్యాంగ కమిటీలో అంబేద్కర్ అటు వంటి ప్రతిపాదనలు చేశారు. తన దీర్ఘకాల ప్రత్యర్థులైన కాంగ్రెస్ వారి అంగీకారంతో అంబేద్కర్ ఆ కమిటీలో పనిచేశారు. అది వేరే విషయం. అయితే అంబేద్కర్ ప్రతిపాదనలు చేశారు. కానీ అమలు పరిచేది ఎవరు?

అదే కాలంలో భారతదేశంలో కొన్ని గ్రామీణ ప్రాంతాలలో కమ్యూనిస్టులు పెద్ద ఎత్తున వ్యవసాయ పోరాటాలు నిర్వహిస్తున్నారు. భూస్వాముల భూములను ఆక్రమించారు. భూములను పంపిణీ చేశారు. భారత సైన్యం ఆ ఉద్యమాన్ని అణచివేసింది. అంబేద్కర్ రాజ్యాంగ ప్రకటనలు, ఆ భూమి ప్రభుత్వ ఆస్తిగా పరిగణించడం. ఏమైనాయి?

ఇతర సోషలిస్టుల గురించి అంబేద్కర్ చెప్పింది ఏమిటి?

భారతదేశం సోషలిస్టులు యూరప్ లోని వారి సహచరులను అనుసరిస్తున్నారు. భారతదేశ వాస్తవాలకు ఆర్థిక వ్యాఖ్యానాలను వర్తింపజేస్తున్నాయి. మానవుని ఆర్థిక జీవిగా వారు పరిగణిస్తున్నారు ... రాజకీయ, ఆర్థిక సంస్కరణలను పెద్ద భ్రమలుగా బోధిస్తున్నాయి. ఆర్థిక సంస్కరణల ద్వారా ఆర్థిక సమానత్వాన్ని సాధించటం అన్నింటికంటే ఇతర సంస్కరణల కంటే ప్రధానమనేది వారి ఉద్దేశం.

అంబేద్కర్ అన్న మాటలు ఎవరిని ఉద్దేశించినవో తెలియదు.

యూరప్ సోషలిస్టు ఉద్యమంలో వివిధ ధోరణులు ఉన్నాయి. 20వ శతాబ్దం ప్రారంభంలో రష్యన్ సోషలిస్టు లెనిన్ కొంతమంది ఆర్థికవాదులు మార్క్స్ లాంటివారిని విమర్శించారు. జార్ చక్రవర్తి దమననీతికి వ్యతిరేకంగా స్వాతంత్ర్యం కొరకు లెనిన్ రాజకీయ పోరాటానికి ప్రాధాన్యత ఇచ్చారు.

సోషలిజంకు సంబంధించి అంబేద్కర్ అభిప్రాయాలకు భిన్నంగా మన ప్రతిపాదనలు ఏమిటి?

మాజీ భూస్వాములకు నష్టపరిహార సమస్యను పక్కన పెడదాం. అంబేద్కర్ సోషలిజంలో ఆస్తి సంబంధాలపై కేంద్రీకరణ ఉన్నది. ఈ అంశంపై ఆయన ఇతరులను విమర్శించారు. ఇదొక వైరుధ్యం. రాజకీయ హక్కులకు ఆయన ఎక్కువ ప్రాధాన్యత ఇచ్చారు. అయితే దోపిడీ నిర్మూలించే విషయమై 1940వ దశకంలో ఇతర సోషలిస్టుల వలె రాజ్య వ్యవస్థ యాజమాన్యనానికి ప్రాధాన్యత ఇచ్చారు.

పరిశ్రమలపై ప్రభుత్వం యాజమాన్యం ఉండటానికి మనం కూడా అనుకూలం. 1940వ దశకం నుండి సోషలిజం చరిత్ర అనుభవాలను పరిశీలిస్తే అదే సరిపోదని అర్థమౌతున్నది. 19వ శతాబ్దం సోషలిస్టులు ఓవెన్, మార్క్స్ లు అర్థం చేసుకున్న విషయాలు 20వ శతాబ్ద సోషలిస్టులు కొన్ని మర్చిపోయినట్లున్నారు. దోపిడీ మూలాలు వ్యక్తిగత ఆస్తిలో మాత్రమే లేవు. వేతనాల వ్యవస్థలో కూడా ఉన్నది. 21వ శతాబ్దంలో దానికి అనుగుణ్యంగా మన ప్రాధాన్యత ఉంటుంది. నూతన సోషలిజంలో ఈ భావాలు పొందుపర్చాలి.

3. మత సంస్కరణ, బౌద్ధం

1936లో ఇటాలియన్ బౌద్ధ భిక్షువుతో అంబేద్కర్ కు పరిచయం ఏర్పడింది. ఆ తరువాతనే హిందూమతానికి ప్రత్యామ్నాయ మతంగా బౌద్ధంపట్ల అంబేద్కర్ కు ఆసక్తి పెరిగింది. హిందూమతం పేరుతో అణచివేతకు గురైనవారికి ప్రత్యామ్నాయ మతాలుగా క్రైస్తవం, ఇస్లాం, బౌద్ధం ఎందుకు కనిపిస్తాయో ప్రత్యేకించి వివరించనవసరం లేదు. 20వ శతాబ్దంలో ఎవరైనా మతాన్ని యెంచుకోవలసివస్తే బౌద్ధమే శాస్త్రీయ హేతువాదానికి అత్యంత దగ్గరైన మతం. హిందూ మతం కంటే బౌద్ధం నిస్సందేహంగా దయాశీలమైన సిద్ధాంతం. ఇస్లాం, క్రైస్తవం మాదిరి సార్వజనీన మతం. కుల వ్యవస్థకు వ్యతిరేకమైన మతంగా బౌద్ధాన్ని చెప్పవచ్చు.

భౌతికవాద దృష్టి నుండి చూసినప్పుడు బౌద్ధంలో సాపేక్షంగా దైవవాద మూఢవిశ్వాసం తక్కువ. మిగతా మతాలతో పోల్చినప్పుడు దైవాన్ని ఆశ్రయించడమూ తక్కువే. అంతిమంగా ఆత్మ భ్రమన్న బౌద్ధ బోధనతో మార్క్సిస్టులతో సహా ఆధునిక భౌతికవాదులు అంగీకరిస్తారు. ఒకనాటి సోవియట్ యూనియన్ న్యాయకోవిదుడు

పమకానిస్ ప్రకారం ఆత్మను సమకాలీనంగా మానవాళికి మౌలిక అంశంగా చూడడం లేదు. పైగా వస్తూత్పత్తి సమాజపు ఫలితంగా చూస్తున్నారు. న్యాయ, నైతిక భావజాలాల వ్యాఖ్యానుసారం ఆత్మ అంతిమంగా భ్రమని ఫ్రెంచ్ మార్క్సిస్టు తాత్వికులు అల్టాజర్ భావన. మనస్సుకు, ఆత్మకు సంబంధించిన సమకాలీన భౌతికవాద పరిశోధన ఆత్మ అస్తిత్వాన్ని నిరాకరిస్తుంది. ఆత్మశ్రయతను ఒక సూత్రంగా భావించే యావత్ బూర్జువా ఆర్థికశాస్త్ర భావనకు ఇది పూర్తిగా వ్యతిరేకం. అందుచేత తాత్వికంగా మనస్సుకు, ఆత్మకు సంబంధించిన బౌద్ధ సిద్ధాంతాలు మార్క్సిజానికి వ్యతిరేకం కాదు.

భిన్న కాలాలకు, విభిన్న వర్గ ప్రయోజనాలకు అనుగుణంగా మారిన బౌద్ధ భావనల మధ్య వుండే తేడాలను గుర్తించాలి. ఉదాహరణకు పునర్జన్మ సమస్యను చూద్దాం. ఈ సమస్యను అంబేద్కర్ భౌతికవాద దృష్టితో చూశారు. శక్తి, మూలకాలతో కూడిన శరీరం మరణంతో విడిపోతుంది. ఇంతకు ముందున్న ప్రజల శరీరాలలోని భౌతిక పదార్థం తరువాత జనించిన శరీరాలలో చేరుతుంది.

కాని మార్క్సిక బౌద్ధ సిద్ధాంతంలో భాగంగా వున్న అంబేద్కర్ పునర్జన్మ భావన ఒక శరీరం నుండి మరో శరీరానికి ఆత్మ బదిలీ అవుతుందన్న పునర్జన్మ భావనతో విభేదిస్తుంది. తమ ప్రయోజనాలకు విరుద్ధంగా నడుచుకొంటే వారి నైతిక ప్రవర్తనకు కొంత ఊహాజనిత ప్రోత్సాహం ఉంటుందని మతం ప్రతిపాదిస్తుంది. క్రైస్తవం, ఇస్లాం మతాలు స్వర్గం లేక నరకాన్ని ప్రోత్సాహకాలుగా అందిస్తాయి. మార్క్సిక రహిత బౌద్ధం పునర్జన్మ తరువాత ఉన్నతినీ లేక శిక్షను ప్రతిపాదిస్తుంది.

వర్గ సమాజంలో మతం ప్రతిపాదించే నైతిక సిద్ధాంతాలు, ఉదాహరణకు దొంగతనం చేయకూడ దన్న సిద్ధాంతపు అర్థం ఆ బోధనలు ఎవరు చేస్తున్నారన్న దానినిబట్టి మారతాయి. అనేకమంది పనిచేసే ఒక పెద్ద పరిశ్రమలో శ్రామికుల శ్రమ నుండి పరిశ్రమ అధిపతి పొందే లాభాలను దొంగతనంగా భావించారు. ఒక పరిశ్రమలో దర్జీగా వుండే స్త్రీ తాను కుట్టిన ఒక చొక్కాను ఇంటికి తీసు వెళితే ఆ చర్యను దొంగతనంగా చూస్తారు. నైతికతకు సంబంధించిన వివిధ ప్రాచీన మత, తాత్విక సిద్ధాంతాలు పేదలకు వ్యతిరేకంగా, ధనికులకు అనుగుణంగానే తమ నైతిక సిద్ధాంతాలకు అర్థాలు చెబుతుంటాయి. దీనిలో బౌద్ధానికి కూడా మినహాయింపు లేదు. “లౌకిక జీవనాన్ని బుద్ధుని బోధనలు మరింత అర్థవంతంగా మార్చి వుండవచ్చు. కాని ఇది ఆతని బోధనల నుండి ఆశించని పర్యవసానం. బుద్ధుణ్ణి ఒకరకమైన సోషలిస్టుగా చెప్ప బూనడం తీవ్రమైన అసంగత్వం. “సామాజిక అసమానతలకు వ్యతిరేకంగా బుద్ధుడు ఎప్పుడూ బోధించలేదు. విముక్తికి అసమానతలతో సంబంధం లేదని మాత్రమే ఆయన ప్రకటించారు.

“కుల వ్యవస్థను రద్దుచేయడానికి కాని, బానిసత్వాన్ని అంతమొందించడానికి కాని ఆయనెప్పుడూ ప్రయత్నించలేదు.

“సమన్న ఫలసూత్ర బోధనలో బానిసత్వాన్ని వదలిపెట్టి బౌద్ధ సంఘంలో చేరితే ఒక బానిసకు కలిగే ప్రయోజనాలను బుద్ధుడు నొక్కి చెప్పారు. కాని పారిపోయి వచ్చిన బానిసలను బౌద్ధ సంఘంలో చేరడానికి అనుమతించలేదు.

“ప్రాచీన కాలంలో బౌద్ధ సంఘంలో కులపర లేక ఇతర వ్యత్యాసాలు లేవు. కాని అనతి కాలంలోనే బౌద్ధ సంఘం పామర బానిసలను సంపాదించింది.”

ఆలోచనకే పరిమితమైన మతపర విధులతో వుండే భిక్షు సంఘాల మనుగడకు అవసరమైన భుక్తిని అందించడానికి అణగారిన వర్గమొకటి అవసరమైంది. అందుచేత, సామాజికంగా బౌద్ధమత స్వభావం ప్రగతిశీలమైందన్న అంబేద్కర్ సాధారణ భావనను మేం నమ్మలేకపోతున్నాం. భిన్న సామాజిక సారాన్ని, విభిన్న వర్గ ప్రయోజనాలను వ్యక్తీకరించే రూపాలే మతాలు. కనుక బౌద్ధంలో ప్రగతిశీల ధోరణులు లేవని నిరాకరించడం లేదు.

మైనారిటీలకు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యం

మైనారిటీలకు, ప్రత్యేకించి అణగారిన కులాలకు తగు ప్రజాస్వామ్య ప్రాతినిధ్యం పొందడం ఎలా అన్నది అంబేద్కర్ ఎదుర్కొన్న ప్రధాన సమస్యలలో ఒకటి.

ప్రామాణికమైన పార్లమెంటరీ ఎన్నికల పద్ధతిలో అణగారిన కులాలు గెలవలేవని గ్రహించడం సులభం. సమాజంలోని అగ్ర కులాల నుండి వచ్చిన అభ్యర్థులకు ఎన్నికల పద్ధతి నదా అనుకూలంగా వుంటుంది. అందుచేత అణగారిన కులాలకు పార్లమెంటులో ప్రాతినిధ్యం లేకుండాపోతుందని అర్థమౌతుంది.

అంబేద్కర్ పలుకుబడి మేరకు పరిష్కారంగా ఎంచుకొన్న రిజర్వేషన్ సమస్యను పాక్షికంగానే పరిష్కరించింది. రిజర్వేషన్ పద్ధతిలో అణగారిన ప్రజలకు ఎవరు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్నారో పరిశీలించండి. అంబేద్కర్ ఆశించినట్లు ఇక్కడ ప్రత్యేక నియోజకవర్గాలు వున్నా లేక ఉమ్మడి నియోజకవర్గాలున్నా పెద్ద తేడా ఏమీ లేదని అర్థమౌతుంది. ఈ రెండు సందర్భాలలోను అణగారిన వర్గాల ప్రతినిధులు ఆ వర్గాలకు ప్రాతినిధ్యం వహించకపోవడాన్ని చూడవచ్చు. దళిత పార్లమెంటు సభ్యులలో 50% స్త్రీలా? వారిలో ఎక్కువమంది నిరక్షరాస్యులు కాదా? దళిత పార్లమెంటు సభ్యులే పేదవారు కాదా?

ఎన్నికల వ్యవస్థ సమాజంలోని అగ్రకులాలకు ఎంతో అనుకూలంగా వుంది. యావత్ పార్లమెంటు కూర్పుపైన రిజర్వేషన్లకున్న ప్రభావం స్వల్పం. అణగారిన మైనారిటీలకు రక్షణగానే రిజర్వేషన్లను అంబేద్కర్ చూశారు. కాని అణగారిన అత్యధికులకు ఎందుకు రిజర్వేషన్ లేదు?

జనాభాలో దాదాపు సగంమంది మహిళలు. కాని లోక్ సభలో మహిళలు 10% కూడా లేరు. 1996 నాటి మహిళా రిజర్వేషన్

‘కాంచనద్వీపం’-స్విట్జర్లాండులో మన డబ్బెంత?

సురవరం సుధాకరరెడ్డి *

నా చిన్నప్పుడు మహారాష్ట్ర మార్చ్ బేస్ రచించిన ట్రెజర్ ఐలాండ్ - ‘కాంచనద్వీపం’ నవలను చాలా ఆసక్తిగా చదివాను. సముద్రం తరాల్లో ఒక ద్వీపంలో దాచబడిన అపార సంపద కోసం జరిగిన సాహసయాత్ర, పోరాటాలు, సముద్రపు దొంగల యుద్ధాలపై ఆసక్తికరమైన నవల అది. అలాంటి కాంచన ద్వీపంగా ఇప్పటి స్విట్జర్లాండు తయారైంది.

కర్నాటక రాష్ట్రం నుంచి సిటిజన్స్ కౌన్సిల్ పేర ఒక పౌరుడు స్విస్ బ్యాంకులలో ఉన్న డబ్బు గురించి నాకు జనవరిలో ఉత్తరం రాసి, పార్లమెంట్ లో ఈ అంశం లేవనెత్తాల్సిందిగా కోరాడు. ఆయన ఉత్తరాన్ని ఆసక్తిగా చదివాను. పార్లమెంట్ లో లేవనెత్తే ముందు దానిపై మరికొంత సమాచారం కావాలి. ఆయన దగ్గర కూడా అదనపు సమాచారం లేదు. నేను ఇంటర్నెట్ లో ప్రయత్నించాను. గూగుల్ ద్వారా కొంత సమాచారం వచ్చింది. మన దేశానికి చెందిన రూ.75 లక్షల కోట్లు స్విస్ బ్యాంకుల్లో ఉన్నట్లుగా సమాచారం లభించడం దిగ్భ్రాంతి గొల్పింది. తర్వాత ఫిబ్రవరి నెలలో నేను గత పార్లమెంటులో బడ్జెట్ పై చేసిన ప్రసంగంలో ఈ అంశాన్ని లేవనెత్తాను. ‘తెహల్కా’ పత్రిక రాసినట్లుగానే నేను లేవనెత్తిన ఈ అంశంపై ఆర్థికమంత్రి ప్రణబ్ ముఖర్జీ సమాధానం చెప్పకుండా దాటవేశారు. ఫిబ్రవరి నెల మొదటి వారంలో ప్రధాన మంత్రికి, ఆర్థికమంత్రికి ఈ అంశంపై రాసిన ఉత్తరాలకు కూడా సమాధానం రాలేదు. ప్రత్యేక ప్రస్తావన ద్వారా పార్లమెంట్ లో మరోసారి ఈ అంశం లేవదీశాను. ఆఖరికి ఫిబ్రవరి 26న అప్రాప్రియేషన్ (ద్రవ్య వినిమయ) బిల్లుపై చర్చ, సమాధానం ముగిసిన తర్వాత ఆమోదం కోసం ఓటింగ్ కు ముందు మరోసారి ఈ అంశాన్ని లేవనెత్తాను. అనేకమంది పార్లమెంట్ సభ్యులు నన్ను బలపరుస్తూ లేచి నిలబడ్డారు. ఆ తర్వాత ఆర్థిక శాఖ సహాయమంత్రి పవన్ కుమార్ బన్నాల్ దీనిపై విచారణ జరిపిస్తానని సభా ముఖంగా వాగ్దానం చేశారు. కాని ఆశ్చర్యకరంగా సభలో బిజెపి సభ్యులెవరూ ఈ అంశంపై నోరు మెదపలేదు. పార్లమెంట్ లో ఈ అంశాన్ని లేవనెత్తిన తర్వాత స్విస్ బ్యాంకుల్లో ఈ డబ్బు నిజంగా ఉందా? ఉంటే ఎంతమందికి ఉంది? ఎవరెవరి పేరుతో ఉంది? ఇదంతా చట్ట విరుద్ధంగానే ఉందా? ఈ డబ్బు నిజంగా ఉంటే దానిని భారతదేశానికి తీసుకు రావచ్చునా? ఈ డబ్బు దేశానికి చెందుతుందా? వంటి ప్రశ్నలు ప్రజల్లో సహజంగానే తలెత్తుతున్నాయి.

స్విస్ బ్యాంకులలో భారతీయుల డిపాజిట్లు ఉన్న విషయం

వాస్తవం. స్విట్జర్లాండుతో పాటు మరికొన్ని దేశాలలో ‘ఖాతాదారుల రహస్యాలను కాపాడే’ పేరుతో బ్యాంకులలో డబ్బు దాచుకున్న వారి వివరాలు బయటకు చెప్పకూడదనే సాంప్రదాయాన్ని పాటిస్తున్నారు. స్విట్జర్లాండు ఒక తటస్థదేశం పేరుతో ప్రపంచంలో అనేక దేశాల నుంచి అత్యంత ధనికుల నుంచి డిపాజిట్లను స్వీకరిస్తూ వచ్చింది. రెండవ ప్రపంచ యుద్ధకాలంలో ఫాసిస్టు వ్యతిరేక ధనికుల డిపాజిట్లకు ఇది కేంద్రమైంది. తర్వాత కాలంలో అనేక దేశాల నుంచి మురికి సంపాదనలు, ‘నల్లధనం’ స్విట్జర్లాండు లోని బ్యాంకుల్లో డిపాజిట్లు అవుతూ వచ్చింది. ప్రపంచంలో అన్ని దేశాల దొంగ డబ్బు, ముదనస్థపు సంపద కొంతభాగం వారసులు లేక ఆ దేశ బ్యాంకుల స్వంతమౌతుంది.

నల్లధనం ఎలా వస్తుంది?

చట్టబద్ధం కాని, చట్ట విరుద్ధంగా, లేక చట్టాలకు అతీతంగా సంపాదించే డబ్బును నల్లడబ్బు అంటారు. పన్నులు కట్టకుండా ఎగవేయడం ద్వారా వచ్చిన ఆదాయం, లెక్కలను తక్కువ చూపించడం ద్వారా, విదేశాల నుంచి దిగుమతైన వస్తువులను, పారిశ్రామిక సామాగ్రిని తక్కువకు కొని ఎక్కువకు అమ్మి అబద్ధపు అకౌంట్లు చూపడం ద్వారా, లంచాలు తీసుకోవడం ద్వారా, ప్రభుత్వాలకు వేలకోట్ల రూపాయల ఆయుధాలను విమానాలను, సబ్ మెరిన్లను విదేశాల నుంచి కొనుగోలు చేసినప్పుడు అమ్మిన కంపెనీల అదృశ్య ఏజెంట్ల దగ్గర కమీషన్లు తీసుకోవడం ద్వారా నల్లధనం సృష్టింపబడుతుంది.

ప్రతి రోజూ మన కళ్ళముందే నల్లధనం సృష్టింపబడుతున్నది. మెడికల్, ఇంజనీరింగ్, ఎంబిఎ, ఎంసిఎ, బిఇడి కాలేజీల్లో అడ్మిషన్ ఫీజు పాతికవేల నుంచి లక్ష రూపాయలుగా ఉంటే యాజమాన్యం లక్షల రూపాయలను రసీదులు లేకుండా వసూలు చేస్తారు. పాఠశాలల్లో మొదటి తరగతి అడ్మిషన్ నుంచి ఇదే తంతు. ప్లాట్లు, ఇళ్ళ అమ్మకాలు, కొనుగోళ్ళు జరిగినప్పుడు అమ్మకం పన్ను, రిజిస్ట్రేషన్ చార్జీలు తగ్గించుకునేందుకు ఆస్తుల లెక్కకంటే బ్యాంకులో తీసుకునేది ఎక్కువ. ప్రాజెక్టులు, విమానాశ్రయాలు, రైల్వేలైన్లు, ఓడరేవులు నిర్మించేప్పుడు నిర్మాణ ఖర్చులు రెండింతలు చూపించడం ద్వారా అదనపు డబ్బు కమీషన్లుగా అధికారులు రాజకీయ నాయకులు, కాంట్రాక్టర్ల ద్వారా పంపిణీ జరిగి నల్లడబ్బుగా మారుతుంది. సినిమా నటులు ఒక్కో సినిమాకి రూ. కోటి నుంచి రూ. 10 కోట్లు పారితోషికం తీసుకొని రూ. 10 లక్షలకు రశీదు ఇస్తారు. సినిమా ప్రొడ్యూసరు తమ ఆదాయాన్ని తక్కువ చూపిస్తారు. ఆదాయపు పన్ను ఎగబెడ్తారు. అదంతా

* భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీ ఉపప్రధాన కార్యదర్శి

నల్లధనమే. వ్యాపారస్తుల్లో కొందరు వందలకోట్ల ఆదాయానికి లెక్కలు చూపించరు. అది నల్లధనంగా మారుతుంది. లావాదేవీల్లో బ్లాక్ మనీ ఎంత? వైట్ మనీ ఎంత? అని బహిరంగంగా చర్చించుకొని నిర్ణయించు కుంటున్నారు. ఈ మధ్య రాజకీయ నాయకులు పార్టీ ఫిరాయింపులకు పాల్పడడం ద్వారా, పార్టీ నేతలు సీట్లు అమ్ముకోవడం ద్వారా, తమ పార్టీలనే టోకున అమ్ముకోవడం ద్వారా వందల కోట్ల రూపాయల నల్లధనాన్ని సంపాదించుకుంటున్నారు.

గత కొన్నేళ్ళుగా ఆర్థిక వ్యవస్థ పెరిగే కొద్దీ ప్రభుత్వ ఆదాయం అతివేగంగా పెరుగుతున్నది. కానీ అదే సమయంలో నల్లడబ్బు మరింత వేగంగా పెరుగుతున్నది. ఇదొక సమాంతర ఆర్థిక వ్యవస్థగా రూపొందుతున్నది.

సాధారణంగా నల్లడబ్బును కొందరు స్థిరాస్తుల రూపంలోకి మారుస్తారు. ప్లాట్లు, భూములు, హోటళ్ళు, హాస్పిటళ్ళును నిర్మిస్తారు. మారిషస్ లాంటి దేశాల్లో బోగస్, నకిలీ కంపెనీలో, అసలు కంపెనీలో సృష్టించి, వాటి ద్వారా నల్లడబ్బును తెల్లడబ్బుగా మార్చి తమ కంపెనీల్లో పెట్టుబడులుగా మారుస్తారు. కొందరు బంగారం కొనిపెట్టు కుంటారు. సుఖ్ రాంలాంటి రాజకీయ నాయకులు కోట్ల రూపాయలు జనపనార సంచుల్లో కుక్కి అటకల మీద దాచుకుంటారు. వీరందరికంటే తెలివైన వాళ్ళు స్విట్జర్లాండు, జర్మనీ తదితర దేశాల బ్యాంకుల్లో డిపాజిట్ చేసుకుంటారు. వడ్డీ నామమాత్రమే అయినా రక్షణ కోసం అక్కడ దాస్తున్నారు.

ఆ డబ్బు గురించే ఇప్పుడు చర్చ. స్విస్ బ్యాంకింగ్ అసోసియేషన్ నివేదిక-2006 ప్రకారం స్విట్జర్లాండులోని వివిధ బ్యాంకుల్లో వివిధ దేశస్తులు దాచిన డబ్బు వివరాలు ఇలా ఉన్నాయి. అందులో మొదటి ఐదు స్థానాల్లో ఉన్న దేశాలు: 1. భారతదేశం-1456 బిలియన్ అమెరికన్ డాలర్లు, 2. రష్యా-470 బిలియన్ అమెరికన్ డాలర్లు, 3. బ్రిటన్-390 బిలియన్ అమెరికన్ డాలర్లు, 4. ఉక్రేయిన్-100 బిలియన్ అమెరికన్ డాలర్లు, 5. చైనా-96 బిలియన్ అమెరికన్ డాలర్లు. ప్రపంచంలోని అన్ని దేశాల వారు దాచుకున్న దొంగ డబ్బుకంటే భారతీయుల నల్లధనమే ఎక్కువని దీనిని బట్టి అర్థమవుతున్నది. అంటే మన రూపాయల్లో ఈ డబ్బు రూ. 75 లక్షల కోట్లు. గత సంవత్సరం మన జాతీయ ఆదాయం రూ. 34 లక్షల కోట్లు. అయితే నల్లధనం రూ. 75 లక్షల కోట్లుగా అంచనా వేయబడుతున్నది. అంటే గత ఏడాది జాతీయ ఆదాయం కంటే నల్లధనం రెండింతలు ఉందన్నమాట.

దీనికి అధారమేమిటని కొందరు ప్రశ్నిస్తున్నారు. భారత రాజకీయపక్షాలు దీనిని అతిశయోక్తులుగా చెప్తున్నారని స్విస్ బ్యాంకుల అధికారులు వ్యాఖ్యానించినట్లు తెలిసింది. తద్వారా తమ దగ్గర భారతీయుల డబ్బు ఉందని వారు దీంతో పరోక్షంగా అంగీకరించినట్లే. అతిశయోక్తులనుకుంటే అసలు డబ్బు ఎంత ఉందో వారు చెప్పాలి. ఇది కచ్చితంగా దొంగ డబ్బు కనుకే

స్వదేశంలో కాక విదేశాల్లో దాచుకున్నారు.

అంతర్జాతీయ అవగాహన ప్రకారం ఆయా దేశాల ప్రభుత్వాలు కోరినప్పుడు ఆ డిపాజిటర్ల పేర్లు, వివరాలతో స్విట్జర్లాండ్ అందజేయాలి. ఆ డబ్బు పన్నులు ఎగబెట్టిన డబ్బుగా ఆ ప్రభుత్వాలు ప్రకటిస్తే, ఆ సొమ్మును ఆదేశానికి అందజేయాలి. స్విస్ బ్యాంకుల నుంచి డబ్బును వెనక్కి తీసుకురావడం సాధ్యం కాదని కొందరు నాయకులు వ్యాఖ్యానిస్తున్నారు. అది సులభమైన విషయం కాదనేది వాస్తవమే. అమెరికా ఈ మధ్యకాలంలో తమ దేశానికి చెందిన వారి నల్లడబ్బు వివరాలు కావాలని స్విట్జర్లాండును కోరితే వారు స్పందించలేదు. స్విస్ కు చెందిన బ్యాంకు ఖాతాలను స్తంభింపజేస్తామని అమెరికన్ అధికారులు బెదిరించిన తర్వాత స్విస్ ఆ లెక్కలు చెప్పటం జరిగింది. వారిలో కొందరిపై అమెరికా పెనాల్టీ వసూలు చేసింది. అమెరికాలో లాగా భారతదేశంలో స్విట్జర్లాండు దేశీయుల ఖాతాలు, వ్యాపారాలు లేవు. మనం ఆ రకంగా వారిని బెదిరించలేము. కానీ అంతర్జాతీయ వేదికల మీద, ఐక్యరాజ్య సమితిలో ప్రపంచ బ్యాంకు, ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ, జి-20ల వేదికల మీద మనం ఒత్తిడి చేయాలి. 'దొంగల డబ్బు'కు రక్షణ ఇస్తున్న వారిని ప్రపంచవ్యాప్తంగా బహిష్కరణ చేయాలి. నైతిక, రాజకీయ ఒత్తిళ్ళ ద్వారా వీటిని బయటపెట్టించాలి. కాని మన ప్రభుత్వానికి ఈ అంశం మీద 'రాజకీయ చిత్తశుద్ధి' లేదు.

ఇప్పుడు ఎల్.కె. అద్వానీ తమకు అధికారం కట్టబెడితే నల్లధనాన్ని విదేశాల నుంచి తెస్తాననడం విచిత్రంగా ఉంది. వీరు 8 సంవత్సరాలు అధికారంలో ఉన్న సమయంలో స్విస్ బ్యాంకుల నుంచి వివరాలను ఎందుకు సేకరించలేక పోయారు? భోఫోర్స్ కుంభకోణంలో కాంగ్రెస్ నాయకులు స్విస్ బ్యాంకుల్లో డబ్బు దాచారని అప్పుడు బిజెపి ఆరోపించింది కూడా? స్విస్ బ్యాంకుల్లో డబ్బు గత ఐదేళ్ళ కాలంలోనే వచ్చింది కాదు గదా? అద్వానీ ప్రకటన కేవలం ఎన్నికల జిమ్మిక్కు మాత్రమే?

స్విస్ బ్యాంకుల్లో డబ్బు దాచుకున్న వారిని రక్షించేందుకు అప్పుడే కొందరు ప్రయత్నాలు మొదలు పెట్టారు. దీనిపై బిజెపి టాస్కుఫోర్స్ వారు చేసిన సూచనల్లో 'అరునెలల సమయమిచ్చి ఈ బ్యాంకు డిపాజిటర్లు స్వయంగా తమ డబ్బు ప్రకటించాలని, దానిపై ట్యాక్స్ వసూలు చేసి వారికి క్షమాభిక్ష పెట్టాలని' సూచిస్తున్నారు. ఇది సిగ్గుమాలిన ప్రతిపాదన. ఇది వామపక్షాలకు ఆమోదయోగ్యం కాదు. దొంగ డబ్బుపై వివరాలు సేకరించి, నల్లధనంగా తేలితే దానిలో ప్రతి పైసా జప్తు చేయాల్సిందే. దీనిపై ప్రజాందోళన జరగాలి. ప్రభుత్వంపై ఒత్తిడి పెరగాలి. నల్లధనం బయటకు రావాలి. అది దేశ మౌలిక సౌకర్యాల కల్పనకు, విద్యకు, వైద్యానికి ఖర్చు పెట్టాలి. అంతర్జాతీయంగా ఆర్థిక మాంద్యం కారణంగా, ఆర్థిక క్రమశిక్షణకు సానుకూలమైన ప్రస్తుత పరిస్థితుల్లోనే ఈ వెలికితీత సాధ్యం. *

స్వీస్ బ్యాంకులు : నల్లధనం

కల్పణ

నదులన్నీ సాగరంవైపే సాగినట్లు ధరిత్రిలోని నల్లధనమంతా ఒకచోటకే ప్రవహిస్తుంది. అదే స్విట్జర్లాండ్. అక్కడ నల్లధనం భద్రంగా దాచిపెట్టడానికి కావలసిన సకల ఏర్పాట్లు చేసేవే స్వీస్ బ్యాంకులు. వాటి పేరు చెబితే ప్రపంచంలో ఏ మూలన వున్న మానవుడికైనా నల్లధనరాశులు కళ్ళముందు కదలాడేది అందుకే. నిజానికి బ్యాంకింగ్ ఆ దేశపు జాతీయ పరిశ్రమ అంటే అతిశయోక్తి కాదు. ఏడున్నర దశాబ్దాలుగా అత్యంత పకడ్బందీగా నల్లధనాన్ని కాపాడుతున్న చరిత్ర ఆ బ్యాంకుల సొంతం. అయినా జర్మనీని నాజీలు, ఏలుతున్న కాలంలోను, రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం తరువాత స్వీస్ బ్యాంకుల ధనరాశుల బండారం బట్టబయలు చేయాలని ప్రయత్నాలు జరక్కపోలేదు. అంటే మహా మాంద్యంగా చరిత్రలో ప్రసిద్ధికెక్కిన కాలానికి అటు ఇటుగా ఈ ప్రయత్నాలు జరిగాయి. ఇప్పుడు మళ్ళీ ఇన్నాళ్ళకు స్వీస్ బ్యాంకుల పద్దుల మీద ప్రపంచం దృష్టి మళ్ళింది. ఇది కూడా కొత్త ఆర్థిక మాంద్యం నేపథ్యంలోనే కావడం విశేషం.

స్వదేశానికి తేవాలనే : స్వీస్ బ్యాంకులలో భారతీయుల నల్లడబ్బును గురించిన అంచనాలు ఈనాటివి కావు. కొన్ని దశాబ్దాలుగా ఇక్కడ నుంచి ఆ బ్యాంకులకి నల్లధనం తరలుతున్నదన్న ఆరోపణలు వినిపిస్తూనే వున్నాయి. అయితే 2009 సాధారణ ఎన్నికల వేళ ఈ అంశం బాగా పదునెక్కింది. స్వీస్ బ్యాంకులలో మన దేశం వాటాగా చెబుతున్న 70 లక్షల కోట్ల రూపాయలను తిరిగి స్వదేశానికి రప్పిస్తామని ఎన్టీయే కూటమి ప్రధాని అభ్యర్థి ఎల్.కె. అద్వానీ మొన్న మార్చి 29న ఒక విలేకరుల సమావేశంలో చెప్పారు. ఈ డబ్బుంతా ప్రధానంగా రాజకీయ అవినీతితో పేరుకున్న దనీ, నేర ప్రపంచం నుంచి జమ అయినదనీ, అక్రమ వ్యాపారంలో వచ్చినదనీ ఆయన వివరణ ఇచ్చారు. జనతాదళ్ (యునైటెడ్) నాయకుడు శరద్ యాదవ్ అంతకు రెండు రోజుల ముందు స్వీస్ బ్యాంకులలో మన నల్లధనం 1.47 ట్రిలియన్ అమెరికన్ డాలర్లని ప్రకటించారు. మార్చి 16న సి.పి.ఎం. తన ఎన్నికల ప్రణాళికను విడుదల చేసింది. తాము అధికారంలోకి వస్తే స్వీస్ బ్యాంకులలో మూలుగుతున్న భారతీయుల నల్లధనాన్ని బయటకు తేవడానికి ప్రత్యేక కార్యక్రమం చేపడతామని అందులో హామీ యిచ్చింది. బెంగుళూరుకు చెందిన ఇండియన్ ఇనిస్టిట్యూట్ ఆఫ్ సైన్సెస్లో ఒక ప్రొఫెసర్ నిర్వహించిన అధ్యయనం ప్రకారం స్వీస్ బ్యాంకులలో నిక్షిప్తం చేసిన మొత్తం నల్లడబ్బులో 56 శాతం భారతీయులదే. ఇదంతా 1947 నుంచి 2008 సంవత్సరాల మధ్యన పేరుకున్న డబ్బే. అవినీతి, మత్తు మందుల అమ్మకాలు, ఇతర చట్టవ్యతిరేక కార్యకలాపాల ద్వారా సంపాదించిన అక్రమ సంపాదన ఆ బ్యాంకులలో పోగుపడిందని ఆయన నిర్మోహమాటంగానే చెప్పారు. స్వీస్ బ్యాంకులలో వున్న మన డబ్బు 70 లక్షల కోట్ల రూపాయలను

వెనక్కి రప్పించేందుకు చర్యలు తీసుకోవలసిందిగా కేంద్ర ప్రభుత్వాన్ని ఆదేశించవలసిందిగా ప్రముఖ న్యాయ నిపుణుడు రామ్ జత్యలానీ, మరికొందరు న్యాయవాదుల బృందం మొన్న ఏప్రిల్లోనే సుప్రీం కోర్టును ఆశ్రయించారు. ఇందుకు సంబంధించి ఎలాంటి చర్యలు తీసుకోబోతున్నారో 48 గంటలలోనే తెలియ చేయవలసిందని ఏప్రిల్ 22న సాలిసిటర్ జనరల్ను అత్యున్నత న్యాయస్థానం ఆదేశించింది కూడా. ఈ నెల నాలుగున రాష్ట్రపతి ప్రతిభా పాటిల్ పార్లమెంటు ఉభయ సభలను ఉద్దేశించి చేసిన ప్రసంగంలో ఈ అంశాన్ని ప్రస్తావించడం వెనుక ఇంత మథనం జరిగింది. రాష్ట్రపతి ప్రత్యేకంగా స్వీస్ బ్యాంకుల పేరు ఉదహరించకపోయినా, విదేశీ బ్యాంకులలో వున్న భారతీయుల ధనాన్ని స్వదేశానికి రప్పించే ప్రక్రియను వేగవంతం చేస్తామని ఒక అడుగు ముందుకు వేసి యు.పి.ఎ. ప్రభుత్వం వైఖరి ఏమిటో చెప్పారు.

ప్రపంచం వైఖరీ అదే : ప్రపంచాన్ని బాధిస్తున్న అనేక నేర కార్యకలాపాలకు మళ్ళీ ఈ డబ్బే పెట్టుబడి అవుతున్నదని కూడా ఒక అభిప్రాయం వుంది. మన నాయకులే కాకుండా అమెరికా అధ్యక్షుడు బరాక్ ఒబామాకు కూడా స్వీస్ నల్లధనాన్ని వెలికి తీయాలన్న అభిప్రాయమే వున్నట్లు చెబుతున్నారు. అందులో ఆయనకు రెండు ఉద్దేశాలు వున్నాయి. ఒకటి : ప్రస్తుతం నెలకొని వున్న ఆర్థిక మాంద్యాన్ని తొలగించడం. రెండు : ఉగ్రవాద కార్యకలాపాలకు నిధులు అందకుండా ఆపడం. ఇందుకు సంబంధించి చట్టం రూపొందించాలన్న దృఢసంకల్పంతోనే ఆయన వున్నారు. ఇటీవల జరిగిన జి-20 దేశాల సమావేశంలో కూడా స్వీస్ బ్యాంకుల అక్రమ నిల్వలను వెలికితీయాలన్న అభిప్రాయమే వినిపించింది. అన్ని దేశాలు కూడా ఈ విషయంలో తమ కార్యాచరణను గురించి వెల్లడించాయి.

ఎలా వుంటాయి లావాదేవీలు ? : సామాన్య ప్రజల అంచనాలకూ, లెక్కకూ అందని స్థాయిలో స్వీస్ బ్యాంకులలో లావాదేవీలు జరుగుతూ వుంటాయని వేరే చెప్పనవసరం లేదు. 2001లో ఈ బ్యాంకులు 2.6 ట్రిలియన్ (ట్రిలియన్ అంటే లక్ష కోట్లు) అమెరికన్ డాలర్లతో లావాదేవీలు సాగించాయి. ఆ తరువాతి సంవత్సరం ఈ లావాదేవీలలో ఎందుకో 400 బిలియన్ అమెరికన్ డాలర్లు తగ్గాయి. అయితే 2007 సంవత్సరానికి వాటి లావాదేవీలు మొత్తం 5.7 ట్రిలియన్ అమెరికన్ డాలర్లుగా అంచనా వేశారు. వాటిలో మూడింట ఒక వంతు విదేశాల నుంచి వచ్చిన నిధులే. వీటినే ఆఫ్షార్ ఫండ్స్ అంటారు. 2005 మార్చి నెలలో టాక్స్ జస్టిస్ నెట్వర్క్ సంస్థ ప్రచురించిన నివేదిక ప్రకారం ప్రపంచం నలుమూలలకీ చెందిన వ్యక్తుల 11.5 ట్రిలియన్ అమెరికన్ డాలర్ల వ్యక్తిగత సంపద ఇక్కడ భద్రంగా వుంది. ఇప్పటి లెక్కల ప్రకారం నల్లధనం దాచిపెట్టుకున్న దేశాలలో మొదటి ఐదు స్థానాలు ఇండియా (1456 బిలియన్ డాలర్లు), రష్యా (470 బిలియన్

డాలర్లు), యు.కె. (390 బిలియన్ డాలర్లు), ఉక్రెయిన్ (100 బిలియన్ డాలర్లు), చైనా 96 బిలియన్ డాలర్లు)లకు దక్కుతాయని కూడా వార్తలు వచ్చాయి. స్విస్ బ్యాంకులలోనే ఇంత సొమ్ము వుంటే ఇక ఇలాంటి లావాదేవీలకు ప్రసిద్ధిగాంచిన ప్రపంచంలోని మరో 69 బ్యాంకులలో దాచిన సొమ్ము ఇంకెంత వుంటుందన్న ప్రశ్న సహజంగానే వస్తుంది.

స్విస్ బ్యాంకుల తీరుతెన్నులు : స్విట్జర్లాండ్ బ్యాంకింగ్ రంగానికి ప్రత్యేక చరిత్ర వుంది. కొన్ని శతాబ్దాలుగా అక్కడ ఆ రంగం తన కంటూ ప్రత్యేకతను సాధించుకునే రీతిలో స్థిరపడింది. స్థిరత్వం, ఖాతాదారుల సమాచారం, ఆస్తుల వివరాలను గుట్టుగా వుంచడంలో అవి విశ్వసనీయమై నవిగా పేరు తెచ్చుకున్నాయి. అన్నిటికీ మించి అవి సీక్రెసీకి పెట్టింది పేరయ్యాయి. పైగా ప్రపంచ దేశాలలోని సెంట్రల్ బ్యాంకులను అనుసంధానం చేసే బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇంటర్నేషనల్ సెటిల్మెంట్స్ స్విస్లోని బాసెల్ నగరంలోనే వుంది. దీనికి తోడు స్విట్జర్లాండ్ 1937లో చేసిన చట్టం కూడా ఈ విధానాలకు పెట్టని కోటలా మారింది. నిజానికి 1934లోనే బ్యాంకింగ్ చట్టాన్ని పార్లమెంట్ ఆమోదించింది. మొదట ఖాతాదారుల గుట్టును గురించి బిల్లులో ప్రస్తావించలేదు. కానీ నాజీల తనిఖీలకు భయపడి ఈ నిబంధనను కూడా చేర్చారు. ప్రపంచంలో ఎన్ని సంక్షోభాలు వచ్చినా శాంతి భద్రతలతో, స్థిరత్వంతో వెలుగొందిన దేశం స్విట్జర్లాండ్. పలు పశ్చిమ యూరప్ దేశాలకంటే స్విస్ స్థూల దేశీయ ఉత్పత్తి ఎక్కువ. ఇతర దేశాల కరెన్సీతో పోల్చిచూస్తే స్విస్ ఫ్రాంక్ విలువ స్థిరంగా వున్న సంగతి గమనించవచ్చు. సార్వభౌమత్వాన్ని కాపాడుకుంటూ, ఎటూ మొగ్గుచూపకుండా దీర్ఘకాలం స్వతంత్రంగా వుండడం వల్ల బ్యాంకింగ్ రంగం విస్తరించడానికి ఆస్కారం కలిగింది. రెండు ప్రపంచ యుద్ధాలలోను కూడా పాల్గొనకుండా బయటపడిందంటేనే ఆ దేశం ఎంత సంయమనం పాటించగలదో అర్థమవుతుంది. 2002 వరకు ఆ దేశం ఐక్యరాజ్య సమితిలో కాని, అఖరికి యూరోపియన్ యూనియన్లో కానీ సభ్యత్వం తీసుకోలేదు.

ఒకటి కాదు, వందలాది బ్యాంకులు : యు.బి.ఎస్. ఏజీ, క్రెడిట్ స్వూయిస్ అనే రెండు బ్యాంకులు స్విస్లో ప్రథమ స్థానంలో వున్నాయి. అయితే 2006 సంవత్సరంలో సేకరించిన సమాచారం ప్రకారం 408 అధీకృత బ్యాంకులు, సెక్యూరిటీస్ సంస్థలు వున్నాయి. అయితే స్విస్ ఖాతాలలో యాభై శాతం యు.బి.ఎస్., క్రెడిట్ స్వూయిస్ బ్యాంకులవే. వీటికి ఆ దేశంలోనే కాకుండా, ప్రపంచంలోని పలు ప్రధాన నగరాలలో కూడా శాఖలు వున్నాయి. 1862లో నెలకొల్పిన యూనియన్ బ్యాంక్ ఆఫ్ స్విట్జర్లాండ్ను, 1872లో స్థాపించిన స్విస్ బ్యాంక్ కార్పొరేషన్లను విలీనం చేయగా, 1998లో యు.బి.ఎస్. ఆవిర్భవించింది. క్రెడిట్ స్వూయిస్ను 1856లో ప్రారంభించారు. ఇక స్విస్ నేషనల్ బ్యాంక్ ఆ దేశపు సెంట్రల్ బ్యాంకు, ప్రైవేటు బ్యాంకులు, కొంతమేర ప్రభుత్వ భరోసాతో నడిచే బ్యాంకులు (కాంటోనల్ బ్యాంకులు) కూడా

అక్కడ వున్నాయి. ఈ బ్యాంకులన్నిటినీ స్విస్ ఫైనాన్షియల్ మార్కెట్ సూపర్వైజరీ అథారిటీ అనే చట్టబద్ధ సంస్థ క్రమబద్ధం చేస్తూ వుంటుంది. 1993లో స్విస్ బ్యాంకింగ్ అంబుడ్స్మెన్ వ్యవస్థ కూడా ఏర్పాటయింది. ఖాతాదారులకు ఉచిత సేవల కోసం ఉద్దేశించిన ఈ వ్యవస్థను స్విస్ బ్యాంకర్ల సంఘమే ఏర్పాటుచేసుకుంది. ఈ బ్యాంకుల మీద ఏటా వచ్చే 1500 వరకు ఫిర్యాదులపై అంబుడ్స్మెన్ చర్యలు తీసుకుంటారు.

ఈ.యు. ఆరోపణలు : స్విట్జర్లాండ్ బ్యాంకులు విశ్వసనీయత విషయంలో ఎన్నో చర్యలు తీసుకుంటున్నా చాలా దేశాలు వాటి నిర్వహణ మీద ఆరోపణలు చేస్తూనే వున్నాయి. నిగూఢతను స్విస్ ప్రభుత్వం ప్రాథమిక హక్కులలో ఒకటిగా అమలుచేస్తున్నది. ఇది అక్కడ ఒక డాక్టర్ లేదా లాయర్కు, వారి క్లయింట్లకు మధ్య వుండే దాపరికం వంటిదే. తమ బ్యాంకులకు, వాటి ఖాతాదారులకు మధ్య వుండే దాపరికం కూడా అలాంటిదేనని స్విస్ చెబుతోంది. కానీ ఈ దాపరికం తమ కొంపముంచుతోందని యూరోపియన్ యూనియన్ విమర్శిస్తున్నది. ఈ విధానాన్ని సడలించాలని యూనియన్ దేశాలన్నీ కోరుతున్నాయి. స్వదేశంలో పన్ను ఎగవేయాలనుకునే వారు ఆ బ్యాంకులను ఆశ్రయిస్తున్నారని యూనియన్ దేశాల ప్రధాన విమర్శ. కానీ తమ నిబంధనలు సడలించుకోవడానికి అక్కడి బ్యాంకులలో ఏ ఒక్క ఉన్నతాధికారి అంగీకరించడంలేదు. కానీ అమెరికా మాత్రం ఈ విషయంలో కొంతమేర విజయం సాధించింది. అమెరికాకు చెందిన 250 మంది క్లయింట్ల వివరాలను ఆ దేశ న్యాయశాఖకు అందించడానికి యు.బి.ఎస్. అంగీకరించింది. నిజానికి అమెరికా అడిగినది 52,000 మంది ఖాతాదారుల వివరాలు. అదైనా ఆ రెండు దేశాల మధ్య సమాచార మార్పిడి చట్టం ఒకటి వుంది కాబట్టి. బహుశా అమెరికా మార్గమే ఇప్పుడు అన్ని దేశాలకు ప్రేరణగా నిలిచి వుండవచ్చు.

లెక్కలు బయటకు రావా? : నిజానికి అద్వానీ చెబుతున్న లెక్కలు గానీ, ఇతర అధ్యయనాల ద్వారా వెల్లడైన వివరాలు గానీ స్పష్టంగా లేవు. అలాగే భారతీయులు అందులో మదుపు చేసిన ధనమంతా అక్రమమైనదనీ అనలేము. ఎందుకంటే ప్రపంచ వ్యాప్తంగా వున్న రెండు కోట్లమంది భారతీయులు కూడా తమ సంపాదన దాచుకునేది స్విస్ బ్యాంకులలోనే. ఖాతాల వివరాలను ఆ బ్యాంకులు అంత త్వరగా వెల్లడించవన్న సంగతి సుస్పష్టం. కానీ అంకెల మీద దాపరికం ఒక వాస్తవం. దాని ఫలితమే రాష్ట్రపతి ప్రసంగంలో ప్రస్తావన. ఈ ధనమే దేశానికి వస్తే మన విదేశీ రుణాలు మొత్తం తీరిపోవడమే కాదు, 45 కోట్ల కుటుంబాలకు లక్ష రూపాయల వంతున నిధిగా ఇవ్వవచ్చునని నిపుణులు అంటారు. ప్రస్తుతం ప్రపంచ వ్యాప్తంగా స్విస్ బ్యాంకుల తీరు మీద అసంతృప్తి పెరిగిన మాట నిజం. అందుకే పోటీమొదలైంది. ఇలా ధనం దాచుకోదలచిన వారికోసం ఇప్పుడు సింగపూర్ ఆవాసం కల్పించడానికి పోటీ పడుతున్నది. ఈ పరిణామాలన్నీ కలిసి మన దేశానికి సంబంధించిన ధనానికి స్వేచ్ఛనిచ్చే అవకాశాలు లేకపోలేదు. (సాక్షి సౌజన్యంతో) *

దురాశే సంక్షోభాలకు మూలమా?

గడ్డం కోటేశ్వరరావు *

1930వ దశకం తర్వాత సంభవించిన ఆర్థిక సంక్షోభాలకు, ప్రత్యేకించి ప్రస్తుత ప్రపంచాన్ని కుదిపేస్తున్న సంక్షోభానికి ద్రవ్యరంగ పెట్టుబడిదార్ల దురాశే మూలకారణంగా సర్వసాధారణంగా భావిస్తున్నారు. అభివృద్ధికాముకులైన వామపక్ష మేధావుల్లో కొంత మందికి కూడా ఈ విధమైన అభిప్రాయం వుంది. ఇది తప్పు కాదు కానీ పూర్తిగా ఇదే కారణమని అంగీకరించడానికి వీలేదు. “దురాశ” లేక దొరికిన వరకు గరిష్టంగా గుంజడం పెట్టుబడిదార్ల ప్రత్యేక లక్షణంగా ఈమధ్యే పుట్టుకొచ్చినట్లుగా భావించడం వాస్తవ విరుద్ధం. ఈ లక్షణాన్ని ఈమధ్యే “ప్రదర్శితమవుతున్న” విచిత్ర లక్షణంగా కొంతమంది “మేధావులు” పేర్కొంటున్నారు. బూర్జువావర్గ పత్రికల్లో నమర్చిన వుంఖానువుంఖాలుగా వ్యాసాలు వచ్చాయి. పెట్టుబడిదారీ విధానానికి ఈ “దురాశ” అనే లక్షణం కేంద్రస్థానమని గానీ, ఆ వ్యవస్థ దీన్నే “ఇరుసు”గా చేసుకుని నడుస్తుందని గానీ మహాపండితులైన “మేధావులు” గుర్తించ నిరాకరిస్తారు.

వ్యవస్థలోని పెట్టుబడిదార్లకు స్వార్థపరత్వం (Self interest) ఉన్నప్పటికీ ఉదారంగా వుంటారనీ, పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ ధార్మిక తత్వంతో ముందుకెళ్తుందని సాంప్రదాయక అర్థశాస్త్రానికి (Classical Economics) పితామహుడైన ఆడమ్ స్మిత్ భావించాడు. స్వార్థమే పనిచేయడానికి (శ్రమకు) ప్రోత్సాహకారని ఆయన భావించాడు. సభ్యక్షి కోసం “దురాశ” అనే భావాన్ని “స్వార్థపరత్వం” అని పిలుస్తారు. స్వార్థపరత్వం లేక “వ్యక్తిగత దుర్గుణం” (Private Vice) సామాజిక సౌలభ్యంగా (Public Virtue) యే విధంగా మారుతుందో మండవిల్లీ అనే అర్థశాస్త్రవేత్త ఆడమ్ స్మిత్ కన్నా ఒక అడుగు ముందుకేసి చెప్పాడు.

“దురాశే” సంక్షోభాలకు మూలకారణమని వాదించేవారంతా, ఆ “దురాశే” పెట్టుబడిదారీ విధానానికి మూలస్తంభమనే అంశాన్ని మరుగుపరుస్తారు. అదేదో ప్రత్యేక పరిస్థితులలో కొద్దిమంది “దురాశాపరులు” చేసే రోతబుట్టే కార్యక్రమంగా భావిస్తారు. ఈ రూపంలో సంక్షోభాన్ని గురించి చర్చించడం అసంబద్ధం, అవివేకం, అసంపూర్ణం. సమస్యను ప్రక్కదోవలు పట్టించే తప్పుడు మార్గం. దురాశ “నిర్మూలించబడితే” లేక “నివృత్తి” చేయబడితే పెట్టుబడి దారీ విధానం సార్థకంగా నడుస్తుందా? సంక్షోభాలు నివారించబడ తాయా? “కొద్దిమంది” పెట్టుబడిదార్లను (Capitalists / Financiers) నియంత్రించడం దావ్రా, వారి దురాశను అదుపు చేయడం ద్వారా సంక్షోభాలను పునరావృతం కాకుండా చూడగలమా? సంక్షోభం వ్యవస్థాగతమైంది (Structural). ప్రబోధించడం ద్వారా

దురాశాపరుల దురాగతాలను నిలవరించి, సంక్షోభాలను అదుపు చేయలేమని పెట్టుబడిదారీ విధానాన్ని సమర్థించే మేధావులు, ఆర్థికవేత్తలు గుర్తించాలి. పెట్టుబడిదారీ విధానంలో వుండే అంతర్గత వైరుధ్యాలను, వ్యవస్థాగత కారణాలను వెలుగుచూడనివ్వకుండా ముసుగేసి, దానిమీద “దురాశ” అనే భావాన్ని రుద్ది సంక్షోభాలను విశదీకరించాలనే వారు నేలవిడిచి గడసాము చేసినట్లే.

ఈ వాదన మూలంగా పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థలో “సద్గుణులు”, “దుర్గుణులు” అనే రెండు రకాలైన వ్యాపారస్తులు/ పెట్టుబడిదారులు/(పైనాన్నియర్స్) ఉన్నారనే భావం స్ఫురిస్తుంది; దుర్గుణాల మూలంగానే సంక్షోభం వస్తుందనే నిర్ధారణకు నెట్ట బడతాం. పెట్టుబడిదారీ విధానంలో సంభవించే సకల రుగ్మతలకు దురాశాపరులు, దుర్గుణులైన కొద్దిమంది వ్యాపారస్తులే/పెట్టుబడి దార్లే కారణమనే తప్పుడు సూత్రీకరణకు దారితీస్తుంది.

II

దురాశాపరులుగా “నిందించబడే” పెట్టుబడిదార్లంతా వారి రాబడులను (లాభాలను) గరిష్ట స్థాయికి తెచ్చుకునే విధంగా తమ వ్యాపార/ఉత్పత్తి కార్యకలాపాలను కొనసాగిస్తారు. నిజానికి వ్యవస్థలోని ప్రతి పెట్టుబడిదారు గరిష్ట లాభాల కోసమే ప్రయత్ని స్తాడు. ఆర్థిక సిద్ధాంత పరిభాషలో చెప్పాలంటే, పెట్టుబడిదార్ల ప్రయత్నాలను హేతుబద్ధ ప్రవర్తనగా (Rational behaviour) పేర్కొంటారు. అందువల్ల “దురాశ” ఏదో రోతబుట్టే/విసర్జించదగిన కార్యక్రమం కాదు; పెట్టుబడిదారులందరూ “హేతుబద్ధంగా” చేసే కార్యక్రమమే. అందువలన పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థలో “సద్గుణ పెట్టుబడిదారులు” లేక “దుర్గుణ పెట్టుబడిదారులు” వుండరు. అదే విధంగా, మంచి పెట్టుబడిదారీ విధానం లేక చెడ్డ పెట్టుబడి దారీ విధానం వుండదు.

“దురాశ” లేక “హేతుబద్ధ ప్రవర్తన” పెట్టుబడిదారీ విధాన సర్వ సాధారణ లక్షణమే గాక అది ఆ వ్యవస్థలోని పెట్టుబడిదార్ల మీద బలవంతంగా రుద్దబడిందని మార్క్స్ చెప్పాడు. పెట్టుబడిదార్లకు మరో ప్రత్యామ్నాయం లేదు. ఎవరైతే తమ హేతుబద్ధ ప్రవర్తన ద్వారా (దురాశ) తమ లాభాలను గరిష్ట స్థాయికి చేర్చుకోరో, వారే వ్యవస్థలో వెనుకబడిపోతారు. వ్యవస్థలో ప్రక్కకు నెట్టబడతారు. అవసరం, అవశ్యకతా రీత్యానే పెట్టుబడిదారులు తమ లాభాలను గరిష్ట స్థాయికి చేర్చుకోడానికి ప్రయత్నిస్తారేగానీ, అదేదో వ్యక్తిగత ప్రవర్తన నియమరాహిత్య మూలంగా కాదు. డార్విన్ మహాశయుడు చెప్పిన “బలవంతుడిదే రాజ్యం”, “అర్హత, అవకాశం కలిగినవాడే జీవించగలడు” (Survival of the fittest) వగైరా సూత్రాలు పెట్టుబడిదారీ విధానానికి సరిపోతాయి.

* కమ్యూనిజం మాసపత్రిక సంపాదకుడు

పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థలో పెట్టుబడిదార్ల మధ్య పోటీ వుంటుంది (Competition). లాభాలను గరిష్టం చేసుకోడానికి గొంతులు కోసుకునే పోటీ వుంటుంది. లాభాలను గరిష్టం చేసుకోవడం ద్వారా పెట్టుబడి సమీకరణ (accumulation) కై పోటీ పెరుగుతుంది. ఈ పోటీకి తట్టుకోలేని పెట్టుబడిదార్లు నిర్ణయతో పక్కకు నెట్టబడతారు. దివాళా తీస్తారు. ఆ విధంగా పెట్టుబడి కేంద్రీకరణకు (Centralisation of Capital) మార్గం సుగమనం చేయబడుతుంది. ఈ క్రమంలో మార్క్స్ చెప్పినట్లుగా ఒక పెట్టుబడిదారు అనేకమంది పెట్టుబడిదార్లను హతమారుస్తాడు (One Capitalist kills many). అనగా చిన్న పెట్టుబడిదారుల/సన్న పెట్టుబడిదార్ల ఆస్తులు బడా పెట్టుబడిదార్లు స్వాయత్తం చేసుకుంటారు. ప్రతి పెట్టుబడిదారు తన స్థితిని కాపాడుకోడానికి/పెంచుకోడానికి తీవ్ర ప్రయత్నం చేస్తాడు. ఆ క్రమంలో అతను హేతుబద్ధంగా ప్రవర్తించకపోతే అనగా గరిష్ట లాభాల కోసం ప్రయత్నించకపోతే (దురాశాపరుడుగా ప్రవర్తించకపోతే) ఇతర పెట్టుబడిదార్లచేత పెట్టుబడిదారుగా హతమార్చబడతాడు. ఇదే పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ సారాంశం. పెట్టుబడిదార్ల “హేతుబద్ధ” ప్రవర్తన సారాంశం, ఆ వ్యవస్థకుండే ప్రత్యేక లక్షణం కూడా అదే. ఈ విధమైన “హేతుబద్ధ” ప్రవర్తన చరమాంకం సామ్యవాద వ్యవస్థ ఆవిర్భావంతోనే సాధ్యమవుతుంది.

III

పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థను నడిపించే “దురాశ” లేక “హేతుబద్ధ ప్రవర్తన” లేక “గరిష్ట లాభార్జన” ఆ వ్యవస్థలోని సంక్షోభాలకు, మాంద్యాలకు, ఆకస్మిక లాభాలకు, వ్యాపార పరంపరాభివృద్ధికి కూడా కారణంగా పేర్కొనాలి. ఆకస్మిక లాభాలు లేక బూమ్ (Boom) కు ముందుగా వ్యవస్థలో ఊహజనిత వ్యాపార లావాదేవీలు ప్రారంభమవుతాయి (Speculative Excitement). ప్రారంభ దశలో ఆస్తుల ధరలు పెరుగుతాయనే ఆశ (Expectations) ఆ ధరలను ఇంకా పెంచడానికి దారితీస్తుంది. ఆ విధంగా ఆస్తులకు (assets) గిరాకీ పెరుగుతుంది. దీని/పర్యవసానంగా వాటి ధరలు కొన్ని సందర్భాలలో అనూహ్య రీతిలో మరికొంత పెరుగుతాయి. ఆస్తులను కొనుగోలు చేసేటప్పుడు భవిష్యత్తులో పెరుగుతాయనే ఆశతోపాటు అందులో అపాయస్థితి (Risk) కూడా వుంటుంది. ఆస్తుల (స్థిర, చర ఆస్తులు) కొనుగోళ్ళు, అమ్మకాల్లో సంభవించిన లావాదేవీల మూలంగా ఆర్థిక వ్యవస్థలో ఏర్పడే స్థితిని “ఊహజనితమైన బుడగ” (Speculative Bubble) అంటారు. ఈ స్థితిలో గిరాకీ పెరుగుదల రెండు అంశాలపై ఆధారపడి వుంటుంది. మొదటిది భవిష్యత్తులో ధరలు పెరుగుతాయనే “ఆశ” కాగా, రెండవది అందులో వుండే అపాయస్థితి (Risk). పెట్టుబడిదార్ల/ద్రవ్య వ్యాపారస్తుల ఉల్లాస స్థితి / ఊహజనిత స్థితి దీనికి తోడైనప్పుడు ఆస్తుల ధరలు ఆకాశానికెళ్తాయి (Euphoric expectations of Capital) దీన్నే లేక ఈ స్థితిని “బూమ్” (Boom)

అంటారు.

ఊహజనితమైన ఉల్లాస స్థితి నుండి జనించిన బూమ్ (Boom) అనే “బుడగ” (Bubble)ల పర్యవసానంగా దేశ నిజ ఆర్థిక వ్యవస్థ (Real Economy)లో “ఊహించని” “పెను” మార్పులు సాధారణ స్థాయి నుండి “గగనసీమ వరకు” రావచ్చు. ఆస్తుల విలువ ధరల రూపంలో గగనానికి పెరిగాయి. ఆస్తుల “విలువ” పెరగడం వల్ల ఆస్తిపరుల ఆదాయం పెరిగి వారి వినియోగ వ్యయం కూడా పెరుగుతుంది. దీనితోపాటుగా పెట్టుబడుల వ్యయం కూడా పెరగవచ్చు. బహుళ రూపాల్లో ఉత్పత్తుల పెరుగుతాయి. గృహ నిర్మాణం లాంటి రంగాల పెరుగుదలతోపాటుగా వాటి గిరాకీ పెరుగుతుంది. ఉత్పత్తుల వ్యయాలు పెరుగుతాయి. ఆస్తుల ధరల రూపంలో పెరిగే “బుడగ” (Bubble) ఆర్థిక వ్యవస్థలో సార్థకమైన డిమాండ్ను పెంచుతుంది. ఆ విధంగా ఆర్థిక వ్యవస్థ మూడు పువ్వులు ఆరు కాయల్లాగా మెరిసిపోతున్నట్లు కనిపిస్తుంది.

ఏ కారణంచేతనైనా ఈ ఆస్తుల విలువ/ధరల పెరుగుదల సన్నగిల్లినా లేక ఆగిపోయినా ఈ తతంగంలో భాగస్థులైన సట్టా వ్యాపారస్తులు (Speculators) ఆయా రంగాల నుండి తప్పు కుంటారు. ఆ విధంగా పైన పేర్కొన్న ఊహజనిత “బుడగ”లో నెర్రెలు (Cracks) ఏర్పడతాయి. పడవ మునగడానికి అవసరమైన నీళ్ళు అనే ఆర్థిక మాంద్యం క్రమేపీ పడవలోకి (బుడగ) ప్రవేశిస్తుంది. చివరకు “బుడగ” బ్రద్దలవుతుంది. ఈ మధ్యకాలంలో మనం చూసింది, చూస్తుంది ఈ ప్రేలుడే. దీంతో ఆర్థిక వ్యవస్థలో తిరోగమన ధోరణులు ప్రారంభమవుతాయి. వినియోగ వ్యయం కుదింపుకు లోనవుతుంది. దీనికి ప్రధానంగా రెండు కారణాలను పేర్కొనవచ్చు. మొదటిది : ఎవరైతే “ఊహజనిత ఉల్లాస స్థితిలో” “బుడగ”ల ఉత్పత్తికి కారకులైనారో, వారే వ్యతిరేక మార్గంలో ప్రయాణం చెయ్యడం. రెండవది : రుణ వ్యవస్థ; అప్పులు ఇచ్చి పుచ్చుకున్న లావాదేవీల యంత్రాంగం, సంస్థలు, దాని అధి నాయకులు. ఎప్పుడైతే ఆస్తుల ధరలు పడతాయో, బ్యాంకుల నుండి అప్పులు పుచ్చుకుని వ్యాపారం చేసిన ఘనాపాటీలంతా దివాళా తీస్తారు. పర్యవసానంగా బ్యాంకులు కూడా దివాలాతీస్తాయి. ఆ విధంగా రుణ వ్యవస్థ కుప్పకూలుతుంది. బ్యాంకుల్లో డిపాజిట్లు చేసుకున్న డిపాజిటర్లు కూడా దెబ్బతింటారు. బ్యాంకులు దివాలా తీస్తున్న తరుణంలో డిపాజిట్లు చెయ్యడానికి ఎవరూ ముందుకు రారు. అందువలన రుణాలు ఇవ్వడానికి అవకాశమున్న ఆధారాలు కరువైపోతాయి. అందువలనే వడ్డీ కోసం అప్పులు ఇచ్చేకన్నా, ద్రవ్య రూపంలోనో, వీలైతే ఆస్తులు, బంగారం రూపంలోనో సంపన్నులు తమ దగ్గర వున్న డబ్బును దాచుకుంటారు.

ఆ విధంగా అభివృద్ధిచెందిన ద్రవ్య వ్యవస్థతో వున్న నేటి పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థలో “సట్టా వ్యాపారం” (Speculation) ఏ విధంగా “బూమ్” (Boom)ను “సృష్టించడానికి” దోహద

వడుతుందో, అదే విధంగా సంక్షోభానికి (Crisis) కూడా కారణమవుతుంది. పెట్టుబడిదారుల్లాగే సట్టా వ్యాపారస్తులు (Speculators) కూడా “దురాశ” చేతనే నడవబడతారు. ఈ మూల కారకుల “దురాశ” బూమ్ (Boom)ను, సంక్షోభాన్ని (Crisis) సృష్టి, ప్రతిసృష్టి (విశ్వామిత్ర) సృష్టి చేస్తుంది.

IV

ప్రస్తుత వ్యవస్థ పనితీరులోనే సంక్షోభ మూలాలను చూడాలని కొంతమంది అంగీకరిస్తూనే, సంక్షోభ తీవ్రతకు ద్రవ్య సాధనాలు/రుణ సాధనాలు (Derivatives) సృష్టికి కారణభూతాలైన పెట్టుబడి బ్యాంకుల కార్యకలాపాలే కీలకమైనవిగా పేర్కొంటున్నారు. సంకట స్థితిలో వున్న “అపాయకరమైన” ఆస్తులను (Risky assets) ఉపాయకరంగా అమ్మేసుకుని, ఆ సొమ్ముతోనూ, రుణ సాధనాల తోనూ మరి సంకట స్థితిలో అపాయకరమైన (More risky assets) ఆస్తులను తెగించి కొనుగోలు చేయడం పెట్టుబడి బ్యాంకుల (Investment Banks) కార్యకలాపాల్లో కీలకాంశాలైనాయి. ఉత్పత్తి వ్యవస్థను ఆదుకోవడంకన్నా, మార్కెట్లో మారకపు వ్యవస్థలో తమ చాకచక్యంతో నుడిగాలులు సృష్టించి లబ్ధి పొందాలనే “దురాశ” పెట్టుబడి బ్యాంకుల అధిపతులనూ వెంటాడుతుంది. వ్యవస్థలో వచ్చే చిన్న చిన్న కుదుపులను తాత్కాలికంగా ప్రక్కకి నెడుతూ, వాటికి కొంటే కారణాలను చూపిస్తూ, “దురాశపీడిత రోగగ్రస్తంతో” సంపద అనే పర్యతాలపై కూర్చోడానికి ప్రయత్నిస్తారు. ఈ నుడిగాలుల్లో చిన్నాచితక పెట్టుబడిదారులు, పెట్టుబడి బ్యాంకులు, ద్రవ్య సంస్థలు, కొన్ని సందర్భాలలో పెద్ద పెట్టుబడిదారులు, “గొప్ప” బ్యాంకులు కొట్టుకుపోతాయి. సంపన్న పర్యతాలను అధిరోహించాలనే దురాశ పూరిత ఆకాంక్షవరుల ద్రవ్య కార్యకలాపాల జూదంలో కొన్ని కొట్టుకుపోతాయి. మరికొన్ని కుంటు బడతాయి. కొద్దిమంది మిగిలినవాటిని మింగేసి పర్యతారోహణ చేస్తారు. వారే ప్రపంచంలో బహుళజాతి గుత్త కోటీశ్వరులుగా అవతారమెత్తుతారు. వీరి సృష్టికర్త పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ.

“దురాశ”కు అంతులేకుండా పోయింది. ఆ విధంగా లాభం అనే అదనపు విలువ “దురాశ” అవతారమెత్తి మొత్తం వ్యవస్థను కుదుపులకు లోను చేస్తుందని ఒకటిన్నర శతాబ్దాల క్రితం మార్క్స్ మహాశయుడు చెప్పాడు. లేనిదాన్ని ఉన్నట్లుగా మార్క్స్ చెప్పలేదు. ఉన్నదాన్నే దాని లోతుపాతులకెళ్ళి శాస్త్రీయంగా విశదీకరించాడు. ఆ తర్వాత “పెట్టుబడి” దశావతారాలెత్తింది. ఒక్కొక్క అవతారానికి ఒక్కొక్క కథ చెప్పినట్లుగానే, ఒక్కొక్క శాఖను/సాధనాన్ని/రంగాన్ని తీసుకొని బూర్జువా అర్థశాస్త్ర పండితులు వక్రభాష్యాలు చెప్పారు. దశావతారాలకు మూలాధారం అయిన “మహావిప్లవ”నే విరాల్ పురుషుడిగా ఒప్పుకుంటారుగానీ, “అదనపు విలువ కొల్లగొట్టడం” అనే కీలకాంశమే పెట్టుబడి సమీకరణకు, పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థకు మూలాధారమని మాత్రం అంగీకరించరు. ద్రవ్య సాధనాల రూపంలో (Derivatives) పెట్టుబడి తన ముళ్ళగిట్టెలను (Ten-

tacles) ద్రవ్య మార్కెట్లో సాచివేస్తూ అందినవరకు కబళిస్తూ వుంటుందని కూడా బూర్జువా అర్థశాస్త్రవేత్తలు, వారిని సమర్థించే రాజకీయ నాయకులు అంగీకరించరు.

V

పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ నిర్వహణలో, లావాదేవీల్లో ఏదో మోస పూరిత ధోరణి ఉన్నదని, అందువలన ఈ విధంగా జరుగుతుందని (Duping) కొంతమంది అనుకోవచ్చు. ఇది వాస్తవ విరుద్ధం. దీంట్లో మోసం ఏమీ లేదు. అంతా ప్రత్యక్షంగా చట్టప్రకారం జరుగు తున్నట్లుగా మనకు కనిపిస్తూనే వుంటుంది. వ్యవస్థలో పునాది, అర్థిక సంబంధాలు, దానిపై ఆధారపడిన ఉపరితలం, అందులో వుండే చిత్ర విచిత్రాలు మన కళ్ళకు కట్టినట్లుగా కనిపిస్తాయి. అయితే చూడటానికి, విశ్లేషించడానికి అవసరమైన తూకపురాళ్ళు, చూసే కళ్ళు, వాటికి తగిలించిన అడ్డాలు ముఖ్యం. మరో విధంగా చెప్పాలంటే, పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థలో వున్న వర్గాలు, వాటి పొందికలు, కార్యకలాపాలు, ద్రవ్య సంస్థలు, వాటి నిర్వహణ, కార్యకలాపాలు, మార్కెట్ వ్యవస్థ, అందులోని పాత్రదారులను గుర్తించగలిగిన విజ్ఞత చెప్పదల్చుకున్నవాడికి వుండాలి. విజ్ఞత వున్నప్పటికీ, వర్గ స్వభావం అడ్డురాకుండా నిస్సాక్షికంగా అర్థశాస్త్ర సూత్రాలను శాస్త్రీయ సూత్రాలుగానే భావించి అవి ఏ విధంగా సమాజంలో పనిచేస్తాయో వివరించాలి. ఆ విధంగా చేయలేనపుడు జరుగుతున్న క్రమాన్ని మోసపూరితంగా భావించడం వాస్తవ విరుద్ధం.

భోగతత్వం (Hedonistic Maximisation) లేక ఆడంబర వినియోగం (Conspicuous Consumption) పెట్టుబడిదారీ విధానపు “హేతుబద్ధ ప్రవర్తన” (rationality) లో అంతర్భాగాలు. అదే విధంగా పెట్టుబడి బ్యాంకులు తమ ద్రవ్య సాధనాల ద్వారా, ద్రవ్య మార్కెట్లో అమ్మకాలు, కొనుగోళ్ళు చేయడం ద్వారా “గరిష్ట లాభాల”ను ఆర్జించి పెట్టుబడి సమీకరించుకోవాలనేది కూడా ఆ వ్యవస్థలో అంతర్భాగమే. ఈ బ్యాంకుల రుణ కార్యకలాపాలు “బూమ్”ను సృష్టించడానికి ఏ మేరకు దోహదం చేస్తాయో, ఆ మేరకు సంక్షోభాన్ని కూడా సృష్టించడానికి కారణాలవుతాయి. మరో విధంగా చెప్పాలంటే విలువలను నామమాత్రపు ధరల్లో పెంచి ఊహజనిత సంపద బుడగలను సృష్టించడంలో ఎంత పాత్రను నిర్వర్తిస్తాయో అదే మోతాదులో క్రిందికి వెళ్ళడానికి కూడా అదే పాత్రను అచేతనంగా నిర్వర్తించవలసిన స్థితికి నెట్టబడతాయి. బుడగల రూపంలో పెరిగే అర్థికాభివృద్ధి వాస్తవమైంది కాదు. నిజాభి వృద్ధి దేశ సంపదను వస్తు రూపంలో పెంచి అది పదిమందికీ పంపకం జరిగేటట్లు చూస్తుంది. అయితే పెట్టుబడిదారీ విధానంలో ఆ విధంగా సంపద పెరిగినప్పటికీ, పంపకం అసమంజసంగా, ఆ విధానానికి అనుకూలంగా వుంటుంది.

(అచార్య ప్రభాత్ పట్నాయక్ గారి వ్యాసం ఆధారంగా - వారికి కృతజ్ఞతలతో) *

శ్రామిక తత్వవేత్త జోసెఫ్ డీట్లెన్

1828-1888

ఎన్. అంజయ్య *

II

ప్రపంచ కార్మికవర్గ ఉద్యమ చరిత్రలో ఇద్దరు అసాధారణ మైన వ్యక్తులు కనిపిస్తారు. అందులో ఒకరు ఫ్రాన్స్ కు చెందిన మహిళ ఫ్లోరాట్రిస్టాన్ (1803-1844). ఎలాంటి విద్య, తర్ఫీదు లేకుండా సీదాసాదా నేపథ్యం నుండి బయలుదేరి, సర్వత్రా వ్యాపించి వున్న పురుషాధిక్య సమాజంలో అనేక కడగండ్లకు గురౌతూ కార్మికవర్గం తనను తాను విముక్తి చేసుకోవాలని మార్క్స్ బోధనను ముందుగా ఊహించి చెప్పిన అసాధారణ వ్యక్తి ఫ్లోరాట్రిస్టాన్. అలానే కార్మికవర్గం విముక్తి కావాలంటే వారిలో అర్థ భాగంగా వున్న మహిళా విముక్తి అందుకు ముందు షరతు అనుభవైకవాది.¹ ఆ విధంగా స్త్రీవాదాన్ని ముందుగా దర్శించిన అరుదైన సాహసి.

చర్మశుద్ధి చేసే వ్యక్తి కుటుంబం నుండి బయలుదేరి ప్రాథమిక విద్య నేపథ్యంతో విప్లవం ద్వారానే సమాజాన్ని సంస్కరించాలన్నపుడు పై పై ఉద్యమాలు సరిపోవని, అందుకు సామాజిక జీవితం లోతులకు కారణాలను వెతకవలసి వుందని చెప్పిన రెండవ అసాధారణ వ్యక్తి డీట్లెన్² (1828-1888). అలానే దుర్మార్గపు పరిస్థితుల పట్ల జాలితో కూడిన ఆగ్రహం వలన కార్మికవర్గ విముక్తి జరగదని, ఇందుకు మేథో ఆయుధగారాన్ని ఆశ్రయించాలన్నారు. మేథో ఆయుధగారంలోని అన్ని ఆయుధాలకంటే ఎరుక సిద్ధాంతం (Theory of Cognition) లేదా శాస్త్ర సిద్ధాంతం లేదా ఆలోచనకు సంబంధించిన శాస్త్రీయ పరిశీలనా విధానపు అవగాహన అత్యంత ముఖ్యమని ఘంటా పథంగా చెప్పిన స్వతంత్ర మేధావి డీట్లెన్.³ మార్క్స్ అభివృద్ధి చేసిన గతితార్మిక పద్ధతితోను, ఇంకా చెప్పాలంటే హేగెల్ గతితర్కంతో నిమిత్తం లేకుండా, తనదైన పద్ధతిలో గతితార్మిక భౌతికవాదాన్ని ఆవిష్కరించిన వ్యక్తి డీట్లెన్ ని ఏంగెల్స్ కొనియాడారు.⁴ ఇందుకు యవ్వనదశ నుంచే పరితపించి సమగ్రమైన ప్రాపంచిక దృక్పథాన్ని అభివృద్ధి చెయ్యడానికి శ్రమించానని ప్రకటించుకొన్న వినయ సంపన్నులు డీట్లెన్.⁵

మార్క్స్ తో నిమిత్తం లేకుండా స్వతంత్రంగా గతితార్మిక భౌతికవాదాన్ని ఆవిష్కరించిన డీట్లెన్ ఎవరు?

జర్మనీలోని కలోన్ దగ్గరలో వున్న బ్లాకెన్బర్గ్ లో డిసెంబర్ 9, 1828లో డీట్లెన్ జన్మించారు. 1835 ప్రాంతంలో డీట్లెన్ తండ్రి తనకున్న తోళ్ళశుద్ధి గృహపరిశ్రమను ఉకెరావ్ దగ్గరలోని గ్రామానికి మార్చారు. ఈ గ్రామం ఫ్రాంక్ ఫర్ట్, కోలోన్ నగరాల మార్గమధ్యంలో వుంది.

డీట్లెన్ తండ్రికి మొత్తంగా ముగ్గురు మగపిల్లలు, ఇద్దరు ఆడపిల్లలు. వీరందరిలోను డీట్లెన్ పెద్దవాడు.

డీట్లెన్ ఉకెరావ్ లోని పాఠశాలలో ప్రాథమిక విద్యను అభ్యసించారు. ఆ తరువాత కలోన్ లోని ఉన్నత పాఠశాలలో చేరారు. పదిహేను సంవత్సరాల వయస్సు వరకు విద్యను కొనసాగించారు. చదువులో చాలా చురుకుగా వుండేవారు. ఈ దశలోనే తనకున్న విశ్రాంతి సమయంలో సాహిత్యం, రాజకీయ అర్థశాస్త్రం, తత్వశాస్త్ర గ్రంథాలను విస్తృతంగా అధ్యయనం చేశారు. తరువాత దశలో బాన్ విశ్వవిద్యాలయంలో చేరిన తన చిన్ననాటి స్నేహితుణ్ణుండి డీట్లెన్ మరింత ప్రేరణ పొందారు. తనకున్న ప్రశ్నలతో ఉకెరావ్ మేయర్, పూజారి, ఇంకా ఇతరులను డీట్లెన్ సతమతం చేస్తూండేవారు. ఈ గొడవ పడలేక డీట్లెన్ తాత అతనిని లాటిన్ నేర్పే గురువు దగ్గరకు పంపారు. కాని కుటుంబ పరిస్థితుల వలన డీట్లెన్ చదువు ఉన్నత పాఠశాల విద్య దగ్గరే ఆగిపోయింది.

1845-1849 మధ్యకాలంలో డీట్లెన్ ఒకప్రక్క తన కుటుంబాని కున్న తోళ్ళశుద్ధి గృహపరిశ్రమలో పనిచేస్తూనే మరోప్రక్క స్వయంగా ఫ్రెంచి భాషను నేర్చుకొన్నారు. దానిలో మంచి ప్రవేశం సంపాదించారు.

యవ్వన తొలిదశలోనే సోషలిజంవైపు ఆకర్షితులైనారు. తన చుట్టుప్రక్కల వాతావరణం నుండేకాక ఫ్రెంచి ఆర్థికవేత్తలను, మార్క్స్, ఏంగెల్స్ ల రచన 'కమ్యూనిస్టు పార్టీ ప్రణాళిక'లను అధ్యయనం చేయడం ద్వారా 1848 నాటికే డీట్లెన్ వర్గచైతన్యం కలిగిన సోషలిస్టుగా మారారు. 1848 నాటి విప్లవాల ఫలితంగా దేశంలో వుండే పరిస్థితి లేకపోవడంతో 1849 జూన్ లో అమెరికా వెళ్ళారు. అక్కడ తోళ్ళశుద్ధి కార్మికునిగాను, పెయింటర్ గాను, ఉపాధ్యాయునిగాను పనిచేశారు. అలానే అమెరికాలోని ఉత్తర భాగంలోని విస్ కాన్సిన్ నుండి దక్షిణ భాగంలోని మెక్సికో వరకు దేశాటన చేశారు. ఈ క్రమంలో ఆంగ్ల భాష నేర్చుకొన్నారు.

తిరిగి డిసెంబర్ 1851 నాటికి జర్మనీలోని ఉకెరావ్ కు చేరుకుని అక్కడున్న తమ తోళ్ళశుద్ధి గృహపరిశ్రమలో పనిచేయడం

* శాస్త్రీయ సామ్యవాద అధ్యయన కేంద్రం, ఆచార్య నాగార్జున విశ్వవిద్యాలయం, నాగార్జున నగర్ - 522 510

ప్రారంభించారు. 1853లో పెళ్ళి చేసుకున్నారు. భార్య వెస్ట్ ఫలియా లోని డ్రోవ్ ఫాగన్ కు చెందిన అనాథ యువతి. వీరికి ఐదుగురు సంతానం కలిగారు. భార్య 1877లో చనిపోయారు.

పెళ్ళయిన వెంటనే ఉకెరావ్ కు దగ్గరలోని వింటర్ ఫీడ్ అనే గ్రామంలో డీట్లెన్ చిన్న బట్టల దుకాణాన్ని, బేకరీని, తోళ్ళ పరిశ్రమను ప్రారంభించారు. ఇవి విజయవంతమయ్యాయి. దీనితో దగ్గరలోని రుస్సిచెరావ్ దగ్గర మరో శాఖను ప్రారంభించారు. ఉకెరావ్ నగరంలో పనిచేసినప్పుడు తన సమయంలో సగభాగాన్ని పనిచేయడానికి, మిగతా సగభాగాన్ని అధ్యయనానికి వినియోగించారు. అలానే డీట్లెన్ తాను పనిచేసినంత కాలం ఇదే పద్ధతి అనుసరించారు.

ఆర్థిక స్వావలంబనం లభిస్తే అధ్యయనానికి పరిమిత మవవచ్చును లక్ష్యంతో జర్మనీలో ఉన్న వ్యాపారాలను వదిలిపెట్టి 1859లో వ్యాపారానికి అమెరికా వెళ్ళారు. అక్కడ అంతర్యుద్ధం ప్రారంభం కావడంతో 1861లో తిరిగి జర్మనీకి చేరుకొన్నారు. రైన్ లాండ్ లో తన బంధువులు నిర్వహిస్తున్న తోళ్ళశుద్ధి పరిశ్రమ నిర్వహణ బాధ్యతను తీసుకున్నారు.

రష్యా ప్రభుత్వ ఆహ్వానం మేరకు 1864లో సెయింట్ పీటర్స్ బర్గ్ లోని తోళ్ళశుద్ధి కర్మాగార నిర్వహణ బాధ్యత చేపట్టారు డీట్లెన్. దాని ఉత్పత్తి ఐదేళ్ళలో రెట్టింపు చేశారు. తిరిగి 1869లో రైన్ లాండ్ కు చేరుకున్నారు. ఈసారి తన కుటుంబ వారసత్వంగా లభించిన తోళ్ళ పరిశ్రమను నిర్వహించడానికి డీట్లెన్ సీగ్ బర్గ్ చేరుకొన్నారు.

తాను సాగించిన అధ్యయన ఫలితంగా రష్యాలో వుండగా **ది నేచర్ ఆఫ్ హ్యూమన్ బ్రెయిన్ వర్క్** (The Nature of Human Brain Work) గ్రంథం రాశారు. దీనిని 1869లో ముద్రించారు. ప్రాకృతిక అవగాహన ఆధారంగా ఏకసత్తావాదాన్ని (Nature - Monism) డీట్లెన్ అభివృద్ధి చేశారు. తద్వారా చారిత్రక భౌతికవాదాన్ని ధృవీకరించడానికి డీట్లెన్ యత్నించారు. అలానే చారిత్రక భౌతిక వాదాన్ని మరింత సుసంగత్వం చేయడానికి ప్రయత్నించారు. హేగెల్, మార్క్స్, ఏంగెల్స్ లను అధిగమించి గతితర్కాన్ని అభివృద్ధి చేసిన డీట్లెన్ మేథో తొలిదశను ఈ గ్రంథంలో చూడవచ్చు.⁶

ఈ గ్రంథాన్ని గురించి, అది విడుదలైన సందర్భంలో డీట్లెన్ ఇలా చెప్పారు. “నా యవ్వనంలో పద్ధ బీజం, హృదయ సంరక్షణలో నేనెంతో కాలంగా మోస్తున్న బిడ్డ, ఎట్టకేలకు అట్టో మెస్నెర్స్ దగ్గర, ఇప్పుడు పురుడుపోసుకుంది. ఒక కార్మికుడు చర్చించిన ఈ బిడ్డ పేరు **ది నేచర్ ఆఫ్ హ్యూమన్ బ్రెయిన్ వర్క్**. శుద్ధ ఆచరణాత్మక వివేచనపు పునర్విమర్శ. దీని ముందు మాటకు జోసఫ్ డీట్లెన్ తోళ్ళశుద్ధి కార్మికుడని సంతకం చేశారు.

విశ్వ - ఏకసత్తావాదంగా (Cosmic - Monism) అభివృద్ధి

చెందిన డీట్లెన్ గతితార్కిక భౌతికవాద ఆవిష్కరణను అతను రాసిన **ది పాజిటివ్ అవుట్ కమ్ ఆఫ్ ఫిలాసఫీ**లో మరింత స్పష్టంగా చూడవచ్చు. గతితర్క అభివృద్ధికి సంబంధించి డీట్లెన్ కు హేగెల్, ఐన్ స్టీన్ సరసన పీట వేశారు.⁷

తాను రాస్తున్న **ది నేచర్ ఆఫ్ హ్యూమన్ బ్రెయిన్ వర్క్** పుస్తకంలో కొంత భాగాన్ని మార్క్స్ పరిశీలనార్థం పంపుతూ 1867లో డీట్లెన్ ఒక ఉత్తరం రాశారు.⁸ దీనితో వీరిద్దరి మధ్య మొదటిసారి పరిచయం ఏర్పడింది. ఇద్దరి మధ్య 1882 వరకు ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు జరుగుతూనే వున్నాయి.⁹

సెయింట్ పీటర్స్ బర్గ్ లో వుండగా మార్క్స్ గ్రంథం **పెట్టుబడి మీద** 1868లో వ్యాసం రాశారు. ఈ వ్యాసాన్ని మార్క్స్ 1872లో “పెట్టుబడి” గ్రంథపు రెండవ జర్మన్ ముద్రణకు రాసిన ‘వెనుక మాట’లో ప్రత్యేకించి పేర్కొన్నారు.¹⁰

1869 సెప్టెంబర్ లో జర్మనీ వర్యటనకు తాను వెళ్ళిన సందర్భంలో మార్క్స్ సీగ్ బర్గ్ లో డీట్లెన్ కు కలిశారు.¹¹ ఇదే విషయాన్ని డీట్లెన్ కూడా తన మిత్రునికి సెప్టెంబర్ 25, 1869న రాసిన ఉత్తరంలో ఈ క్రింది విధంగా ధృవీకరించారు. “నా హృదయాన్ని కదిలించిన మరో సంఘటన, నీకు ఆసక్తి కలిగించే ఘటన, 14 రోజుల క్రితం మన ఆరాధ్య కథానాయకుడు కారల్ మార్క్స్ మా ఇంటికి వచ్చి వెళ్ళారు. అందాల భరణి అయిన తన కూతురుతో మార్క్స్ నాలుగు రోజులు సీగ్ బర్గ్ లో వున్నారు.¹²

కార్మికవర్గ ఉద్యమనేతగా జర్మనీలోని ఒక ప్రాంతంలోని కార్మిక వర్గానికి ప్రతినిధిగా డీట్లెన్ 1872లో హేగ్ లో జరిగిన మొదటి ఇంటర్నేషనల్ సమావేశానికి వెళ్ళారు. అక్కడ ప్రతినిధులకు మార్క్స్ డీట్లెన్ ను “ఇక్కడ మన తాత్వికుడున్నాడని” పరిచయం చేశారు.

1869-84 మధ్యకాలంలో సీగ్ బర్గ్ లో వుంటూ, ఒకప్రక్క తోళ్ళ శుద్ధి పరిశ్రమను నిర్వహిస్తూ, మరోప్రక్క కార్మికవర్గంలో పనిచేస్తూనే తన రచనా వ్యాసంగాన్ని కొనసాగించారు డీట్లెన్. ఇవన్నీ Volkstaat, Leipzig (1870-1876), Vowarts, Leipzig (1877), Sozial Demokrat, Zurich, (1880-88), Neue Gesellschaft, Zurich, Neue Zeit, Stuttgart, Newyork Volkszeitung, Newyork లాంటి పత్రికలలో అచ్చయ్యాయి. ఈ పత్రికల్లో అచ్చయిన వ్యాసాలు, రచనలతోపాటు ‘బూర్జువా సాసైటీ’; ‘థాట్స్ ఆన్ పాలిటికల్ ఎకానమీ’; ‘ఎన్ ఓపెన్ లేటర్ టు హెన్రిచ్ వాల్ సైబెల్’; ‘ది ఫెయిత్ ఆఫ్ ఫెయిత్ లేస్’ లాంటి చిన్న చిన్న రచనలు చేశారు.

సీగ్ బర్గ్ లోని చిన్న పరిశ్రమ డీట్లెన్ అధ్యయనానికి ఎలాంటి ఇబ్బంది కలిగించలేదు. దానిమీద వచ్చే స్వల్ప ఆదాయం కుటుంబ అవసరాలకు సరిపోయేది. అయితే దాని నిర్వహణ సరిగా లేకపోవడంతో కుటుంబానికి ఆర్థిక ఇబ్బందులు ఎదురయ్యాయి. దీనితోపాటు స్నేహితులకు అందించే సహాయం కూడా డీట్లెన్ ఆర్థిక

పరిస్థితిని మరింతగా దిగజార్చింది. డెన్మార్క్ లో వున్న మిత్రుని తోళ్ళ పరిశ్రమను నిలబెట్టడానికి వెళ్ళి డీట్లెన్ మరింతగా నష్ట పోయారు. దానితోపాటు ఈ రంగంలో పెట్టుబడిదారీ పరిశ్రమల నుండి ఎదురైన పోటీకి డీట్లెన్ లాంటివారు నడిపే చిన్న చిన్న పరిశ్రమలు నిలువలేకపోయాయి.

'సోషల్ డెమోక్రసీ భవితవ్యం' మీద డీట్లెన్ 1878లో చేసిన ఉపన్యాసం ఆతన్ని జైలుపాల్జేసింది. ఎలాంటి విచారణ లేకుండా మూడు నెలలపాటు జైలు నిర్బంధంలో వున్నారు. 1881లో జర్మన్ పార్లమెంటు రిచ్ స్పాగ్ కు పోటీచేసి ఓడిపోయారు.

ఒకప్రక్క దెబ్బతిన్న ఆర్థిక స్థితి, మరోవైపు ఎదురైన రాజకీయ సవాళ్ళ ఫలితంగా డీట్లెన్ రచనా వ్యాసంగం కొంత వెనుకపట్టు పట్టింది.

ఈ తరుణంలోనే డీట్లెన్ పెద్ద కొడుకు యూజిన్ డీట్లెన్ తన ఉన్నత పాఠశాల విద్యను మానుకొని బ్రతుకుదెరువు కొరకు అమెరికాకు వెళ్ళారు. ఫలితంగా డీట్లెన్ కుటుంబ ఆర్థిక పరిస్థితి కొంత మెరుగైంది. దీనితో డీట్లెన్ రచనా వ్యాసంగాన్ని చేపట్టడానికి అవకాశమేర్పడింది.

ఈ విషయాన్ని 1880 అక్టోబర్ 16న తన కొడుకు యూజిన్ డీట్లెన్ కు రాసిన ఉత్తరంలో డీట్లెన్ ఇలా పేర్కొన్నారు. "నా చిన్ననాటి నుండి నన్నొక తార్కిక సమస్య వేధిస్తుంది. జ్ఞానమంతటికీ చివరి ప్రశ్న ఏమిటన్నదే ఈ సమస్య. ఇది నా తలను రాయితో బాదినట్టు బాదుతుంది. కుటుంబ బాధ్యతలతో నన్ను వెంటాడుతున్న తాత్విక సమస్యను వాయిదా వేసుకుంటూవచ్చాను. ఇప్పుడు కొంత అవకాశం లభించింది. కనుక దానిమీద దృష్టి పెట్టాలనుకొంటున్నాను. ఇది నా జీవిత లక్ష్యం."

1880-1883 మధ్యకాలంలో తర్కం మీద లేఖలు రాశారు. వీటిని 1895లో ముద్రించారు. 1869 నాటి రచనలైన ది నేచర్ ఆఫ్ హ్యూమన్ బ్రెయిన్ వర్క్ లోని తన వాదాన్ని డీట్లెన్ ఇంకాస్త ముందుకు తీసుకెళ్ళారు.

ఈ లక్ష్యసాధన దిశగా కృషి ప్రారంభించిన డీట్లెన్ మూడవసారి 1884 జూన్ లో అమెరికాకు వెళ్ళారు. అక్కడకు వెళ్ళిన వెంటనే న్యూయార్క్ లో ప్రారంభమైన Der Sozialist సంపాదక బాధ్యతలు స్వీకరించారు. 1886లో చికాగోకు మారేంత వరకు ఆ బాధ్యతలు నిర్వహించారు. చికాగోలో వుండగా 'Chicagoes Abeiteszeitung' పత్రిక సంపాదకులు అరెస్టు కావడంతో ఆ బాధ్యతను డీట్లెన్ స్వీకరించారు.

పత్రిక బాధ్యతలతోపాటు రెండు ప్రధాన రచనలను (Excursions of a Socialist in to the Domain of Epistemology; The Positive Outcome of Philosophy) 1886, 1887లలో పూర్తి చేశారు డీట్లెన్. ఇంకా తనముందు నిర్దేశించుకొన్న లక్ష్యాలను పూర్తి

చేయకముందే 1888 ఏప్రిల్ 15న గుండెపోటుతో డీట్లెన్ మరణించారు.

III

ఎప్పుడో నూట ఇరవై ఒకటి సంవత్సరాలకు పూర్వం డీట్లెన్ రాసిన రాతల గురించి ఇప్పుడు దేనికి? వాటికున్న ప్రాసంగికత ఏమిటి? ఇక్కడ కొంత చరిత్రలోనికి వెళ్ళవలసి వుంటుంది. అందునా మార్క్సిజం చరిత్రలోనికి.

మార్క్స్ ప్రధాన ప్రతిపాదనలలో ఒకటి : చరిత్రపట్ల భౌతికవాద దృక్పథం. దీనిమీద మార్క్స్ కాలం నుండి ఉన్న ఒక ప్రధాన విమర్శ: మార్క్స్ తన ప్రతిపాదన ద్వారా చరిత్రకు సంబంధించి ఆర్థిక, సామాజిక అంశాలను పట్టించుకొన్నారు గాని మానవ అంశను (Human Factor) పట్టించుకోలేదని, పట్టించుకోకపోవడమే కాదు అసలు విస్మరించారని.

మార్క్స్ ప్రాపంచిక దృక్పథంలోని ఈ లోటును ఆతని సమకాలీనుడైన జర్మన్ కార్మికులు జోసెఫ్ డీట్లెన్ తన స్వతంత్ర కృషి ద్వారా పూరించారని డచ్ సోషలిస్టు ఆంటాని పానెకాక్ (1873-1960) అభిప్రాయం. "ఉత్పత్తి సామాజిక క్రమ స్వభావాన్ని మార్క్స్ బహిర్గతం చేశారు. సామాజికాభివృద్ధి సాధనంగా దానికున్న ప్రాథమిక ప్రాధాన్యతను తెలిపారు. కాని ఈ భౌతిక క్రమంలో మనిషి మనస్సు స్వభావాన్ని ఏ విధంగా ఇమిడ్చారో అతను పూర్తిగా వివరించలేకపోయారు. బూర్జువావర్గ ఆలోచనా విధానం కలుగజేసే తీవ్ర సాంప్రదాయక ప్రభావం వలన మార్క్సిజంలో ఒక బలహీన స్థానమేర్పడింది. మార్క్సియన్ సిద్ధాంతాలను అసంపూర్ణంగాను, తప్పుగాను అర్థం చేసుకోవడంలో ఇదొక ప్రధాన కారణం. మనస్సు స్వభావాన్ని ఒక ప్రత్యేక అధ్యయన లక్ష్యం చేయడం ద్వారా మార్క్సిజంలోని ఈ పరిమితిని డీట్లెన్ సరిచేశారు. మార్క్స్, ఎంగెల్స్ ల ప్రధాన రచనలను అర్థం చేసుకోవడానికి డీట్లెన్ తాత్విక రచనలను క్లుణ్ణంగా అధ్యయనం చేయడం ఒక ముఖ్యమైన, తప్పనిసరి అంశం. శ్రామికవర్గానికి శ్రామికవర్గ ఆర్థికశాస్త్రంలోనేకాక, శ్రామికవర్గ తత్వశాస్త్రంలో ఒక బలమైన ఆయుధం వుందన్న విషయాన్ని డీట్లెన్ కృషి నిరూపిస్తుంది. ఈ ఆయుధాలను ఉపయోగించుకోవడం నేర్చుకొందామని" పానెకాక్ రాశారు.¹³

డీట్లెన్ తాత్విక రచనల వెలుగులోనే పానెకాక్ 1937లో సొసైటీ ఆండ్ మైండ్ ఇన్ మార్క్సియన్ ఫిలాసఫీ అనే వ్యాసం రాశారు.¹⁴ డీట్లెన్ తాత్విక వైఖరి మార్క్స్ లోని వెలితిని ఎలా పూరిస్తుందో, అలానే లెనిన్ లాంటి వారి బూర్జువా భౌతికవాదానికి డీట్లెన్ భౌతికవాదానికి వున్న తేడాను వివరిస్తూ 1938లో మరో పుస్తకం రాశారు.¹⁵ మెటీరియలిజం ఆండ్ హిస్టారికల్ మెటీరియలిజం పేరుతో రాసిన వ్యాసం కూడా ఈ కోవకు చెందినదే.¹⁶ ఈ ధోరణిని పానెకాక్ రాసిన మరో రచనలో మరింత స్పష్టంగా చూడవచ్చు.¹⁷ పానెకాక్ పై

డీట్లెన్ తిరుగులేని ప్రభావం కలుగజేశారు.¹⁸

డీట్లెన్ ప్రధాన రచనలను జర్మన్ నుండి ఆంగ్లంలోకి అనువాదం చేసిన వ్యక్తి ఎర్నెస్ట్ అంటర్మాన్. ఇతడు జర్మనీకి చెందిన పురాణీక శాస్త్రవేత్త, సోషలిస్టు. అమెరికాలో స్థిరపడ్డారు.

ఆర్థిక అంశాలమీద మార్క్స్, ఏంగెల్స్ లు కేంద్రీకరించారు. మిగతా అంశాలను విస్మరించడం వలన ఏర్పడిన లోటును డీట్లెన్ ప్రతిపాదించిన ఎరుక సిద్ధాంతం (Theory of Cognition) పూరించింది. మార్క్స్, ఏంగెల్స్ ల తరువాత ఆంటోనీ లాబ్రియోలా లాంటి ఇటాలియన్ మార్క్సిస్టులు కూడా ఈ సమస్యను విస్మరించారు. మార్క్స్, ఏంగెల్స్ లతో సహా అందరూ (1848-1990ల మధ్య) చైతన్య సమస్యను పరిష్కరించినట్లు భావించారు. భావాల అభివృద్ధిలో ఆర్థికతర అంశాలకున్న ప్రాధాన్యతను గుర్తించడంలో డీట్లెన్ కృషి మార్క్స్ సిద్ధాంతంలోని లోపాన్ని పూరిస్తుంది. ఇలాంటి సమస్యను పూరించిన డీట్లెన్ మార్క్స్ కు అనుయాయుడు, సహా సిద్ధాంతవేత్త. ఎరుక సిద్ధాంత ప్రతిపాదన ద్వారా డీట్లెన్ మార్క్స్, ఏంగెల్స్ లను అధిగమించి ముందుకెళ్ళారన్నది అంటర్మాన్ అభిప్రాయం.¹⁹

ఆర్థికాంశాలకే పరిమితమై సామాజిక సమస్య మూలాలను వెతికే పద్ధతి వలన మార్క్స్ సిద్ధాంతం ఏకాక్షిగా మిగిలిపోయింది. ఈ లోపాన్ని పూరించి, మార్క్సిజాన్ని పరిపుష్టం చేసిన వ్యక్తి డీట్లెన్. ఈ మేరకు కాంట్, హెగెల్, ఫాయర్బాఖ్, మార్క్స్, ఏంగెల్స్ లను అధిగమించి డీట్లెన్ ముందుకెళ్ళారని యూజిన్ డీట్లెన్ అభిప్రాయం.²⁰ సామాజిక క్రమమే కాకుండా ప్రకృతి కూడా గతితార్కికంగా వుంటుందని చెప్పడానికి ఏంగెల్స్ తన యాంటి-డ్యూరింగ్ గ్రంథంలో అనేక ఉదాహరణలు ఇవ్వవలసి వచ్చింది. డీట్లెన్ తన అవగాహన సిద్ధాంతం ద్వారా అత్యంత సునాయాసంగా ఒక్క ఉదుటున ప్రతి దృగ్విషయం గతితార్కికంగా నడుస్తుందని ప్రతిపాదించారు. సామాజిక, ప్రకృతి శాస్త్రాలలోని పరిశోధనలన్ని డీట్లెన్ ఆవిష్కరణను మరింతగా ధృవీకరిస్తున్నాయని యూజిన్ డీట్లెన్ అభిప్రాయం.²¹

“శ్రామికవర్గ తాత్వికులు జోసఫ్ డీట్లెన్ శతజయంతి ఈ నెల జరుగనున్నది. అతని అద్భుత రచన ది పాజిటివ్ అవుట్ కమ్ ఆఫ్ ఫిలాసఫీ శ్రామికవర్గ ఉద్యమానికి మేథో వునాది. ఈ పుస్తకం గురించి తెలుసుకోకుండా సోషలిజాన్ని అర్థం చేసుకోలేం. అతని గ్రంథం ది నేచర్ ఆఫ్ హ్యూమన్ బ్రెయిన్ వర్క్ లాంటి అత్యంత గొప్ప తాత్విక రచన ఇంతవరకు రాలేదు. ఇది మార్క్స్, ఏంగెల్స్ ల రచనలకు సమానమైన అనుదానం. ప్రపంచంలో మనస్సును తగు స్థానంలో వుంచిన తాత్వికులలో డీట్లెన్ చివరివారు. ఆ విధంగా గతితార్కిక వివేచనకు వునాది వేశార”ని ఫ్రాంక్ రాబర్ట్స్ పేర్కొన్నారు.²²

డీట్లెన్ తాత్విక రచనలపై పాన్ కాక, అంటర్మాన్ అభిప్రాయాలు సమంజసమైనవా? అవునని ఆడమ్ బక్ సమాధానం. మార్క్స్ చారిత్రక భౌతికవాదం చరిత్ర, సమాజానికి సంబంధించిన భౌతికవాదం. ఇది భౌతికవాద తత్వం కాదు. దీన్ని మార్క్స్ ఆ విధంగా అనుకోలేదు. నాస్తికునిగా మార్క్స్ కు విశ్వంపట్ల భౌతికవాద దృక్పథం ఒకటి వుండి వుండాలి. దీన్ని గురించి మార్క్స్ అంతగా రాయలేదు. అతను రాయడానికి కారణం కూడా కనిపించ లేదు. చరిత్ర, సామాజిక శాస్త్రం, ఆర్థికశాస్త్రాలు మార్క్స్ ప్రత్యేక అధ్యయన క్షేత్రాలు. విశ్వానికి సంబంధించి భౌతికవాదాన్ని అభివృద్ధి చేయడానికి ఏంగెల్స్ కొంత ప్రయత్నించారు. ఈ పనిని సంతృప్తి కరంగా చేయడంలో ఏంగెల్స్ విఫలమయ్యారు. ఈ విషయంలో డీట్లెన్ విజయం సాధించారు. ఆ మేరకు సోషలిస్టు సిద్ధాంతంలోని ఖాళీలను డీట్లెన్ పూరించాడని చెప్పడం సమంజసం.²³

IV

ఈ విధమైన అత్యంత సకారాత్మక అంచనాల నేపథ్యంలో డీట్లెన్ సాధించిన విజయ మేమిటో పరిశీలిద్దాం.

1) ప్రాకృతిక ఏకసత్తావాదం (Nature Monism) లేక ఏకసత్తావాద ప్రకృతి (Monist - Nature) లేక విశ్వ ఏకసత్తావాదం (Cosmic Monism) లేక తర్కం డీట్లెన్ సాధించిన ఒక విజయం.²⁴ ఒక అంశాన్ని రకరకాల పేరుతో చెప్పే డీట్లెన్ పద్ధతి కొంత గందర గోళానికి దారితీసే అవకాశం వుంది. ఈ సమస్య డీట్లెన్ లో చాల మెండుగా కనిపిస్తుంది.

మార్క్స్ చారిత్రక, సామాజిక భౌతిక వాదం తప్ప విశ్వాన్ని పరిగణనలోనికి తీసుకొని అభివృద్ధి చేసిన సాకల్యమైన ఏకసత్తావాద భౌతికవాదం కాదు. ఆ మేరకు భౌతికవాదం అసంపూర్ణం. తన విశ్వ ఏకసత్తావాదంతో మార్క్స్ లోని ఖాళీని డీట్లెన్ పూరించారన్నది మొదటి విజయపు అర్థం.

2) భౌతికవాదం, భావాదం మధ్య వున్న వైరుధ్యాన్ని పరిష్కరించడం డీట్లెన్ సాధించిన మరొక విజయం.²⁵

మనస్సు లేక చైతన్యం కంటే పదార్థం ముందని చెప్పే భౌతిక వాదులు, ప్రత్యేకించి 18వ శతాబ్దపు ఫ్రెంచి భౌతికవాదులు మనస్సుకున్న పాత్రను పూరించడంలో విఫలమయ్యారు. అలానే భావవాదులు మనస్సులోని ఆలోచనల సాకారానికి పదార్థాన్ని ఆశ్రయించడానికి సిద్ధమయ్యారు కాని, పదార్థానికున్న అస్తిత్వాన్ని గుర్తించ నిరాకరిస్తున్నారు. భౌతిక, భావవాదాలను ఒకే ప్రాతిపదికపై నిలిపి వాటి మధ్య గతంలో చూస్తున్న వైరుధ్యాన్ని డీట్లెన్ శాశ్వతంగా పరిష్కరించారన్నది దీనిర్థం.

3) గతితర్కాన్ని అవగాహనకు సంబంధించిన ప్రత్యేక సిద్ధాంతంగా అభివృద్ధి చేశారు.²⁶

సాంప్రదాయక లేక లాక్షణిక తర్క పరిధిలో వస్తువుల నిజ

స్వభావాన్ని అర్థం చేసుకోవడం సాధ్యంకాదు. అంటే లాక్షణిక తర్కం అసలు పనికిరాదని కాదు. లాక్షణిక తర్కం అంకగణితమనుకుంటే గతితర్కం బీజగణితం లాంటిది. లాక్షణిక తర్కం రోజువారి జీవితాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి సరిపోతుంది. అంతకుమించి సంక్లిష్టంగా వుండే భౌతిక వాస్తవికతను అర్థం చేసుకోవాలంటే లాక్షణిక తర్కంలోని తాదాత్మ్య నియమం, విరుద్ధ లేక అవిరుద్ధ నియమం. మధ్యమ పదాభి నియమం, సంపూర్ణ కారణ నియమాన్ని మనం అధిగమించాలి. ఒక వస్తువు 'ఎ'గానే కాదు, 'ఎ' కాకుండా కూడా వుంటుంది. అంటే పాసగని రెండు విరుద్ధ అంశాలు ఒకే దృగ్విషయంలో కలిసి వుంటాయనే వాస్తవాన్ని లాక్షణిక తర్కం పరిధిలో వివరించలేం. అందుకే లాక్షణిక తర్కాన్ని భావాతీత తర్కమని (Transcendental Logic) డీట్లెన్ అన్నారు. అప్పుడు గతితర్కాన్ని ఆశ్రయించవలసి వుంటుంది. తద్వారా విరుద్ధాంశాల సమాగమంగా వుండే సంక్లిష్ట వాస్తవాన్ని గ్రహించ గలం. అందుకు అవసరమైన గతితర్కాన్ని డీట్లెన్ అభివృద్ధిచేశారని దీనర్థం.

అలానే అంతిమ కారణమనే నాల్గవ నియమం మనస్సు ప్రతిఫలన అంశాలకే వర్తిస్తుంది. అంతకుమించి విశ్వానికి, భౌతిక జగత్తుకు ఇది వర్తించదు. వీటికి కారణాలేమి వుండవు. అవే వాటి కారణాలు, ఫలితాలు. ఇది నాల్గవ నియమానికి డీట్లెన్ చేర్చిన అదనపు వివరణ. ఇక్కడ కార్యకారణ సిద్ధాంతానికి సంబంధించి హ్యూమ్ లేవనెత్తిన ప్రశ్నకు కాంట్ సమాధానం ఇవ్వలేకపోయారు. ఆ పని డీట్లెన్ చేశారని పాన్ కాక్ అభిప్రాయం.

4) తను అభివృద్ధి చేసిన తర్కానికి అంతిమంగా గతితార్కిక భౌతికవాదమని మొదటిగా నామకరణం చేసిన వ్యక్తి డీట్లెన్.²⁷

తన దృక్పథానికి మార్క్స్ పెట్టిన పేరు చరిత్రపట్ల భౌతికవాద దృక్పథం (Materialist Conception of History). దీనికి 1892లో 'ఎంగెల్స్ చారిత్రక భౌతికవాదమన్నారు.²⁸ దీనికి ఒక సంవత్సరం ముందు అంటే 1891లో 'ప్లేహానోవ్ మార్క్స్ అభివృద్ధిచేసిన దృక్పథాన్ని గతితార్కిక భౌతికవాదంగా పేర్కొన్నారు.²⁹ అందుకే అనేకమంది 'గతితార్కిక భౌతికవాదమనే' పదబంధాన్ని 'ప్లేహానోవే మొదటగా ఏర్పరచారని భావిస్తున్నారు.³⁰ కాని ఈ పదబంధాన్ని 1886 నాటికే తన రచనైన ఎక్సెకర్షన్స్ ఆఫ్ ఏ సోషలిస్టు ఇన్ టు డి డామైన్ ఆఫ్ ఎపిస్టిమాలజీలో డీట్లెన్ ఉపయోగించారు. కనుక ఈ పదప్రయోగానికి డీట్లెనే ఆద్యుడన్నది ఆతని అభిమానులు, అనుయాయుల వివరణ.

5) భౌతిక వాస్తవాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి ఆగమన పద్ధతి (Inductive Method) లేక గతితార్కిక ఏకసత్తావాదం లేక విమర్శనాత్మక ఆగమన పద్ధతి లేక The system of Experimental truth లేక పరిణామవాద వ్యవస్థ అవసరమని డీట్లెన్ ప్రతిపాదించారు.³¹

ఇది బేకనే చెప్పారుకదా? ఇక డీట్లెన్ ప్రత్యేకతేముందన్న ప్రశ్న తలెత్తడం సహజం. అలానే అసలు నిగమన తర్కపు అవసరాన్ని డీట్లెన్ విస్మరించలేదా అన్న అనుమానం రావచ్చు.

నిగమన తర్కాన్ని డీట్లెన్ తిరస్కరించలేదు. నిర్దిష్ట వాస్తవాన్ని అధ్యయనం చేయడానికి నిగమన తర్కం అవసరమే. అయితే నిర్దిష్ట వాస్తవాన్ని విడదీసి చూడరాదు. దానికి ఇతర వాస్తవాలతో ఉన్న అంతర్గత సంబంధం దృష్ట్యా చూడాలి. అప్పుడు ఆగమన తర్కం ప్రధాన పాత్ర వహిస్తుంది. ఈ విషయాన్ని నొక్కి చెప్పడానికి డీట్లెన్ ఆగమన తర్క పద్ధతిని నొక్కి చెప్పినప్పటికీ, నిగమన, ఆగమన తర్కపద్ధతులు రెండింటిని ఆయన మిళితం చేయడానికి ప్రయత్నించారని ఆతని అనుయాయుల వివరణ. ఇక్కడ కూడా నామకరణకు సంబంధించిన అస్పష్టత డీట్లెన్ లో కొట్టొచ్చినట్లు కనిపిస్తుంది.

6) భౌతిక జగత్తుకు సంబంధించిన అసలైన చిత్రాన్ని పొందడం అసాధ్యం. దానికి సంబంధించిన రమారమి చిత్రాన్నే మనం గ్రహించగలమని డీట్లెన్ చెప్పడం అతను సాధించిన మరొక విజయం.³²

7) అఖండ సత్యమేమి వుండదు. అలాంటిది వుందని విశ్వసించ లేమని చెప్పడమంటే అది అసహనానికి దారితీస్తుందని మనకు తెలిపేది సాపేక్షికమైన సత్యమే. తెలిసిన సాపేక్షిక సత్యం నుండి తెలియని వాటిని తెలుసుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తోంది. అందుకనే సాపేక్షితను ప్రతిపాదించడం డీట్లెన్ మరొక విజయం.³³

డీట్లెన్ తాత్విక విజయాల మీద ఆతని అభిమానుల, అనుయాయుల, వ్యాఖ్యాతల అభిప్రాయాలను చూశాం. అసలు తన కృషిని గురించి డీట్లెన్ ఏమనుకొన్నారు చూద్దాం.

V

“నునంగతమైన, క్రమబద్ధమైన ప్రాపంచిక భావన రూపకల్పనకు సంతృప్తికరమైన మార్గం కొరకు నా యవ్వన తొలి దశ నుండి ఆలోచిస్తున్నాను. మానవ ఆలోచనను ఆగమన పద్ధతిలో అవగాహన చేసుకోవడంలో చివరికి నేను సంతృప్తిపడ్డానని” 1869లో డీట్లెన్ చెప్పారు.³⁴ ఇక్కడ ఆలోచన అంటే దాని వివిధ రూపాలు కాదు, వివిధ వ్యక్తీకరణలు కాదు. దాని సాధారణ స్వభావాన్ని గురించి మాత్రమే.

ఆలోచన క్రమపు సాధారణ స్వభావాన్ని క్లుప్తంగా వివరించే పనిని తాను నిర్దేశించుకున్నట్లు డీట్లెన్ చెప్పారు. ప్రకృతిని, జీవితంలోని చిక్కుముడులను శాస్త్రీయంగా విప్పడానికి ఇది తోడ్పడుతుంది. ఆ విధంగా మౌలికమైన, క్రమబద్ధ ప్రాపంచిక భావన ఏ విధంగా అభివృద్ధి చెందిందో మనకు తెలుస్తుందని డీట్లెన్ పేర్కొన్నారు.³⁵ ఈ విషయంలో ఆ రంగంలో ప్రస్తుతం వున్న సాహిత్య పరిమితులను అధిగమించానని డీట్లెన్ తెలిపారు.³⁶ ఆ

లోచనా క్రమాన్ని అవగాహన చేసుకోవడమెలా అనే అంశంమీద తాను రాస్తున్నానని తన మిత్రునికి తెలిపినప్పుడు, దానిమీద ఎవరికీ ఏమీ తెలియదని అతను చెప్పినట్టు డీల్గెన్ పేర్కొన్నారు.³⁷

రాజకీయ అర్థశాస్త్రంలో తన అవగాహనను మార్క్స్ నుండి స్వీకరించినదేగాని, ఆలోచనా క్రమాన్ని గురించి చెప్పినదంతా తన కృషి, ఆవిష్కరణ ఫలితమేనని డీల్గెన్ నవంబర్ 7, 1883న కొడుక్కు రాసిన ఒక లేఖలో చెప్పారు.³⁸

రాజకీయ అర్థశాస్త్రం మీద తాను చేస్తున్న పరిశోధన ముగిశాక గతితర్కం మీద పుస్తకం రాస్తానని డీల్గెన్ కు మే 9, 1868 నాడు రాసిన ఒక ఉత్తరంలో మార్క్స్ పేర్కొన్నారు.³⁹ మార్క్స్ ఈ పని మొదలుపెట్టేసరికి ఎంతకాలమౌతుందోనని భయపడటమేకాక, తన చిన్నతనంనుండే ఈ విషయంమీద స్వతంత్ర ఆలోచన చేస్తున్నందువల్ల దానిమీద నూతన వెలుగును ప్రసరించడానికి ప్రయత్నిస్తానని 1876లో డీల్గెన్ రాశారు. గతితార్కికతత్వం సూర్యుని లాంటిది. ఇది రాజకీయ అర్థశాస్త్రం మీదే కాక యావత్ సమాజ అభివృద్ధిమీదనే కాంతిని ప్రసరిస్తుందని డీల్గెన్ పేర్కొన్నారు. అంతిమంగా ఇది శాస్త్రానికి సంబంధించిన తుది కారణాలలోనికి చొచ్చుకుపోగలదని డీల్గెన్ భావించారు.⁴⁰

ఆన్ ది డెవలప్ మెంట్ ఆఫ్ అండర్ స్టాండింగ్ పై ప్రముఖ భౌతికవాద తాత్వికులు స్పిన్సోజా ఇప్పటికే ఒక చిన్న రచనను చేశారు. కాకపోతే దురదృష్టవశాత్తు దానిని అసంపూర్ణంగా వదిలివేశారు. స్పిన్సోజా వదిలిపెట్టిన ఈ సాధనాన్ని అభివృద్ధి చేయడమే తన ముందున్న లక్ష్యమని 1886లో డీల్గెన్ పేర్కొన్నారు.⁴¹

“మహత్తరమైన శాస్త్ర కృషికి నేను అనుదానం చేశానని నమ్ముతాను. ఈ విషయంలో నా నమ్మకాన్ని 1886, మే మాసపు ‘న్యూ జీట్’ పత్రిక బలపరస్తుంది. లుడ్విగ్ ఫాయర్ బాఖ్ పై తాను రాసిన వ్యాసంలో అత్యంత ప్రతిభాశాలైన ఏంగెల్స్ నా ప్రయత్నాన్ని గౌరవప్రదంగా ప్రస్తావించారని 1886లో డీల్గెన్ రాశారు.⁴²

మార్క్స్ తోను, అఖరికి హెగెల్ తో నిమిత్తం లేకుండా స్వతంత్రంగా గతితర్కాన్ని డీల్గెన్ పునరావిష్కరించారన్న ఏంగెల్స్ ప్రస్తావనను గురించే ఇక్కడ డీల్గెన్ పేర్కొన్నారు. ఏంగెల్స్ కితాబుతో నిమిత్తం లేకుండానే డీల్గెన్ కు మొదట్నుంచి తన కృషిపట్ల ఇదే నమ్మకం, విశ్వాసం వుంది. అయితే అత్యంత అణకువతోనే తన కృషిని స్వతంత్ర కృషిగా డీల్గెన్ చెప్పుకుంటూ వచ్చారు.⁴³ తన కృషిమీద డీల్గెన్ చెప్పుకొంటూవచ్చిన విషయాన్ని కాలక్రమణిక రీత్యా చూస్తే ఈ విషయం దృఢపడుతుంది.

1869లో ది నేచర్ ఆఫ్ హ్యూమన్ బ్రెయిన్ వర్క్ లో చెప్పిన విషయాన్ని లెటర్స్ ఆన్ లాజిక్ (1880-1883)లో చర్చించారు. దీన్ని మరో విధంగా 1886 నాటి తన ఎక్స్ కర్షన్స్ ఆఫ్ ఏ సోషలిస్టు ఇన్ టు ది డెమోక్రసీ ఆఫ్ ఎపిస్టమాలజీలోను చెప్పారు. 1869,

1880-1883 నాటి రచనల సారాన్నే 1887లోని తన చివరి ప్రధాన రచనైన ది పాజిటివ్ అవుట్ కమ్ ఆఫ్ ఫిలాసఫీలో నూతన జ్ఞానంతో పొందుపరిచానని డీల్గెన్ చెప్పుకొన్నారు. 1869 నాటి సాత రచనను నూతనంగా ముందించడంకంటే, పాత సారాని కొత్త సీసాలో నింపినట్లు ది పాజిటివ్ అవుట్ కమ్ ఆఫ్ ఫిలాసఫీని వెలువరిస్తానని డీల్గెన్ పేర్కొన్నారు.⁴⁴

1869, 1880-1883, 1886, 1887 నాటి రచనలలోను ఒక అంతఃసూత్రంతోనే డీల్గెన్ కొనసాగించినట్టు కనిపిస్తుంది. ఒకే విషయాన్ని తిరిగి తిరిగి చర్చిస్తూండడంతో డీల్గెన్ రచనలలో పునరుక్తి చాలా ఎక్కువగా కనిపిస్తుంది. ఈ విషయం తనకి తెలుసు. తర్కం లేక గతితర్కం లేక గతితార్కిక భౌతికవాదం లేక ఆలోచనా క్రమాన్ని అవగాహన చేసుకోవడమని భిన్న పేర్లతో విభిన్న సందర్భాలలో ఈ విషయాన్ని చర్చించినప్పటికీ, దాని పరిధి చిన్నదైనప్పటికీ, దాని పర్యవసానాల రీత్యా సుస్థాపితమైనది, ముఖ్యమైనదని డీల్గెన్ అభిప్రాయం. అందుకే పునరుక్తి తప్పలేదని డీల్గెన్ పేర్కొన్నారు.⁴⁵

డీల్గెన్ కృషి గురించి అతను, అతని అనుయాయులు, అభిమానులు, వ్యాఖ్యాతలు చెప్పిన అంశాలను వారి మాటల్లో చూశాం. డీల్గెన్ స్వతంత్ర కృషిపై డీల్గెన్ తో సహా వారి మధ్య ఉన్న ఏకాభిప్రాయాన్ని చూశాం. ఈ మేరకు మార్క్స్ లోని ఖాళీని డీల్గెన్ పూరించారన్న విషయంలో వారందరిమధ్య వున్న అంగీకారాన్ని చూశాం.

అసలు డీల్గెన్ కృషిని గురించి మార్క్స్, ఏంగెల్స్ లు ఏమన్నారు? డీల్గెన్ కృషిపై వారి అభిప్రాయాలలో కనిపించే పరిణామం ఏమిటి? డీల్గెన్ కృషి తమ కృషికంటే స్వతంత్రంగా జరిగిన పునరావిష్కరణ అని ఏంగెల్స్ చెప్పిన విషయాన్ని ఎలా అర్థం చేసుకోవాలి?

VI

తన మొదటి రచన ది నేచర్ ఆఫ్ హ్యూమన్ బ్రెయిన్ వర్క్ లో కొంత భాగాన్ని పంపుతూ దానిమీద మార్క్స్ అభిప్రాయాన్ని కోరారు డీల్గెన్. దానికి మార్క్స్ రాసిన సమాధానం ఏమిటో తెలియదు. అయితే అక్టోబర్ 24, 1867వ తేదీన తాను రాసిన ఉత్తరంతో డీల్గెన్ కు మార్క్స్ తో పరిచయం ప్రారంభమైంది. ఆ తరువాత మార్క్స్ “పెట్టుబడి” గ్రంథంపై డీల్గెన్ 1868లో ఒక వ్యాసం ప్రచురించారు.⁴⁶ ఈ వ్యాసాన్ని మార్క్స్ ఎంతగానో మెచ్చుకున్నారు. ఏంగెల్స్ కు జూలై 11, 1868వ తేదీన మార్క్స్ రాసిన ఉత్తరంలో ఈ విషయం స్పష్టంగా వుంది.⁴⁷ జర్మనీలోని కొందరు కార్మికులు తత్వశాస్త్రాన్ని స్వయంకృషితో అధ్యయనం చేస్తున్నారని, వారిలో డీల్గెన్ మంచి ప్రగతి సాధించారని నవంబర్ 26, 1867, డిసెంబర్ 7, 1867లలో మార్క్స్ కు రాసిన ఉత్తరాలలో ఏంగెల్స్ చెప్పారు.⁴⁸

ఏంగెల్స్ భావనతో తనకు ఏకీభావం వున్నట్టు 1867 డిసెంబర్ 7న కుగుల్మాన్ కు రాసిన ఉత్తరంలో పేర్కొన్నారు.⁴⁹ తన పరిశీలనకు డీట్లెన్ పంపిన రాతప్రతి శకలంపైన అక్టోబర్ 4, 1868న ఏంగెల్స్ కు రాసిన ఉత్తరంలో మొదటిసారిగా మార్క్స్ తన అభిప్రాయాన్ని ప్రకటించారు. డీట్లెన్ రాసిన దానిని మొత్తంగా రెండు అచ్చుపేజీలకు కుదించితే బాగుంటుంది. లేక డీట్లెన్ అనుకొన్న నిడివితో ప్రచురిస్తే అతని తెలివితక్కువతనం బయటపడుతుంది. గతితార్కికాభివృద్ధి కొరవడడమే ఇందుకు కారణమని మార్క్స్ పేర్కొన్నారు.⁵⁰ డీట్లెన్ రాతప్రతి శకలం ఈ ఉత్తరంతోపాటు ఏంగెల్స్ కు పంపించి, అతని అభిప్రాయాన్ని కోరారు మార్క్స్. సిగ్ఫ్రిడ్ మేయర్, అగస్టు వోట్ కు అక్టోబర్ 28, 1868వ తేదీన రాసిన ఉత్తరంలో డీట్లెన్ ను గురించి మార్క్స్ ఇంకా ఇలా చెప్పారు. “డీట్లెన్ మీకు తెలుసా? తోళ్ళుబుద్ధి గృహపరిశ్రమను నెలకొల్పడానికి పీటర్స్ బర్గ్ నుండి రైన్ లాండ్ కు తిరిగొచ్చారు. నాకు తెలిసినవారిలో ఇతనొక ప్రతిభావంతుడైన కార్మికుడు. ఇది ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాల ద్వారానే నాకు తెలుసు. అతన్ని గురించి నాకు వ్యక్తిగతంగా తెలియదు”.⁵¹ మార్క్స్ తనకు పంపిన డీట్లెన్ రాతశకలంపై ఏంగెల్స్ తన అభిప్రాయాన్ని తెలుపుతూ నవంబర్ 6, 1868లో ఒక ఉత్తరం రాశారు. దానిలో డీట్లెన్ రాతప్రతిపై ఏంగెల్స్ అభిప్రాయం ఇలా వుంది : “డీట్లెన్ రాతప్రతి శకలంపై ఖచ్చితమైన అభిప్రాయం చెప్పడం కష్టం. ఇతనేమి పుట్టుకతో తాత్వికుడు కాదు. సొంతగా చదువుకుని పైకి వచ్చినవారు. ఫాయర్ బాళ్, మార్క్స్ రాసిన పెట్టుబడితోపాటు ఇతరులు రాసిన కొన్ని పనికిమాలిన రచనలు అతనికి ఆధారంగా నిలిచాయి. అతను ఉపయోగించిన పదకోశాన్నిబట్టి ఇది తెలుస్తుంది. ఇవి కాకుండా అతడి ఇతరత్రా ఏమి చదివారో తెలియదు. అతను ఉపయోగించిన పదకోశం గందరగోళంగా వుంది. రాతలో గతితర్కం వుంది. కాకపోతే ఇది అక్కడక్కడ మెరుపులాగా వుంది. సంధానరూపంలో లేదు. స్వతఃసిద్ధ వస్తువుల (Things - in - Themselves) పై అతను వ్యక్తం చేసిన అభిప్రాయం బాగుంది. ఇది అతనే వ్యక్తం చేస్తే అద్భుతం. వ్యాకరణం అంత బాగాలేనప్పటికీ దానిలో చతురత వుంది. అలానే శైలికి సంబంధించి స్పష్టమైన ప్రతిభ కనిపిస్తుంది. అనంపూర్ణమైన మూల రచనలపై ఆధారపడి అంత బాగా రాయగలగడమంటే చెప్పకోదగ్గ ఉత్సుకత అతనిలో వుంది.

“ఈ పునరుక్తికి కారణం పదకోశంలో లోపాలు. అలానే తగు శిక్షణ లేకపోవడం మరో కారణం. వీటిని అధిగమించడం చాలా కష్టమైన పని. దీనిని ఇలానే అచ్చువేయాలని అతను అనుకుంటే, దీనిని అచ్చులో రెండు పేజీలకు కుదించడం అతనికి కుదురుతుందని నేననుకోవడం లేదు. ఈ లోపాలు తెలియవు కనుక, రాతపనిని సరిచేయడం అతనికి కష్టమైన పనౌతుంది. రెండు

పేజీలలో అచ్చయితే అది ఎవరి దృష్టినైనా ఆకర్షిస్తుందేమో తెలియదు. 6-8 పేజీలలో ఈ పని జరుగుతుంది. కాని ఏ పత్రికలోను అచ్చుకాదు.”⁵²

తిరిగి మార్క్స్ నవంబర్ 7, 1868న ఏంగెల్స్ కు సమాధాన మిలా రాశారు : ఫాయర్ బాళ్ కు సంబంధించిన డీట్లెన్ రాతలు అతని సొంతమనుకోవడం లేదు. మిగతా విషయాలకు సంబంధించి నేను నీతో ఏకీభవిస్తాను. పునరుక్తుల గురించి అతనికి చెబుదామనుకుంటున్నాను. హెగెల్ ను డీట్లెన్ చదవలేకపోవడం దురదృష్టకరం.

అయితే డీట్లెన్ రాతప్రతిని చదివిన వెంటనే మార్క్స్ అతనికి సమాధానం రాయలేదు. కారణం డీట్లెన్ చిరునామా తన దగ్గర లేకపోవడం. ఈ విషయం కుగుల్మాన్ కు డిసెంబర్ 5, 1868న మార్క్స్ రాసిన ఉత్తరాన్ని బట్టి తెలుస్తుంది. కొంతకాలం క్రితం ‘మేథోశక్తి’ మీద డీట్లెన్ ఒక రాత పంపారు. దీనిలో కొంత గందరగోళం, పునరుక్తి ఉన్నప్పటికీ ఒక కార్మికుని స్వతంత్ర రచనగా చూసినప్పుడు దీనిలో అద్భుతమైన విషయం వుండడం మెచ్చుకోదగ్గది. చదివిన వెంటనే సమాధానం రాయలేదు. ఏంగెల్స్ ఏమి చెబుతారో విందామని.⁵⁴

సెప్టెంబర్ 1869లో తాను డీట్లెన్ ను కలిసినట్లు ఏంగెల్స్ కు సెప్టెంబర్ 25, 1869న రాసిన ఉత్తరంలో మార్క్స్ పేర్కొన్నారు.⁵⁵ తాను కూడా డీట్లెన్ ను కలవాలనుకున్నా గాని, వరదల మూలంగా రహదారి దెబ్బతినడంతో కలవలేకపోయానని సెప్టెంబర్ 27, 1869న మార్క్స్ కు రాసిన ఉత్తరంలో ఏంగెల్స్ తెలిపారు.⁵⁶

తమ “ఆరాధ కథానాయకుడు” మార్క్స్ తనను కలిశారని డీట్లెన్ సెప్టెంబర్ 25, 1869 నాటి ఉత్తరాన్ని బట్టి తెలుస్తుంది.

ఇంతేకాదు, ఆ తరువాత కూడా మార్క్స్, ఏంగెల్స్ లు డీట్లెన్ సాహిత్య కృషిని తెలుసుకోవడానికి, చదవడానికి ఆసక్తి చూపేవారని, జూలై 27, 1871న ఏంగెల్స్ లిబ్నిక్కు కు రాసిన ఉత్తరాన్నిబట్టి తెలుస్తుంది. డీట్లెన్ రచనలు ఒక డజను కాపీలు పంపించడని ఏంగెల్స్ రాశారు.⁵⁷

డీట్లెన్ తాత్విక కృషిపై మార్క్స్, ఏంగెల్స్ ల మధ్య, మార్క్స్, ఏంగెల్స్ లకు ఇతరులకు మధ్య జరిగిన ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలలో వ్యక్తమైన అభిప్రాయాలకు పరాకాష్టగా ఏంగెల్స్ 1886 నాటి అంచనా కనిపిస్తుంది. గత అనేక సంవత్సరాలుగా అత్యుత్తమ సాధనంగా తాము ఉపయోగిస్తున్న భౌతికవాద గతితర్కాన్ని మేమే కాకుండా, మాతో నిమిత్తం లేకుండా, అఖిరికి హెగెల్ తో నిమిత్తం లేకుండా స్వతంత్రంగా డీట్లెన్ పునరావిష్కరించారని ఏంగెల్స్ పేర్కొన్నారు.⁵⁸

డీట్లెన్ కృషి స్వతంత్రమైనదిగా, తమ కృషితో సమాంతరమైన కృషిగా ఏంగెల్స్ చెప్పారే గాని, తమ సైద్ధాంతిక అనుదానంలోని

ఖాళీని పూరించేదిగా ఆయన భావించలేదు. అలానే మార్క్స్ ఆవిష్కరణలలో చరిత్రపట్ల భౌతిక దృక్పథాన్ని ప్రధానమైనదిగా ఏంగెల్స్ పేర్కొన్నారు.⁵⁹ దానిలో పరిమితులున్నాయని, వాటిని డీట్లెన్ పూరించారన్న భావన ఏంగెల్స్లో లేదు. ఒక కార్మికునిగా, నియమిత విద్య లేని వ్యక్తిగా, స్వీయ అధ్యయనంతో, స్వయంకృషితో ఒక స్వతంత్ర ప్రయత్నం ద్వారా, మార్క్స్, తనకు సమాంతరంగా, భౌతికవాద గతితర్కాన్ని అభివృద్ధి చేసిన డీట్లెన్ మనసారా అభినందించారు. అంతేగాని డీట్లెన్ కృషిని సమగ్రంగా అంచనా వేయడానికి ప్రయత్నించలేదు.

లుడ్విగ్ ఫాయర్బాఖ్, జర్మన్ సాంప్రదాయక తత్వశాస్త్ర పరిసమాప్తి అనే రచన సందర్భంలో పైవిధంగా డీట్లెన్ కృషిని అభినందించే నాటికి ఏంగెల్స్ అతనిది ఒకే ఒక ప్రధాన రచన (ది నేచర్ ఆఫ్ హ్యూమన్ బ్రెయిన్ వర్క్)నే చదివారు. డీట్లెన్ మిగతా మూడు రచనలలో ఒకటి లెటర్స్ ఆన్ లాజిక్. దీనినే 1880-1883 మధ్యలో రాశారు. కాని ఇది 1895లో ముద్రితమైంది. దీనిని ఏంగెల్స్ చదివే అవకాశం లేదు. అప్పటికి ఏంగెల్స్ అవసానదశలో వుండడమే ఇందుకు కారణం. 1886లో డీట్లెన్ రాసిన ఎక్స్ కర్షన్స్ ఆఫ్ ఏ సోషలిస్టు ఇన్ టు ది డెమోన్ ఆఫ్ ఎపిస్టమాలజి ఏంగెల్స్ పై వ్యాఖ్యానం చేసిన సమయానికి ముద్రితం కాలేదు. పైగా ఈ రచనలో ఏంగెల్స్ చేసిన వ్యాఖ్యానాన్ని డీట్లెన్ ప్రస్తావించారు. ఇక మూడవది, డీట్లెన్ ప్రధాన రచన ది పాజిటివ్ అవుట్ కమ్ ఆఫ్ ఫిలాసఫీ 1887కే పూర్తయినప్పటికీ, 1894లో కాని అచ్చుకాలేదు. వృద్ధాప్యం, అనారోగ్యం, మార్క్స్ వదలిపెట్టిన కాపిటల్ రెండు మూడు సంపుటాల పరిష్కరణ, ఇంకా ఇతర సైద్ధాంతిక, ఉద్యమ వత్తిడుల మధ్య వున్న ఏంగెల్స్ కు ఈ రచన చదివే అవకాశం లేదు. అయితే 1868-1886ల మధ్యకాలంలో వివిధ పత్రికలలో వచ్చిన డీట్లెన్ వ్యాసాలను ఏంగెల్స్ చదివి వుండవచ్చు. ఈ నేపథ్యంలోనే డీట్లెన్ సైద్ధాంతిక కృషిపై ఏంగెల్స్ అంచనాను చూడాలి తప్ప, దానిని అతిగా సాగలాగడం వ్యర్థ ప్రయత్నమౌతుంది.

డీట్లెన్ రాసిన ప్రచార సాహిత్యం కాకుండా, అతని ప్రధాన రచనలలో మార్క్స్ చదివినది ఒక్కటే. అది ది నేచర్ ఆఫ్ హ్యూమన్ బ్రెయిన్ వర్క్. దీని రాతప్రతి శకలాన్నే డీట్లెన్ మార్క్స్ అభిప్రాయం కొరకు పంపారు. ఈ పుస్తకం 1869లో వెలువడింది. దీని ప్రస్తావన మార్క్స్ కాపిటల్ జర్మన్ రెండవ ముద్రణ (1872)లో చూడవచ్చు.⁶⁰ డీట్లెన్ కృషిపై సోషల్ డెమోక్రటిక్ ఉద్యమ నాయకులు, సిద్ధాంతవేత్త ఫ్రాంజ్ మెహ్రింగ్ ఇలా చెప్పారు : “కాపిటల్ మొదటి సంపుటం ప్రచురణ తరువాత మొదటిసారి డీట్లెన్ గురించి మార్క్స్ విన్నారు. సామర్థ్యం కలిగిన తాత్విక చింతనాపరునిగా ఆతనిని ఆహ్వానించారు. కాని ఆతని గురించి మార్క్స్ కు అమితమైన ఉన్నతాభిప్రాయమేమి లేదు.”⁶¹

డీట్లెన్ రచనలను, నాటి విప్లవోద్యమంలోని ఎత్తుగడల అవసరం రీత్యా, పానెకాకో, అంటర్మాన్ లాంటివారు అతిగా అంచనా వేశారు. డీట్లెన్ రచనలు తన తొలి రచనలకు ఉన్న మానవతావాద పార్శ్వాన్ని మార్క్స్ కు గుర్తుచేశాయన్న టోనీ బరన్స్ వాదన తార్కికంగా కనిపించడం లేదు.⁶²

VII

డీట్లెన్ కృషిపై మార్క్స్, ఏంగెల్స్ లకున్న అంచనాను చూశాం. మార్క్స్ అనుయాయులలో డీట్లెన్ తాత్విక కృషిని విమర్శనాత్మకంగా చూసినవారి అభిప్రాయాలను ఇక్కడ పరిశీలిస్తే చర్చ మరింత సమగ్రంగా వుండగలదు. డీట్లెన్ కృషిని విమర్శనాత్మకంగా చూసిన వారిలో రష్యన్ మార్క్సిజం పితామహులుగా పరిగణించబడుతున్న ప్లేహానోవ్ (1856-1918) ముఖ్యులు. మార్క్సిజానికి సంబంధించిన తాత్విక సమస్యలను చర్చించడంలో ప్లేహానోవ్ ది అద్వితీయమైన పాత్ర. ఆ తరువాత కొంతమేరకు లెనిన్ డీట్లెన్ తాత్విక భావాలను పరామర్శించారు. వీరిద్దరి అభిప్రాయాల నేపథ్యంలో డీట్లెన్ కృషినిప్పుడు చూద్దాం. డీట్లెన్ పై ప్లేహానోవ్ పరామర్శ రెండు పుస్తకాల నేపథ్యంగా సాగింది. ఒకటి, ఆంటోనియో లాబ్రియోలా అండ్ జోసఫ్ డీట్లెన్, ఏ కంపారిజన్ ఆఫ్ హిస్టారికల్ మెటీరియలిజం అండ్ మోనిస్టిక్ మెటీరియలిజం, 1907. ఇటాలియన్ మార్క్సిస్టు ఆంటోనియో లాబ్రియోలా, జర్మన్ శ్రామిక తత్వవేత్త జోసఫ్ డీట్లెన్ లను, చారిత్రక భౌతికవాదం, ఏకసత్తావాద భౌతికవాదాలపై వీరి అభిప్రాయాలను తులనాత్మకంగా అధ్యయనం చేసిన ఎర్నెస్ట్ అంటర్మాన్ జర్మన్ రచన రష్యన్ లోనికి అనువాదమై 1907లో అచ్చయ్యింది. అలానే లెటర్స్ ఆన్ లాజిక్, ది పాజిటివ్ అవుట్ కమ్ ఆఫ్ ఫిలాసఫీ లనే డీట్లెన్ రెండు ప్రధాన రచనలు జర్మన్ నుండి రష్యాలోనికి అనువాదమైనాయి. ఈ సంపుటానికి డీట్లెన్ పరిచయం వ్యాసాన్ని అతని కొడుకు యూజిన్ డీట్లెన్ అందించారు. ఇది 1906లో విడుదలైంది. ఈ రెండు అనువాదాల నేపథ్యంలో జోసఫ్ డీట్లెన్ మీద 1907లో ఒక విమర్శనాత్మక సమీక్ష వ్యాసం రాశారు ప్లేహానోవ్.⁶³

ఇంతకుముందే జర్మన్ భాషలోని డీట్లెన్ మూల రచనలను అతని కొడుకు యూజిన్ డీట్లెన్ ప్లేహానోవ్ కు పంపించారు.⁶⁴ ప్లేహానోవ్ కు జర్మన్ భాష వచ్చు. కాని వాటి నేపథ్యంగా ప్లేహానోవ్ అంతకు పూర్వం డీట్లెన్ మీద రాసినట్టుగా లేదు.⁶⁵

మార్క్స్ చైతన్య సిద్ధాంతాన్ని కాని, (Theory of Consciousness) లేక ఎరుక సిద్ధాంతాన్ని కాని (Theory of Cognitions) లేక జ్ఞాన సిద్ధాంతాన్ని ఏమీ అభివృద్ధి చేయలేదు. అలాంటిది ఏమైనా జరిగి వుంటే తొలినాటి రచనలో జరిగి వుండాలి. మార్క్స్ తొలినాటి రచనలలో అది జరిగివుంటే ఈపాటికి అతననుయాయులు చెప్పి వుండేవారు. ఆ మేరకు మార్క్స్ రచనలను ముద్రించి వుండేవారు.

తాము చేయని పనిని డీట్లెన్ చేశారు కనుకనే అతనిని మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు ప్రశంసించారని అంటర్మాన్ అభిప్రాయం. ఇలాంటి అభిప్రాయాన్నే పానెకాక్ వ్యక్తం చేశారు.⁶⁶

కాపిటల్ తొలి సంపుటంలో తన గతితర్కానికి, హెగెల్ గతితర్కానికి గల తేడా మార్క్స్ ఇలా చెప్పారు.

“నా గతితార్కిక పద్ధతి హెగెల్ దానికంటే భిన్నం మాత్రమే కాదు, దానికి సరిగ్గా వ్యతిరేకం కూడా. మానవ మస్తిష్కపు జీవన క్రమం, అంటే ఆలోచనా క్రమమే, వాస్తవ ప్రపంచాన్ని సృష్టించిందని హెగెల్ భావిస్తాడు. వాస్తవ ప్రపంచం ఆయన దృష్టిలో కేవలం “భావా”నికి బాహ్య, ఇంద్రియ గోచర రూపం మాత్రమే. “భావం” పేరుతో ఆయన ఆలోచనా క్రమాన్ని ఒక స్వతంత్ర కర్తగా మారుస్తాడు. దానికి విరుద్ధంగా, మానవ మస్తిష్కం భౌతిక ప్రపంచాన్ని ప్రతిబింబిస్తుందనీ, దాన్ని ఆలోచనా రూపాలుగా మారుస్తుందనీ, భావం అంటే అదేననీ నేనంటాను.”⁶⁷

డీట్లెన్ ఎరుక సిద్ధాంతంపై ఇలా చెప్పారు : అవగాహన అంటే ఏదైనా వస్తువును పర్యావలోకనం చేయడం. అలానే ఆలోచనలు, భావనలన్నీ సార్వత్రిక జీవనపు పర్యావలోకనలు, వర్ణనలే ... ఎరుక అంటే సత్యాన్ని తెలుసుకోవడానికి వున్న ఏకైక సహజాతీత శక్తిగా భావించకూడదు. బాహ్యప్రపంచంలోని వస్తువులను లేక ప్రకృతిని సత్యావలోకనం చేయడానికి వున్న అర్థం లాంటి సాధనం.⁶⁸

మార్క్స్, డీట్లెన్ ఉటంకింపులను పోల్చి చూసినప్పుడు రెండు భిన్నమంటే, వాటిలో ఏదో ఒకటే సరైనదౌతుంది. లేదా పరస్పరం విభేదించుకోకుండా వుంటే, మార్క్స్ వివరణకంటే డీట్లెన్ వివరణ విపులంగా వుండి వుంటుంది. అంటే మార్క్స్కు డీట్లెన్ అదనంగా చేర్చేదేమీ వుండదు. ఇదే పనిని ఎంగెల్స్ యాంటి డ్యూరింగ్లోని మొదటి భాగంలో ఇంకా విపులంగా చేశారు.

ఈ నేపథ్యంలో చూసినప్పుడు మార్క్స్ ఎరుక లేక జ్ఞాన సిద్ధాంతం కంటే డీట్లెన్ అదనంగా ఏం ప్రతిపాదించారని ప్లేహానోవ్ ప్రశ్న.

హెగెల్ తత్వాన్ని ఫాయర్బాఖ్, ఫాయర్బాఖ్ తత్వాన్ని మార్క్స్ విమర్శించిన ఫలితమే మార్క్స్ తత్వం. ఈ విషయాన్ని అంటర్మాన్ లాంటివాళ్ళు గ్రహించలేరు. గ్రహించి వుంటే మార్క్స్ ఎరుక సిద్ధాంతం అతనికి పరిచయమై వుండేది. అలానే ఫాయర్బాఖ్పై మార్క్స్ సూత్రీకరణలను అతను చూచి ఉన్నట్లయితే ఏ విషయంలో ఫాయర్బాఖ్తో మార్క్స్ విభేదించారో అంటర్మాన్కు అర్థమైవుండేది.

జర్మన్ తత్వశాస్త్రాన్ని, ఫ్రెంచి భౌతికవాదాన్ని మార్క్స్ వదలిపెట్టా రంటే ఏ అర్థంలో? జర్మన్ తత్వంలో గతితర్కాన్ని, ఫ్రెంచి భౌతిక వాదంలోని భౌతికవాదాన్ని మార్క్స్ స్వీకరించారు. తద్వారా భౌతికవాదాన్ని గతితార్కిక భౌతికవాదంగా మార్చారు.

జర్మన్ కార్మికుడైన జోసఫ్ డీట్లెన్కు తాత్విక ప్రతిభ వుంది. కాని మార్క్స్, ఎంగెల్స్, ఫాయర్బాఖ్తో పోల్చినపుడు డీట్లెన్ అదనంగా ఒక సూత్రాన్ని కూడా జోడించలేదు.⁶⁹

డీట్లెన్ ఆవిష్కరణగా కొనియాడబడుతున్న ప్రాకృతిక ఏకసత్తావాదం లేక ఏకసత్తావాద ప్రకృతి లేక విశ్వ ఏకసత్తావాదంలో కొత్త ఏమీలేదని ప్లేహానోవ్ భావన. 1876-1878 మధ్యకాలంలో ఎంగెల్స్ రాసిన యాంటి డ్యూరింగ్లో ఈ విషయాన్ని చర్చించారు. గతితార్కిక భౌతికవాదం ప్రారంభమైందే ప్రకృతి నుండీ. దీనిని చరిత్రకు అన్వయించడమే చారిత్రక భౌతికవాదం చేసే పని. భౌతిక వాదాన్ని చరిత్రకు అన్వయించుకుని మార్క్స్, తాను చెప్పినదానికి అర్థమిదేనని ఎంగెల్స్ యాంటి డ్యూరింగ్లో చెప్పారు. ఆ మేరకు వారి భావన ప్రాకృతిక ఏకసత్తావాదం లేక ఏకసత్తావాద ప్రకృతే. కనుక ఈ విషయంలో డీట్లెన్ ప్రత్యేక ఆవిష్కరణ ఏదీ లేదనేది ప్లేహానోవ్ అభిప్రాయం.

భావవాదం, భౌతికవాదం మధ్య వున్న వైరుధ్యాన్ని తొలగించే ప్రయత్నంలో భౌతికవాదాన్ని ప్రక్కకు పెట్టిన సందర్భాలు డీట్లెన్లో పుష్కలంగా కనిపిస్తాయి. అందుకే డీట్లెన్లో గందరగోళం కనిపిస్తుంది. దీనిలో ఒక సమస్య అతనిలో కనిపించే ఆత్మాశ్రయ భావవాద ధోరణి.⁷⁰ ఈ మేరకు ఏర్నెస్ట్ మార్ఖ్ లాంటి ఏకసత్తాక ఆత్మాశ్రయ భావవాదిని డీట్లెన్ ముందుగానే ఊహించారు.⁷¹ మార్క్సిస్టుగా బయలుదేరిన బౌగ్సనోవ్ (1873-1928) ఏర్నెస్ట్ మార్ఖ్ (1838-1916) తాత్విక ప్రభావంలో భౌతికవాదానికి ఇచ్చిన వ్యాఖ్యానం అతనిని డీట్లెన్కు దగ్గరకు చేర్చింది. అంటే ఆత్మాశ్రయ భావవాదం దగ్గరకు. ఆ మేరకు డీట్లెన్, బౌగ్సనోవ్కు మధ్య ఉన్న పోలికలను కొంతమంది రష్యన్ రచయితలు గుర్తించారు.⁷²

భౌతికవాదం, భావవాదం మధ్య ఉన్న వైరుధ్యాన్ని తొలగించే ప్రయత్నంలో భౌతికవాదమే కమ్యూనిజానికి ప్రాతిపదిక అని మార్క్స్ చెప్పిన విషయాన్ని డీట్లెన్ పూర్తిగా విస్మరించారు.⁷³ అందుచేత తన దృక్పథం స్థూలంగా భౌతికవాద మైనప్పటికీ ఎక్కడ తనని తాను చైతన్య పూరిత భౌతికవాదిగా చెప్పుకోలేదు డీట్లెన్. ఇది ఒకప్రక్క తార్కిక అసంగత్వానికి, మరోప్రక్క పద గందరగోళానికి దారితీసింది. 18వ శతాబ్దపు భౌతికవాదాన్ని అర్థం చేసుకోవడంలో డీట్లెన్ వైఫల్యాన్ని ఇది సూచిస్తుంది.⁷⁴ డీట్లెన్ తరపున వకాల్తా పుచ్చుకొన్నవారు చెప్పినట్లు ఆయన భౌతికవాదం, భావవాదం మధ్య లేక కర్త, వస్తువు మధ్య సంబంధపు సమస్యలు పరిష్కరించడంలో విజయవంతం కాలేదు.⁷⁵

డేవిడ్ మెక్లెలాన్ చెప్పినట్లు డీట్లెన్ తన దృక్పథాన్ని గతి తార్కిక భౌతికవాదంగా పేర్కొన్నారు. ఆ మేరకు ఆ పదాన్ని మొదటిగా ఉపయోగించింది డీట్లెన్.⁷⁶ కాని ప్రయోగపు తాత్విక లోతు పూర్తిగా అతనికి తెలిసినట్లు కనిపించడం లేదు. చైతన్య

యుతంగా డీట్లన్ గతితార్కిక భౌతికవాదమనే పదబంధాన్ని ప్రయోగించారంటే ప్రశ్నార్థకమే. ఇందుకు భిన్నంగా ఈ పదాన్ని మొదటిసారిగా తాత్విక లోతు తెలిసి 1891లో ఉపయోగించిన వ్యక్తి ఫ్లేహనోవ్.⁷⁷

లాక్షణిక తర్కం పరిధిలోని ఆలోచన నియమాలకున్న పరిమితిని అధిగమిస్తూ డీట్లన్ తొలిసారిగా గతితార్కిక నియమాలను అభివృద్ధి చేశారన్న విషయాన్ని ఫ్లేహనోవ్ నేరుగా చర్చించక పోయినప్పటికీ, వేరే సందర్భంలో చర్చించారు. ఆలోచనే ఏకైక వాస్తవం. దానికి మిగతా భౌతిక వాస్తవికతతో సంబంధం లేదని భావిస్తూ ఆలోచన నియమాలను వర్తింపు చేయడంలో భావాతీత (Transcendental) అంశాన్ని అడాల్ఫ్ ట్రెండెల్బర్గ్ (1802-1872) అనే జర్మన్ తాత్వికులు, తార్కికులు విమర్శించారు.

అయితే ఫ్లేహనోవ్ డీట్లన్ ను ఒక తాత్వికునిగా కొట్టిపారవేయలేదు. లెటర్ ఆన్ లాజిక్ రచయిత (డీట్లన్) తాత్విక రచనలకు ఎలాంటి ప్రాముఖ్యతను ఇవ్వడం లేదని పాఠకులు భావించవద్దని వేడుకుంటున్నాం. వాటిపట్ల మా వైఖరి అది కానేకాదు. మా ఉద్దేశంలో మార్క్స్ ను పరిపుష్టం చేసే రచనలుగా వాటికి ప్రాధాన్యత లేదు. కాని వాటంతగా వాటిని చూసినపుడు అవి సంపూర్ణంగా ఆసక్తికరంగా వున్నాయి. కొన్ని సందర్భాలలో గమనార్హంగా వున్నాయి.⁷⁸

ఇదే ధోరణిలో లెనిన్ కూడా డీట్లన్ మీద మాట్లాడారు. సోషల్ డెమోక్రట్ ఉద్యమ ప్రముఖ తాత్వికునిగా డీట్లన్ కొనియాడుతూనే, అతనిని మార్క్స్ అనుయాయునిగా పేర్కొన్నారు. రాజకీయ చైతన్యం కొరకు ప్రతి తార్కికుడు అతని రచనలను చదవాలని చెబుతూనే, మార్క్స్, ఎంగెల్స్ ల తాత్విక చింతనకు సంబంధించి డీట్లన్ సరైన చిత్రమివ్వలేదన్న అంశాన్ని ఒక్క క్షణంగా కూడా మరువరాదని లెనిన్ పేర్కొన్నారు.

సాపేక్ష జ్ఞానాన్ని గురించి మాట్లాడుతున్న సందర్భాలలో డీట్లన్ భావవాదానికి, అజ్ఞేయవాదానికి ఎన్నో రాయితీలు ఇచ్చారని లెనిన్ విమర్శించారు. కాని మొత్తంగా డీట్లన్ ను భౌతికవాదిగా లెనిన్ అంగీకరించారు.

స్వతఃసిద్ధ వస్తువులను వివరించి, విశ్లేషించడంలో డీట్లన్ ఎంతో ప్రతిభ కనపరచారని లెనిన్ అభిప్రాయం. అయితే పదప్రయోగాలలో ఎన్ని అస్పష్టతలు వున్నప్పటికీ డీట్లన్ తనకు తాను భౌతికవాదినని ప్రకటించుకున్నారని లెనిన్ చెప్పారు.

డీట్లన్ రాసిన ది నేచర్ ఆఫ్ హ్యూమన్ బ్రెయిన్ వర్క్, అలానే 1903లో అచ్చయిన కొన్ని డీట్లన్ తాత్విక రచనలు అధ్యయనం చేయడమే కాక, తన ప్రధాన తాత్విక రచనైన మెటీరియలిజం అండ్ ఎంపిరియోక్రిటిజంలో వాటిని ఉపయోగించుకొన్నారు లెనిన్.⁷⁹

VIII

డీట్లన్ ఒక శ్రామిక తాత్వికుని నిర్దుష్టంగా సాధించిన దేమిటి? తాత్వికునిగా అతని స్థానమేమిటి? అతని రచనలలోని పరిమితులేమిటి?

నియమిత విద్య లేకుండా, తార్కికునిగా తాత్విక రంగంలో డీట్లన్ కృషి అనితరసాధ్యమైంది. ఆ మేరకు ప్రతిభావంతుడైన తాత్విక రచయిత, తాత్వికుడు.

అయితే తాత్వికునిగా అతను మార్క్స్ ను పరిపుష్టం చేశారనో లేక మార్క్స్ లోని సైద్ధాంతిక ఖాళీలను పూరించారనడాన్ని మార్క్సిస్టు సిద్ధాంత చరిత్రలోని ప్రధాన స్రవంతి అంగీకరించడం లేదు. అదే సిద్ధాంత చరిత్రలోని మరో స్రవంతికి చెందిన ఆంటోని పానెకాక్, అంటర్మాన్ లాంటి సోషలిస్టులు డీట్లన్ ను, మార్క్స్ ను ఒకే పీఠంపై సమానంగా అధిష్టించారు. అంతర్జాతీయ తార్కికోద్యమంలోని వ్యూహాత్మక తేడాలే ఇందుకు ప్రధాన కారణంగా కనిపిస్తున్నాయని పరిశీలకులు భావిస్తున్నారు. అలానే తన కృషికి సంబంధించి డీట్లన్ ఆత్మకథనం దీనికి తోడ్పడింది. ఈ నేపథ్యంలోనే తాత్వికునిగా డీట్లన్ కృషిని మౌలికమైనదిగాను, మార్క్స్ ను పూరించేదిగా పేర్కొనడం జరిగింది. కాని వర్తమాన పరిశోధన, పరిశీలన ఈ భావనను నమర్చించలేకపోతుంది. ఈ నేపథ్యంలో డీట్లన్ సాధించిన (మెరుపులాంటి?) తాత్విక విజయాలను క్లుప్తంగా ఇలా చెప్పవచ్చు.

1. స్వతఃసిద్ధ భావనను (Thing - in - itself) సుసంగత్యంగా వివరించారు.⁸⁰
2. తర్కం, గతితర్కం, జ్ఞానసిద్ధాంతం ఒకటని పేర్కొనడం.⁸¹ దీనినే తరువాత కాలంలో లెనిన్ తన ఫిలాసఫికల్ నోట్ బుక్స్ (Philosophical Note Books)లో పేర్కొన్నారు.
3. ప్రకృతి అంతరించిపోదని చెప్పడం మౌలిక ప్రజ్ఞతో కూడిన నూత్రీకరణ.⁸² ఈ ప్రేరణతోనే బహుశా ఎలక్ట్రాన్ ఆవిష్కరణతో పదార్థం అంతరించిపోయిందనే వాదనను లెనిన్ తన మెటీరియలిజం అండ్ ఎంపిరియోక్రిటిసిజంలో తిప్పికొట్టినట్టు కనిపిస్తుంది.⁸³
4. గ్రహించ వీలులేనిదేమీ వుండదని చెప్పడం.⁸⁴
5. హెగెల్ భావవాదం ముసుగులో వున్న భౌతికవాదమని చెప్పడం.⁸⁵
6. తాత్విక లోతుతో నిమిత్తం లేకుండా గతితార్కిక భౌతిక వాదమన్న పదాన్ని మొదటిసారిగా 1886లో ఏర్పరచడం.
7. జ్ఞానార్థన క్రమంలో నిగమన పద్ధతికి ఆగమన పద్ధతిని జోడించాలని సూత్రీకరించడం.

వీటితోపాటు డీట్లన్ తాత్విక కృషిలో కనిపించే పరిమితులను గమనించడం కూడా అవసరం.

1. స్వతఃసిద్ధ వస్తువులను వివరించే క్రమంలో ఒక కొసకు వెళ్ళి

ఆత్మాశ్రయా భావవాద అంచులను తాకి, ఎర్నెస్ట్ మార్ఖ్ లాంటి ఆత్మాశ్రయా భావవాదిని ముందుగానే ఊహించడం.

2. మార్క్స్ లో వున్న ఏకసత్తావాద భౌతికవాద వైఖరిని గుర్తించకుండా ప్రాకృతిక ఏకసత్తావాదం లేక ఏకసత్తావాద ప్రకృతి లేక విశ్వ ఏకసత్తావాదం పేరుతో గందరగోళానికి డీట్లెన్ కారణమయ్యారు.
3. భౌతిక, భావవాదాల మధ్య వున్న వైరుధ్యాన్ని పరిష్కరించే పేరుతో ఒకప్రక్క భౌతిక, భావవాదాలను ఒక స్థాయిలో నిలపడం, రెండో ప్రక్క భౌతిక వాదాన్ని విస్మరించడం డీట్లెన్ లో కనిపించే మరో పరిమితి.
4. గతితర్కం నియమాలను అభివృద్ధి చేసే హెగెల్ గతితర్కంపై ట్రెండలెబర్గ్ లాంటి జర్మన్ తార్కికులు చేసిన విమర్శను చూడ నిరాకరించడం.
5. 18వ శతాబ్దపు భౌతికవాదాన్ని అర్థం చేసుకోవడంలో వైఫల్యంతో భావవాదానికి, అజ్ఞేయవాదానికి రాయితీ లివ్వడం డీట్లెన్ లో కనిపించే మరో పరిమితి.
6. తాత్విక పదకోశానికి సంబంధించి నిర్దుష్టత లేకపోవడంతో అనవసరమైన గందరగోళం ఏర్పడింది.

నోట్స్, ఐవర్సాలు

1. గిసలా బ్లాబెర్గ్, ఫ్లారా ట్రిస్టాన్, ఎప్రిడెస్సార్ ఆఫ్ మార్క్స్ అండ్ ఏంగెల్స్, నేచర్, సాసైటీ అండ్ థాట్, సంపుటం, 11, సంచిక 1, 1998, పేజీలు 5, 6.
2. జోసఫ్ డీట్లెన్, ఫిలాసఫికల్ ఎస్సేస్, చార్లెస్ హెచ్. కెర్ అండ్ కంపెనీ, చికాగో, 1906, పేజీ 79.
3. ఇదే సంపుటం, పేజీ 132.
4. మార్క్స్, ఏంగెల్స్ కలెక్టెడ్ వర్క్స్, సంపుటం 26, ప్రాగ్రెస్ పబ్లిషర్స్, మాస్కో, 1990, పేజీలు 383-384.
5. జోసఫ్ డీట్లెన్, ది పాజిటివ్ అవుట్ కమ్ ఆఫ్ ఫిలాసఫి తదితర రచనలు, చార్లెస్ హెచ్. కెర్ అండ్ కంపెనీ, చికాగో, 1906, పేజీ 42.
6. జోసఫ్ డీట్లెన్ జీవన రేఖలు తెలుసుకోవడానికి ఉన్న ఒకే ఒక ప్రధాన ఆధారం అతని కొడుకు యూజిన్ డీట్లెన్ అందించిన వ్యాసం. దీనిని ది ఫిలాసఫికల్ ఎస్సేస్ అన్న గ్రంథంలో పొందుపరచినారు. ప్రస్తుత వ్యాసంలో జోసఫ్ డీట్లెన్ కు సంబంధించిన జీవిత విశేషాలను ఈ వ్యాసం నుండి తీసుకొన్నాం. చూడండి : ఫిలాసఫికల్ ఎస్సేస్ లో పొందుపరచిన యూజిన్ డీట్లెన్ వ్యాసం. పేజీలు 7-33. కనుక ఇక్కడ కనిపించే అభిప్రాయాలన్నీ యూజిన్ డీట్లెన్ వేకాని, ప్రస్తుత వ్యాస రచయితవి కాదు.

డీట్లెన్ తొలి ప్రధాన రచన ది నేచర్ ఆఫ్ హ్యూమన్ బ్రెయిన్ వర్క్ (The Nature of Human Brain Work). ఇది 1869లో జర్మన్ భాషలో ముద్రితమైంది. దీని తరువాత డీట్లెన్ మరో ప్రధాన రచన ఉత్తరాల రూపంలో సాగింది. తాను చెప్పదలచుకొన్న విషయానికి ఉత్తర సాహిత్య ప్రక్రియను డీట్లెన్ ఎంచుకొన్నారు. దీని శీర్షిక లెటర్స్ ఆన్ లాజిక్ (Letters on Logic), ఎ స్పెషల్ డెమోక్రటిక్ ప్రొలిటేరియన్ లాజిక్ (Especially on Democratic Proleterian Logic). ఈ గ్రంథంలో మొత్తం 24 ఉత్తరాలున్నాయి. ఇవన్నీ పెద్ద కొడుకు యూజిన్ డీట్లెన్ ను ఉద్దేశించి జోసఫ్ డీట్లెన్ రాశారు. వీటి రచనా కాలం 1880-1883. వీటిలో జ్ఞాన సిద్ధాంతంపై ఉన్న లేఖలే మొదటిసారిగా 1895లో ముద్రణకు నోచుకొన్నాయి. రాజకీయ అర్థశాస్త్రం మీద వున్న లేఖలలో ఏడు లేఖలు 1883-1884 ప్రాంతంలో సోషల్ డెమోక్రాట్ (Social Democrat) పత్రికలలో అచ్చయ్యాయి. కాని మొత్తం లేఖలు పుస్తక రూపంలో అచ్చుకాలేదు. డీట్లెన్ తనకు తానుగా ప్రధాన రచనగా భావించిన గ్రంథం ది పాజిటివ్ అవుట్ కమ్ ఆఫ్ ఫిలాసఫీ (The Positive outcome of Philosophy). దీనిని 1887 మార్చి 30న పూర్తి చేశారు. ఇది 1894లో అచ్చయ్యింది.

ది నేచర్ ఆఫ్ హ్యూమన్ బ్రెయిన్ వర్క్; లెటర్స్ ఆన్ లాజిక్, ది పాజిటివ్ అవుట్ కమ్ ఆఫ్ ఫిలాసఫీలను జర్మనీ నుండి ఎర్నెస్ట్ అంటర్మాన్ ఆంగ్లంలోనికి అనువదించారు. ఈ మూడు రచనలను ఒక సంపుటిగా ది పాజిటివ్ అవుట్ కమ్ ఫిలాసఫీ పేరుతో 1906లో అమెరికాలోని చికాగో నగరంలో చార్లెస్ హెచ్. కెర్ అండ్ కంపెనీ ప్రచురించింది. డీట్లెన్ మూల రచనలకు సంబంధించి ఇది ఒక ఆధారం.

1873-1886 మధ్యకాలంలో డీట్లెన్ రాసిన అనేక వ్యాసాలలో కొన్నింటిని ఎం. బీర్, టి. హెచ్. రాత్స్మీన్లు ఆంగ్లంలోకి అనువదించారు. అలానే 1886లో డీట్లెన్ రాసిన మరో ప్రధాన రచన ఎక్సర్షన్స్ ఆఫ్ ఎ సోషలిస్టు ఇన్ టు ది డొమైన్ ఆఫ్ ఎపిస్టేమాలజీ (Excursions of a Socialist in to the Domain of Epistemology) ను వీరిద్దరే కలిసి అనువదించారు. వీటన్నింటిని కలిపి 1906లో చికాగోలోని చార్లెస్ హెచ్. కెర్ అండ్ కంపెనీ ప్రచురించింది. డీట్లెన్ మూల రచనలకు సంబంధించి ఆంగ్లంలో లభ్యమౌతున్న మరొక సంపుటం ఇది. ఈ రెండు సంపుటాలు మినహా డీట్లెన్ ఇతర రచనలు ఆంగ్లంలో లేవు.

7. హెచ్. మైయర్స్, డీట్లెన్ అండ్ రిలటివిటీ, ఒ.బి.యం. బులెటిన్ డిసెంబర్ 20, 1928.
8. కారల్ మార్క్స్, లెటర్స్ టు డాక్టర్ కుగుల్మాన్, బర్మన్

- పబ్లిషింగ్ హౌస్, కలకత్తా. 1945, పేజీలు 47-49. డీటెన్ తనకు అక్టోబర్ 24 (7 నవంబర్) 1869న రాసిన మొదటి ఉత్తరాన్ని మార్క్స్ కుగెల్మాన్కు పంపించారు.
9. కారల్ మార్క్స్, ఫ్రెడరిక్ ఎంగెల్స్, కలెక్టెడ్ వర్క్స్, సంపుటం 35 (పెట్టుబడి మొదటి సంపుటం), ఇంటర్నేషనల్ పబ్లిషర్స్, న్యూయార్క్, 1996, పేజీ 16.
 10. జోసఫ్ డీటెన్ జర్మన్ రచనలు
 11. కారల్ మార్క్స్, ఫ్రెడరిక్ ఎంగెల్స్ కరస్పాండెన్స్, సంపుటం 43. ప్రాగ్రెస్ పబ్లిషర్స్, మాస్కో, 1988, పేజీ 353. సెప్టెంబర్ 25, 1869న ఎంగెల్స్కు మార్క్స్ రాసిన ఉత్తరం.
 12. డీటెన్ తన మిత్రుడికి సెప్టెంబర్ 25, 1869న రాసిన లేఖను చూడండి : ఫిలాసఫికల్ ఎస్సేస్, పేజీలు 23-24.
 13. జర్మన్లోని డీటెన్ తాత్విక రచనలో 1902లో ఆంటోని పాన్కాక్ ముందుమాట రాశారు. దానిని 1906 నాటి ఆంగ్ల ముద్రణలో ఎర్నెస్ట్ అంటర్మాన్ అనువాదం చేశారు. చూడండి : ది పాజిటివ్ అవుట్కమ్ ఆఫ్ ఫిలాసఫీ, చార్లెస్ హెచ్. కెర్ అండ్ కంపెనీ, చికాగో, 1906. పేజీలు 7-45. ఇదే ముందుమాట కొరకు www.marxist.org లో ఆంటోని పాన్కాక్ సైట్ను చూడగలరు.
 14. ఆంటోని పాన్కాక్, సాసైటీ అండ్ మైండ్ ఇన్ మార్క్సియన్ ఫిలాసఫీ, సైన్స్ అండ్ సాసైటీ, సంచిక 4, 1937. ఇదే వ్యాసానికి www.marxist.org లోని పాన్కాక్ సైట్ను చూడగలరు.
 15. ఆంటోని పాన్కాక్, లెనిన్ యాజ్ ఫిలాసఫర్, బ్రేక్ అవుట్ ప్రెస్, న్యూయార్క్, 1975.
 16. ఆంటోని పాన్కాక్, మెటీరియలిజం అండ్ హిస్టారికల్ మెటీరియలిజం, న్యూ ఎస్సేస్, సంపుటం 6, సంచిక 2, ఫాల్ 1942. ఇదే వ్యాసానికి www.marxist.org లోని పాన్కాక్ సైట్ను చూడగలరు.
 17. ఈ పుస్తక సంక్షిప్త సారాంశానికి www.marxist.org లోని పాన్కాక్ సైట్ను చూడగలరు.
 18. డి.ఏ. స్మార్ట్ (సంపాదకులు) పాన్కాక్ అండ్ గోర్డన్ మార్క్సిజం. ఫ్లట్ప్రెస్, లండన్, పేజీ 17.
 19. ఎర్నెస్ట్ అంటర్మాన్ రాసిన ఆంటోనియో లాబ్రియోలా అండ్ జోసఫ్ డీటెన్ వ్యాసాన్ని సోషలిజం అండ్ ఫిలాసఫీ పేరుతో వెలువడిన ఆంటోనియో లాబ్రియోలా రచనకు అనుబంధంగా చేర్చారు. చూడండి : ఆంటోనియో లాబ్రియోలా, సోషలిజం అండ్ ఫిలాసఫీ, చార్లెస్ హెచ్. కెర్ అండ్ కంపెనీ, చికాగో, 1906, పేజీలు 222-260.
 20. ఫిలాసఫికల్ ఎస్సేస్, పేజీ 13.
 21. ఫిలాసఫికల్ ఎస్సేస్, పేజీ 71.
 22. ఫ్రాంక్ రాబర్ట్, సెంటినరీ ఆఫ్ జోసఫ్ డీటెన్ ఓ.బి.యి. బులిటెన్, డిసెంబర్ 13, 1928.
 23. ఏడమ్ బిక్, జోసఫ్ డీటెన్, రాడికల్ ఫిలాసఫీ, 1975, పేజీలు 3-7.
 24. చూడండి : లెటర్స్ ఆన్ లాజిక్, పేజీలు 198, 236, 277, ది పాజిటివ్ అవుట్కమ్ ఆఫ్ ఫిలాసఫీ, 341, 342. అలానే ఫిలాసఫికల్ ఎస్సేస్లోని 13, 31 పేజీలను చూడండి.
 25. చూడండి : ది నేచర్ ఆఫ్ హ్యూమన్ బ్రెయిన్ వర్క్, పేజీలు 66, 68, 120, లెటర్స్ ఆన్ లాజిక్, పేజీలు 234, 275, 276, ది పాజిటివ్ అవుట్కమ్ ఆఫ్ ఫిలాసఫీ, పేజీలు 370, 375, 378, 417.
1887 నాటికి కూడా తన అవగాహనను భౌతికవాద అవగాహనగా చెప్పడానికి డీటెన్ సిద్ధపడలేదు. దాన్ని గురించి అంత పట్టుపట్టవలసిన అవసరం లేదని అతని అభిప్రాయం. చూడండి : ది పాజిటివ్ అవుట్కమ్ ఆఫ్ ఫిలాసఫీ. పేజీ 378.
చూడండి : ఫిలాసఫికల్ ఎస్సేస్, పేజీలు 81, 220, 221, 222, 302, 308, 309.
 26. చూడండి : లెటర్స్ ఆన్ లాజిక్, పేజీలు 217-225. ది పాజిటివ్ అవుట్కమ్ ఆఫ్ ఫిలాసఫీ, పేజీలు 381-393.
 27. చూడండి : ఫిలాసఫికల్ ఎస్సేస్, పేజీలు 293, 294, 306, 307, 311, 312.
 28. ఫ్రెడరిక్ ఎంగెల్స్, సోషలిజం : శాస్త్రీయమైన లేక ఊహాజనితమా
 29. జార్జి ప్లేహానోవ్, సెలెక్టెడ్ ఫిలాసఫికల్ వర్క్స్, మొదటి సంపుటం, 1974, పేజీలు 421-423.
 30. టామ్ బొత్తమర్, తదితరులు (సంపాదకులు) డిక్షనరీ ఆఫ్ మార్క్సిస్టు థాట్, న్యూఢిల్లీ, పేజీ 3.
 31. చూడండి : ఫిలాసఫికల్ ఎస్సేస్, పేజీలు 48, 83, 85, 148, 149, 151, 152.
 32. చూడండి : ది పాజిటివ్ అవుట్కమ్ ఆఫ్ ఫిలాసఫీ, పేజీ 413.
 33. చూడండి : ది నేచర్ ఆఫ్ హ్యూమన్ బ్రెయిన్ వర్క్, పేజీలు 64, 65, 88, 143.
 34. చూడండి : ది నేచర్ ఆఫ్ హ్యూమన్ బ్రెయిన్ వర్క్, పేజీలు 43.
 35. పై పుస్తకంలోని 60వ పేజీని చూడండి.
 36. చూడండి : లెటర్స్ ఆన్ లాజిక్, పేజీ 178.
 37. చూడండి : పై పుస్తకంలోని పేజీ 200.
 38. ఫిలాసఫికల్ ఎస్సేస్, పేజీ 18.
 39. కారల్ మార్క్స్, ఫ్రెడరిక్ ఎంగెల్స్, కలెక్టెడ్ వర్క్స్, సంపుటం 43, ప్రాగ్రెస్ పబ్లిషర్స్, మాస్కో, 1988, పేజీ 31.
 40. చూడండి : ఫిలాసఫికల్ ఎస్సేస్, పేజీ 180.

41. పై పుస్తకంలోని 265వ పేజీని చూడండి.
42. పై పుస్తకంలోని 277వ పేజీని చూడండి.
43. చూడండి : పాజిటివ్ అవుట్ కమ్ ఆఫ్ ఫిలాసఫీ, పేజీలు 332-333.
44. లెటర్స్ ఆన్ లాజిక్ లోని 176వ పేజీని, అలానే పాజిటివ్ అవుట్ కమ్ ఆఫ్ ఫిలాసఫీలోని 330వ పేజీని చూడగలరు.
45. చూడండి : పాజిటివ్ అవుట్ కమ్ ఆఫ్ ఫిలాసఫీ. పేజీ 330.
46. జోసఫ్ డీట్లెన్ "Democratilus Wochenblatt" (జర్మన్ పత్రిక) ఆగస్టు, పేజీలు 22, 29, సెప్టెంబర్ 5, 1868 (సంచికలు).
47. కారల్ మార్క్స్, ఫ్రెడరిక్ ఎంగెల్స్, కలక్టెడ్ వర్క్స్, సంపుటం 42, ప్రొగ్రెస్ పబ్లిషర్స్, మాస్కో, 1987, పేజీ 476.
49. పైన ఉటంకించిన సంపుటం. పేజీ 497.
50. కారల్ మార్క్స్, ఫ్రెడరిక్ ఎంగెల్స్ కలక్టెడ్ వర్క్స్, సంపుటం 43, ప్రొగ్రెస్ పబ్లిషర్స్, మాస్కో, 1988, పేజీ 121.
51. పై సంపుటంలోని 149వ పేజీని చూడండి.
52. పై సంపుటంలోని 152-153 పేజీలను చూడండి.
53. పై సంపుటంలోని 154-155వ పేజీలను చూడండి.
54. పై సంపుటంలోని 173వ పేజీని చూడండి.
55. పై సంపుటంలోని 353వ పేజీని చూడండి.
56. పై సంపుటంలోని 357వ పేజీని చూడండి.
57. మార్క్స్, ఎంగెల్స్ కలక్టెడ్ వర్క్స్, సంపుటం 44, ప్రొగ్రెస్ పబ్లిషర్స్, మాస్కో.
58. మార్క్స్, ఎంగెల్స్ కలక్టెడ్ వర్క్స్, సంపుటం 26, ప్రొగ్రెస్ పబ్లిషర్స్, మాస్కో, 1990, పేజీ 383-384.
59. మార్క్స్, ఎంగెల్స్ కలక్టెడ్ వర్క్స్, సంపుటం 25, ప్రొగ్రెస్ పబ్లిషర్స్, మాస్కో, (యాంటి డ్యూరింగ్)
60. మార్క్స్, ఎంగెల్స్ కలక్టెడ్ వర్క్స్, సంపుటం 35, ఇంటర్నేషనల్ పబ్లిషర్స్, న్యూయార్క్.
61. ఫ్రాంజ్ మెహ్రింగ్, కారల్ మార్క్స్, ది స్టోరీ ఆఫ్ హిజ్ లైఫ్, అబోర్ పేపర్ బాక్స్, ది యూనివర్సిటీ మిచిగాన్ ప్రెస్, న్యూయార్క్, 1979, పేజీ 382.
62. టోనీ బరన్స్, జోసఫ్ డీట్లెన్ అండ్ ది హిస్టరీ ఆఫ్ మార్క్సిజం, సైన్స్ అండ్ సోసైటీ, సంపుటం 66, సంచిక 2, వేసవి, 2002, పేజీలు 222-223.
63. జి.వి. ప్లేహానావ్, సెలక్టెడ్ ఫిలాసఫికల్ వర్క్స్, మూడవ సంపుటం, ప్రొగ్రెస్ పబ్లిషర్స్, మాస్కో, 1976, పేజీలు 100-116.
64. పై వ్యాసంలోని 108వ పేజీని చూడండి.
65. రష్యన్ భాషలోని ప్లేహానావ్ 24 సంపుటాల కలక్టెడ్ వర్క్స్ లో డీట్లెన్ పై రాసిన ఇతర రచనలు ఏమైనా వున్నాయోమో తెలియదు.
66. అంటోని పానెకాక్, లెనిన్ యాజ్ ఫిలాసఫీ, బ్రౌన్ అవుట్

ప్రెస్, న్యూయార్క్, 1975, పేజీ 35.

67. కారల్ మార్క్స్, పెట్టుబడి, సంపుటం 1, విశాలాంధ్ర విజ్ఞాన సమితి ప్రచురణ, హైదరాబాద్, పేజీ 16.
68. డీట్లెన్ రాసిన ది నేచర్ ఆఫ్ హ్యూమన్ బ్రెయిన్ వర్క్ లో పేజీ 78. ది పాజిటివ్ అవుట్ కమ్ ఆఫ్ ఫిలాసఫీలోని పేజీ 415, ఫిలాసఫికల్ ఎస్సేస్ లోని పేజీ 331ని చూడగలరు.
69. జి.వి. ప్లేహానావ్, జోసఫ్ డీట్లెన్, సెలక్టెడ్ ఫిలాసఫికల్ వర్క్స్, ప్రొగ్రెస్ పబ్లిషర్స్, మాస్కో, 1976, సంపుటం 3, పేజీ 103.
70. డీట్లెన్ రాసిన ది నేచర్ ఆఫ్ హ్యూమన్ బ్రెయిన్ వర్క్ లోని 87, 90, 102 పేజీలను చూడండి. ఫిలాసఫికల్ ఎస్సేస్ లోని 141వ పేజీని చూడండి.
71. సిడ్నీ హుక్, ఎన్ సైక్లోపీడియా ఆఫ్ సోషల్ సైన్సెస్, సంపుటం 5, ది మాక్ మిలన్ కంపెనీ, న్యూయార్క్, 1954, పేజీ 139. లాయిడ్ డి. ఈస్టన్, ఎంపిరిసిజమ్ అండ్ ఎథిక్స్ ఇన్ డీట్లెన్, జర్నల్ ఆఫ్ హిస్టరీ ఆఫ్ ఇడియాస్, సంపుటం 19, సంచిక 1, 1958, పేజీ 77.
72. జి.వి. ప్లేహానావ్, సెలక్టెడ్ ఫిలాసఫికల్ వర్క్స్, సంపుటం 3, ప్రొగ్రెస్ పబ్లిషర్స్, మాస్కో, 1976. పేజీ 104.
73. జి.వి. ప్లేహానావ్, సెలక్టెడ్ ఫిలాసఫికల్ వర్క్స్, ప్రొగ్రెసివ్ పబ్లిషర్స్, మాస్కో, 1976, మూడవ సంపుటం, పేజీ 109.
74. జి.వి. ప్లేహానావ్, మూడవ సంపుటం, పేజీ 110.
75. పై పుస్తకంలోని 113వ పేజీని చూడండి.
76. డేవిడ్ మెక్ మెలాన్, మార్క్సిజం ఆఫ్ మార్క్స్, మాక్ మెలాన్, లండన్, 1979, పేజీ 11.
77. జి.వి. ప్లేహానావ్, సెలక్టెడ్ ఫిలాసఫికల్ వర్క్స్, ఒకటవ సంపుటం, ప్రొగ్రెసివ్ పబ్లిషర్స్, మాస్కో, 1974, పేజీలు 421-423.
78. ప్లేహానావ్ మూడవ సంపుటం, పేజీ 115.
79. అ) వి.ఐ. లెనిన్ కలక్టెడ్ వర్క్స్, సంపుటం 14, ప్రొగ్రెసివ్ పబ్లిషర్స్, మాస్కో, 1977, పేజీలు 120, 339, 392.
ఆ) వి.ఐ. లెనిన్ కలక్టెడ్ వర్క్స్, సంపుటం 19, ప్రొగ్రెసివ్ పబ్లిషర్స్, మాస్కో, 1980, పేజీలు 79-82.
80. డీట్లెన్ ది నేచర్ ఆఫ్ హ్యూమన్ బ్రెయిన్ వర్క్ లోని 74, 75, 83 పేజీలను చూడండి.
81. ఫిలాసఫికల్ ఎస్సేస్ లోని పేజీ 220ని చూడండి.
82. పై పుస్తకంలోని 268వ పేజీని చూడండి.
83. లెనిన్ పేజీ 269.
84. ఫిలాసఫికల్ ఎస్సేస్ లోని 224-261 పేజీలను చూడండి.
85. ఇదే పుస్తకంలోని 89వ పేజీని చూడండి.

*

సామ్రాజ్యవాదం

వి.వి. రెడ్డి *

పూర్వకాలంలో సామ్రాజ్యాలుండేవి. పెద్ద రాజ్యాల రాజులు చిన్న రాజ్యాలను తమ సైనిక బలంతో ఆక్రమించి చక్రవర్తులైనారు. ఓడిపోయిన రాజులు సామంతులై చక్రవర్తికి కప్పాలు కట్టేవారు. చక్రవర్తులకు ఆర్థిక కాంక్షకంటే రాజ్యకాంక్షే ఎక్కువ. ఆ సామ్రాజ్యాలు కాలగతిలో అంతరించాయి. ఆధునిక సామ్రాజ్యవాదం పెట్టుబడిదారీ అభివృద్ధిక్రమంలో మొదలైంది. కనుక, పెట్టుబడిదారీ ఆర్థిక వ్యవస్థే ఒక దశలో సామ్రాజ్యవాదంగా మారింది.

శ్రమ విభజన, ఉత్పత్తి, యాంత్రీకరణతో ఇంగ్లాండు, ఫ్రాన్సు, జర్మనీ దేశాలలో గుట్టలుగుట్టలుగా సరుకులు ఉత్పత్తి చేసేవారు. ఈ దేశాలు జనాభా పరంగా చిన్న దేశాలు. పోతే, కార్మికుల కొనుగోలు శక్తి వారి జనాభాతో పోల్చితే చాలా తక్కువ. మార్కెట్ అంటే జనాభా ప్లస్ కొనుగోలు శక్తి. ఈ రెండు తక్కువగా వుండటం వల్ల అమ్ముడుపోని సరుకు ఎక్కువగా వుండేది. ఈ సమస్య పరిష్కారానికి వలస మార్కెట్లు అవసరమేర్పడింది. ఆర్థిక సైనిక బలంతో వలస మార్కెట్లను వశపరచుకున్నారు. ఇదే సామ్రాజ్యవాదానికి నాంది.

విదేశీ మార్కెట్లు పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ విస్తరణకు రెండు విధాలుగా ఉపయోగపడ్డాయి. దేశీయ మార్కెట్లో మిగిలిపోయిన సరుకును ఎగుమతి చేయటానికి; రెండు, చవకగా ముడిసరుకులను దిగుమతి చేసుకోవటానికి. ఈ రెండింటితో వలస దేశాలు ఆర్థికంగా పరాధీన దేశాలుగా మారాయి. సామ్రాజ్యవాదం ఇలా ప్రపంచవ్యాప్తి అయింది.

సిద్ధాంతీకరణ

మార్క్సు సామ్రాజ్యవాదానికి (Imperialism) సిద్ధాంతీకరణ చేయలేదు. అతని కాలంలో ఇండియా, మరికొన్ని దేశాలు వలసలుగా మారినప్పటికీ, పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ సామ్రాజ్యవాదంగా మారే అవకాశాలు (tendencies) వున్నాయన్నారు. పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ గుత్త పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థగా మారుతుందన్నారు (Capital, Vol. I).

సామ్రాజ్యవాద వదాన్ని (Imperialism) మొదటిసారి మార్క్సిస్టు దృక్పథంలో వాడింది హిల్ ఫర్డింగ్ (Imperialism, 1909). పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ అభివృద్ధి క్రమంలో జాయింటు స్టాకు కంపెనీలు ప్రారంభమవుతాయి. కొంతమందిగాని (Promoters), ఒక పెట్టుబడిదారుగాని కొంత మూలధనంతో కంపెనీని స్థాపిస్తారు. ఇంకా కావలసిన పెట్టుబడిని వందల సంఖ్యలో వాటాలుగా విభజించి ప్రజలకు అమ్మకానికి పెడతారు. డబ్బున్నవారు ఈ వాటాలను కొంటారు. వచ్చిన డబ్బు మూలధనం కంటే ఎంతో

ఎక్కువగా వుంటుంది. దీనికి కారణం ఒక వెసులుబాటు. కంపెనీ దివాళా తీస్తే వాటా డబ్బే పోతుంది. మిగతా సొంత ఆస్తులు నురక్షితంగా వుంటాయి. కంపెనీ లాభాలు గడిస్తే డివిడెండులు వస్తాయి. వాటాలను ఎప్పుడైనా అమ్ముకోవచ్చు. ఇది ప్రభుత్వం చట్టపరంగా ఇచ్చిన వెసులుబాటు.

కంపెనీలు బాగా లాభాలు గడిస్తే ఒకే కంపెనీ అనేక పరిశ్రమలకు విస్తరిస్తుంది. ఇవి క్రమేణా గుత్తపెట్టుబడిదారీ సంస్థలుగా మారతాయి. మార్కెటు మీద కూడా ఆధిపత్యం చెలాయిస్తాయి. బ్యాంకులు బాగా అప్పలిస్తాయి. ఈ అప్పలతో చిన్నా చితకా పరిశ్రమలను కొనివేస్తాయి. దీనితో పారిశ్రామిక పెట్టుబడి, బ్యాంకు పెట్టుబడితో మిళితమవుతాయి. దీనినే హిల్ ఫర్డింగ్ ఫైనాన్స్ కాపిటల్ అన్నారు. ఫైనాన్స్ కాపిటల్ నే ఇంపీరియలిజంగా పేర్కొంటారు. ఈ ఫైనాన్స్ కాపిటల్ విదేశాలకు అప్పలుగాను, పెట్టుబడిగాను వెళుతుంది. సరుకుల ఎగుమతుల కంటే పెట్టుబడి ఎగుమతి లాభసాటి. సరుకులు ఎగుమతి చేస్తే లాభం ఒకసారే వస్తుంది. పెట్టుబడి ఎగుమతుల వల్ల లాభాలు, వడ్డీలు, రాయల్టీస్ చాలా కాలం వరకు వస్తాయి. పైగా వడ్డీలు, రాయల్టీస్ పెట్టుబడి విలువకంటే ఎక్కువగా వుంటాయి. ఇది లాభసాటి బేరం.

హిల్ ఫర్డింగ్ తరువాత సామ్రాజ్యవాదాన్ని వ్యాఖ్యానించింది నికోలాయి బుఖారిన్ (World Economy, 1915). (ఈ పుస్తకానికి లెనిన్ ముందుమాట వ్రాశారు. ఈ పుస్తకం స్టాలిన్ కాలంలోను, తరువాత కూడ కనుమరుగైంది. దీన్ని అమెరికాలో ప్రచురించారు.)

పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ ఒకానొక దశకు వచ్చాక, సామ్రాజ్యవాదం గుత్తపెట్టుబడిదారీ అంతర్జాతీయ విధానంగా మారుతుంది. ఈ దశలో ఫైనాన్స్ కాపిటల్ ప్రపంచ మార్కెటును తన ఆధీనంలోకి తెచ్చుకొంటుంది. అయితే, పెట్టుబడిదారీ దేశాలు విడివిడిగా ప్రపంచ మార్కెటులో తమ వాటాను పెంచుకొంటానికి పోటీపడతాయి. ఈ పోటీ యుద్ధాలకు దారితీస్తుంది. ఈ పోటీయే మొదటి ప్రపంచ యుద్ధానికి దారితీసింది. (World Economy, 1915).

బుఖారిన్ తరువాత లెనిన్ సామ్రాజ్యవాదాన్ని సిద్ధాంతీకరించారు. (Imperialism, the Highest Stage of Capitalism, 1916) సామ్రాజ్యవాదం గుత్త పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థకు పరాకాష్ఠ. ఈ విధానంలో పెట్టుబడి ఎగుమతి ప్రాధాన్యత వహిస్తుంది. పెట్టుబడి ఎగుమతిలో సామ్రాజ్యవాద దేశాలు పోటీపడతాయి. ఈ పోటీలో ప్రపంచాన్ని తమ మధ్య పునర్విభజనకు ప్రయత్నిస్తాయి. ఈ ప్రయత్న పోటీ వారి మధ్య యుద్ధాలకు దారితీస్తుంది. ఓడిపోయిన దేశాల వలసలను గెలిచిన దేశాలు పంచుకుంటాయి. మొదటి ప్రపంచ యుద్ధానంతరం జర్మనీ వలసలను బ్రిటన్, ఫ్రాన్స్ లు పంచుకున్నాయి. అందుకే సామ్రాజ్యవాదం వున్నంతవరకు ప్రపంచ

* విశ్రాంత ఆర్థిక శాస్త్ర ఆచార్యులు, నేషనల్ ఇన్ స్టిట్యూట్ ఆఫ్ టెక్నాలజీ, వరంగల్

యుద్ధాలు తప్పవని లెనిన్ సూత్రీకరించారు.

నయా వలస విధానం - (Neo-colonialism)

రెండో ప్రపంచ యుద్ధం తరువాత అనేక మార్పులొచ్చాయి.

1. వలస దేశాలు స్వతంత్రమైనాయి. సామ్రాజ్యవాదం బలహీనపడింది. బ్రిటన్, ఫ్రాన్స్, జర్మనీ ఆర్థిక వ్యవస్థలు బాగా నష్టపోయాయి.

2. సోవియట్ యూనియన్ నాయకత్వాన కొన్ని తూర్పు దేశాలు, ఆసియాలో చైనా, వియత్నాం, లాటిన్ అమెరికాలో క్యూబా సోషలిస్టు పంథాను చేపట్టాయి. దీనితో సామ్రాజ్యవాద దేశాల ఆర్థిక, రాజకీయ విస్తరణకు అడ్డుగోడ కట్టబడింది. సోవియట్ యూనియన్, చెకోస్లావేకియా, పోలండ్ వర్గమాన దేశాలకు ఆర్థిక, సాంకేతిక సహాయం చేశాయి. కనుక ఈ దేశాలు సామ్రాజ్యవాద దేశాలపై ఆధారపడడం తగ్గింది.

3. వర్గమాన దేశాలు భారత నాయకత్వాన అలీన కూటమిగా ఏర్పడి, సామ్రాజ్యవాదుల యుద్ధ ప్రయత్నాలను అడ్డుకొని శాంతి, అభివృద్ధి పంథాను చేపట్టాయి.

ఈ పరిస్థితుల్లో సామ్రాజ్యవాదులు నయా వలస విధానాన్ని రూపొందించారు. ఈ విధానం అనేక రూపాలు తీసుకుంది.

ఆర్థిక సహాయం : సామ్రాజ్యవాద దేశాలు, వారి ఆర్థిక సంస్థలు - ప్రపంచ బ్యాంకు, అంతర్జాతీయ ద్రవ్య నిధి - షరతులతో కూడిన అప్పు లిస్తాయి. ఒక షరతు : వారిచ్చిన అప్పుతో వారి దేశాలలోనే యంత్రాలు, ఇతర సరుకులు కొనాలి. కనుక, సామ్రాజ్యవాద దేశాల విదేశీ మార్కెట్లు విస్తరిస్తాయి. అప్పు తీసుకున్న దేశాలు పరాధీన దేశాలుగా మారతాయి.

సాంకేతిక సహాయం : ఈ సహాయం కూడా షరతులతో వుంటుంది. ఈ సహాయానికి మూడో దేశాన్ని బదలా చేయకూడదు. ఈ సహాయాన్ని అమలుచేయటానికి సహాయం అందిన దేశాల నుండి నిపుణులను నియమించాలి.

ఆయుధ సహాయం : సామ్రాజ్యవాద దేశాలు వలసలను వదలి వెళ్ళినపుడు, సరిహద్దు తగాదాలను పెట్టి పోయాయి. ఉ॥ భారత్-చైనా, భారత్-పాకిస్తాన్ సరిహద్దు తగాదాలు. ఈ తగాదాలు యుద్ధాలకు దారితీశాయి. అప్పుగా ఆయుధాలు సరఫరా చేసి లాభాలు గడించాయి. ఇప్పటికీ ఈ దేశాల మధ్య ఆయుధ పోటీ కొనసాగుతూనే వుంది. దీంతో రక్షణ వ్యయం పెరిగి, ఆర్థిక, సామాజిక అభివృద్ధికి నిధుల కొరత ఏర్పడుతుంది. కనుక, మళ్ళీ అప్పులు చేయాలి. విదేశీ అప్పుల సుడిగుండంలో పడితే బయటకు రావటం చాలా కష్టం.

మేథో వలస : పెట్టుబడిదారీ దేశాలలో ఉన్నత విద్య చాలా ఖర్చుతో కూడుకుంది. మధ్యతరగతి కుటుంబాలు ఆ ఖర్చును భరించలేవు. అందుకని ఆ దేశాలలో డాక్టర్లు, ఇంజనీర్లకు కొరత వుంది. వర్గమాన దేశాల మేధావులను పెద్ద జీతాలతో ఊరించి (రూపాయలలో చూసుకుంటే) పెట్టుబడిదారీ దేశాలు వలసను ప్రోత్సహిస్తున్నాయి. ఈ మేథోవలస వర్గమాన దేశాలకు తీరని నష్టం.

ప్రపంచీకరణ : ఈ పేరుతో, డబ్ల్యు.టి.ఒ. ఆదేశాల మేరకు

వర్గమాన దేశాలు దిగుమతి సుంకాలను బాగా తగ్గించాయి. విదేశీ సరుకులు మన మార్కెటును ముంచివేస్తున్నాయి. భారత్ పాల ఉత్పత్తులలో అగ్రగామి. అయినా విదేశీ పాల ఉత్పత్తులు విపరీతంగా దిగుమతౌతున్నాయి. ఈ పోటీతో మన పాల ఉత్పత్తి దారులు నష్టపోతున్నారు.

ప్రపంచీకరణలో భాగంగా విదేశీ పెట్టుబడులు (ఎఫ్.డి.ఐ.) మన దేశంలోకి వరదలా వస్తున్నాయి. దీనితో మన ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యానికి ముప్పు ఏర్పడుతుంది. ఈ విదేశీ పెట్టుబడులు ఈస్టు ఇండియా కంపెనీ వలస వ్యాపారాన్ని గుర్తుచేస్తున్నాయి.

ఈ ప్రపంచీకరణ నయా వలస విధానంలో ఒక భాగం. ఇది సామ్రాజ్యవాద దేశాల సామూహిక దోపిడి. ఈ దోపిడిని వ్యతిరేకించే దేశాలను భయపెట్టే, సైనిక బలగంతోనో లొంగదీసుకుంటున్నారు. ఇది సామ్రాజ్యవాద దేశాల ప్రస్తుత విధానం.

ప్రపంచ యుద్ధం అనివార్యమా? : సామ్రాజ్యవాదం వున్నంతవరకు ప్రపంచ యుద్ధాలు తప్పవని లెనిన్ సూత్రీకరించారు.

రెండవ ప్రపంచ యుద్ధానంతరం ప్రపంచంలో సిద్ధాంత, రాజకీయ పరంగా ఎన్నో మార్పులొచ్చాయి.

మొదటిది : సోవియట్ నాయకత్వాన సోషలిస్టు కూటమి ఏర్పడింది. ఈ కూటమి ప్రపంచ శాంతికి, అభివృద్ధికి దేశ దేశాల ప్రజలను సమీకరించింది.

రెండవది : వర్గమాన దేశాలు అలీన కూటమిగా సంఘటితమై, సామ్రాజ్యవాదుల యుద్ధ ప్రయత్నాలకు అడ్డుకట్ట వేసింది.

మూడవది : ప్రపంచ శాంతికాముల ఒత్తిడి మేరకు సామ్రాజ్యవాద దేశాలు అణు పరీక్షల నిషేధం, అణు అస్త్రాల విస్తరణకు వ్యతిరేకంగా ఒప్పందాలకు అంగీకరించాయి.

నాల్గవది : సామ్రాజ్యవాద దేశాలకు దీటుగా రష్యా, చైనాలకు అణుబాంబులున్నాయి. మూడవ ప్రపంచ యుద్ధమొస్తే ప్రపంచం సర్వనాశనం కాకతప్పదు.

ఈ వరిణామాలను దృష్టిలో పెట్టుకుని, సోవియట్ కమ్యూనిస్టు పార్టీ తన 20వ మహాసభలో (1956) ప్రపంచ యుద్ధం అనివార్యం కాదని తీర్మానించింది.

సోవియట్ పతనానంతరం, అమెరికా నాయకత్వాన ఏకధృవ ప్రపంచం ఏర్పడింది. సామ్రాజ్యవాద దేశాల మధ్య విభేదాలున్నప్పటికీ, ఆ దేశాలు అమెరికా ఆధిపత్యాన్ని ఎదిరించే పరిస్థితులు ప్రస్తుతానికి లేవు. ప్రపంచీకరణ పేరుతో సామ్రాజ్యవాద దేశాలు ప్రపంచాన్ని సామూహికంగా దోచుకుంటున్నాయి. సామూహిక దోపిడి నిరాటంకంగా కొనసాగుతున్నంత వరకు ప్రపంచ పునర్విభజనకు యుద్ధం అవసరం లేదు.

మరి, సామ్రాజ్యవాదం, పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ ప్రపంచాన్ని తమ గుప్పెట్లో ఎప్పటికీ పెట్టుకుంటాయా? చరిత్రానుభవం కాదనే చెప్పతోంది. వర్గాలున్నంత వరకు వర్గ పోరాటం తప్పదు. ఈ పోరాటంతోనే దోపిడి సమాజం పోయి కొత్త సమాజం వస్తుంది. ఇది చరిత్ర చెప్పిన నిజం. *

పెట్టుబడిదారీ విధానం - పెట్టుబడి - టెక్నాలజీ

భరత్ భూషణ్ ప్రసాద్ *

యు.ఎస్.ఎస్.ఆర్. నేతృత్వంలోని సోషలిస్టు శిబిరం 1990-91లో విచ్ఛిత్తి పొందినపుడు, అమెరికా నాయకత్వంలోని పెట్టుబడిదారీ శిబిరం మహదానందానికి లోనైంది. ప్రపంచంపై తిరుగులేని నాయకునిగా తనను తాను ప్రతిష్ఠించుకునేందుకు అమెరికా ప్రయత్నించింది. ఈ సందర్భంలో తాత్వికులు, సిద్ధాంత వేత్తలుగా చెప్పుకునే అనేకమంది తమ తమ సిద్ధాంతాలు, తాత్విక ఆలోచనలతో ముందుకు వచ్చారు. తత్వశాస్త్రం అంతం నుండి చరిత్ర అంతవరకు రకరకాల జోశ్యాల చెప్పారు. అయితే అమెరికా నాయకత్వంలోని పెట్టుబడిదారీ విధానానికి తత్వశాస్త్రంలోగాని లేదా చరిత్రలోగాని ఆసక్తిలేదు. తమ అధమస్థాయి సిద్ధాంతవేత్తల నుండి ప్రపంచీకరణ, సరళీకరణ, ప్రైవేటీకరణ వంటి కొన్ని సూత్రీకరణలను వారు స్వీకరించారు. వారు దానిని మార్కెట్ ఆర్థిక వ్యవస్థ అన్నారు. దాని నుండి ఎంతో ఆశించారు.

ఈ సూత్రీకరణలను అమలుజరిపే నిమిత్తం ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ (డబ్ల్యు.టి.బి.) అని పిలవబడే ఒక అంతర్జాతీయ సంస్థను వారు ఏర్పాటుచేశారు. దాని నియమ నిబంధనలు ఆసక్తికరంగా వున్నాయి. డబ్ల్యు.టి.బి. నియమ నిబంధనలను అంగీకరించిన ఏ దేశమైనా ఇందులో సభ్యురాలిగా చేరవచ్చు. అందులో మొదటిది, సభ్య దేశాలు తమ ఎస్టాబ్లిష్మెంట్ను (పరిశ్రమలు, బ్యాంకులు వగైరా) బహిరంగ విక్రయానికి పెట్టాలి. ఇది సభ్యులందరికీ వర్తిస్తుంది కాబట్టి ఇందులో వివక్షత లేదు. ఇక్కడ అసలు ఉద్దేశం తృతీయ ప్రపంచ దేశాల్లోని ఎస్టాబ్లిష్మెంట్స్ అన్నిటినీ ప్రైవేటీకరించటం. ఎందుకంటే ఆ దేశాల్లోని పరిశ్రమలు ఇతర సంస్థల్లో చాలావరకు ప్రభుత్వరంగంలో వున్నాయి. అవి యు.ఎస్.ఎస్.ఆర్. నేతృత్వంలోని సోషలిస్టు ప్రపంచం సహాయంతో నిర్మించబడినాయి. అంటే స్వేచ్ఛా మార్కెట్ ముసుగు కింద తృతీయ ప్రపంచ దేశాల్లోని మిశ్రమ ఆర్థిక వ్యవస్థ స్థానంలో సంపూర్ణ పెట్టుబడిదారీ విధానాన్ని అమలుచేయటం దీనివెనుక వున్న వ్యూహం.

ఈ ఉచ్చు అరమరికలు లేనిది. ఏ దేశమైనా డబ్ల్యు.టి.బి.లో సభ్యురాలు కాకపోతే అది ప్రపంచ ఆర్థిక వ్యవస్థ నుండి ఏకాకి అవుతుంది. ఇది కొంతకాలం నిక్కచ్చిగా పనిచేసింది. కమ్యూనిస్టు దేశంగా చెప్పుకుంటున్న చైనా సైతం ఈ ఉచ్చులో పడింది.

ఇప్పుడు డబ్ల్యు.టి.బి. తమ చేతిలో వుండటంతో అమెరికా అనేక ఇతర ఆదేశాలు ప్రతిపాదించింది. ఉదాహరణకు, ఆసుపత్రుల వంటి ప్రాణరక్షక వసతులను ప్రైవేటీకరించాలి లేదా వైద్యాన్ని ఖరీదుగా మార్చాలి. అదే సమయంలో ప్రైవేటు ఆసుపత్రులకు అనుమతులు ఇవ్వాలి. విద్యా సంస్థలు, ఇతర సంస్థల విషయంలో కూడా ఇటువంటి ఆదేశాలే జారీచేసింది. అంతటితో ఆగలేదు.

ప్రభుత్వ రిక్రూట్మెంట్లన్నీ ఆపాలి. రైతులకు, ఇతరులకు (ఉదాహరణకు వంట గ్యాస్) ఇస్తున్న సబ్సిడీలన్నీ ఉపసంహరించాలి. అంటే మార్కెట్ ఆర్థిక వ్యవస్థ అని పిలవబడుతున్న దాని ముసుగులో పెట్టుబడిదారీ విధానం పూర్తి స్థాయిలో పనిచేసేందుకు పరిపూర్ణమైన నమూనా రూపొందించబడింది.

పై చట్రానికి శాస్త్ర సాంకేతిక విప్లవం (ఎస్.టి.ఆర్.) అనే అత్యంత ముఖ్యమైన అంశాన్ని జోడించాలి. ఎస్.టి.ఆర్. కారణంగా వేర్వేరు రకాల యంత్రాలు, యంత్ర పరికరాలు, పనిముట్లు పరిమాణంలో తగ్గుతాయని, ఫలితంగా అవి చౌక అవుతాయని వాదించబడింది. బడా పరిశ్రమలన్నింటి స్థానే చిన్నసైజు యంత్రాలు లేదా వాటి సముదాయాలు ఏర్పడతాయని ఆశావహమైన అంచనాలు వేశారు. దీనివల్ల ఒక వ్యక్తి సైతం అటువంటి యంత్రాలను ఏర్పాటుచేసుకుని, ఉత్పత్తిచేసి, విక్రయించ గలుగుతాడని, భారీ పరిశ్రమలన్నీ రద్దుకావటానికి ఇది దారితీస్తుందన్నారు.

మరో భాష్యం కూడా చెప్పారు. కార్మికులందరూ దాదాపుగా అత్యంత అధునాతన యంత్రాలపై పనిచేస్తారు. వారి శ్రమ ప్రధానంగా మేధో స్వభావాన్ని సంతరించుకుంటుంది. శారీరక శ్రమ వుండదు. మార్క్స్, ఏంగెల్స్ చెప్పిన కార్మికవర్గం శారీరక శ్రమకు మాత్రమే సంబంధించిందని వారు ఊహించారు. అంటే మార్క్స్, ఏంగెల్స్ కార్మికవర్గం పూర్తిగా అంతర్ధానమవుతుంది.

పై రెండు మినహాయింపులు ప్రాతిపదికగా వర్గ వైరుధ్యాలు వుండబోవని నిర్ధారణకు వచ్చారు. 1990వ దశకంలో ఇదొక ముఖ్యమైన సూత్రీకరణగా ముందుకు వచ్చింది. ఈ సిద్ధాంతాలను పెట్టుబడిదారీ మేధావులు రూపొందించగా చాలామంది అతివాద మేధావులు కూడా ఆ ఉచ్చులో పడ్డారు.

పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థలో అధికృతృత్తి వల్ల ఏర్పడ్డ ప్రస్తుత సంక్షోభం వీటన్నిటినీ కకావికలు చేసింది, తప్పు అని రుజువు చేసింది. వాటిలో కొన్నిటినీ పరిశీలించుదాం.

ముందుగా, యంత్రాల పరిమాణాన్ని తీసుకుందాం. ఇందుకు గాను, అత్యంత అధునిక టెక్నాలజీని - కంప్యూటర్లను ఉదాహరణగా తీసుకుందాం. కంప్యూటర్లలో సాఫ్ట్వేర్ అనేది వుంటుంది. అది ప్రధానంగా సిడిలపై లేదా కంప్యూటర్ లోపల వున్న ప్రధానమైన మెమరీ (జ్ఞాపకశక్తి)పై లేదా మరేదైనా మాధ్యమంపై సంకేత భాష (కోడ్)ను రాస్తుంది. సాధారణ పరిభాషలో సాఫ్ట్వేర్ను ప్రోగ్రాం అని పిలుస్తారు. సాఫ్ట్వేర్ ఒక నిర్దిష్ట ప్రయోజనానికి పరిమితం. ఉదాహరణకు, రైల్వే రిజర్వేషన్కు ఒక ప్రోగ్రాం వుంటుంది. మొబైల్ సందేశాల నిర్వహణకు మరో ప్రోగ్రాం వుంటుంది. విరివిగా వాడుకలో వున్న సాఫ్ట్వేర్ విండో-ఎక్స్పి. అది కంప్యూటర్ స్క్రీన్ను మేనేజ్ చేస్తుంది.

ముఖ్యమైన విషయమేమంటే, సాఫ్ట్వేర్ రూపొందించడం

* ప్రముఖ అర్థశాస్త్రవేత్త

చాలా సులువు. ఇద్దరు ముగ్గురు ప్రోగ్రామర్ల బృందం, ఇంటర్నెట్ అనుసంధానంతో కంప్యూటర్లు ఇందుకు అవసరం. అంటే సిద్ధాంత పరంగా ఎవరైనా సాఫ్ట్‌వేర్ తయారుచేయవచ్చు, విక్రయించవచ్చు. అయితే వాస్తవం అలా వుండదు. మైక్రోసాఫ్ట్ కంపెనీ అధినేత బిల్‌గేట్స్ అనే ఒకాయన వున్నాడు. ఆయన రకరకాల సాఫ్ట్‌వేర్స్ తయారుచేసి ప్రపంచమంతటా అమ్ముతుంటాడు. దీనివల్లనే ఆయన ప్రపంచంలో అందరికన్నా సంపన్నుడైనాడు. ఈ రంగంలో మరికొందరు కూడా వున్నారు. అయితే వారు పరిమాణంలో చాలా చిన్నవారు. టాటాల యాజమాన్యంలోని టి.సి.ఎస్. లేదా విప్రో వంటి భారతీయ కంపెనీలు సాఫ్ట్‌వేర్స్ తయారు చేస్తాయి. కాని వాటిని అంతర్జాతీయ కంపెనీల ద్వారా విక్రయించవలసిందే. ఇక్కడ తర్కం బహు సరళం. ఎవరైనా ఒక వస్తువును తయారు చేయటం ముఖ్యం కాదు. దానిని విక్రయించగల సామర్థ్యం ముఖ్యం. ఇక్కడ పెట్టుబడి ముఖ్యమైన పాత్ర వహిస్తుంది. అందువల్ల యంత్రాల పరిమాణం తగ్గటం అన్నది పెట్టుబడి పాత్రకు సంబంధించినంతవరకు అర్థరహితమైంది. పెట్టుబడి పాత్రపై ఆధిక్యం వహించటం ఎస్.టి.ఆర్.కు సాధ్యం కాదు. నిజానికి తద్విరుద్ధమే వాస్తవం.

పై సూత్రీకరణకు మద్దతుగా అటువంటి అనేక ఉదాహరణలు ఇవ్వవచ్చు.

ఇక్కడ ఒక ముఖ్యమైన విషయం చెప్పాలి. మార్క్స్ తమ సుప్రసిద్ధ గ్రంథం “పెట్టుబడి”లో చాలా సరళంగా ఇలా వివరించారు : ఏ భారీ పరిశ్రమ లేదా సంస్థలోనైనా లాభశాతం చిన్న పరిశ్రమల్లో కన్నా తక్కువగా వుంటుంది. ఈ క్రమంలో పెద్ద పరిశ్రమలు చిన్నవాటిని తమలో కలిపేసుకుంటాయి.

ఇప్పుడు వర్గ వైరుధ్యం విషయం చూదాం. ఎస్.టి.ఆర్. వల్ల ఉత్పాదకత పెరుగుతుంది. ఉత్పాదకతలో వచ్చే ఈ పెరుగుదలను పరిశ్రమాధిపతి సొంతం చేసుకుంటారు. బూర్జువా, కార్మికుని మధ్య ఆదాయంలో వ్యత్యాసం పెరుగుతుంది. ఇది వారిద్దరి మధ్య వైరుధ్యాన్ని తీవ్రతరం చేస్తుంది. ఐ.ఎల్.ఓ. ఇటీవల అందజేసిన సమాచారంలో దీన్ని పరిశీలించవచ్చు. ఆ నివేదిక ప్రకారం 1995 నుండి 2007 వరకు ప్రపంచం మొత్తంమీద జి.డి.పి.లో అదనంగా పెరిగిన ప్రతి ఒక్క శాతం వృద్ధి వేతనాల్లో 0.75 శాతం పెరుగుదలను మాత్రమే ఇచ్చింది.

ఉత్పాదకత పెరుగుదల, వేతనాల తరుగుదల అధికోత్పత్తి సంక్షోభం తరచుగా పునరావృతం కావటానికి దారితీస్తుంది. అందు వల్ల కార్మికవర్గం, బూర్జువావర్గం మధ్య వైరుధ్యాన్ని ఎస్.టి.ఆర్. తొలగిస్తుందని ఆలోచించటం కన్నీటి తుడుపు మాత్రమే.

మార్క్స్, ఎంగెల్స్ కార్మికవర్గం గూర్చి పరిశీలించుచూ. శారీరక లేదా మేధో శ్రమ కోణం నుండి కార్మికవర్గాన్ని వారెన్నడూ నిర్వచించలేదు. అది ప్రధానంగా ఉత్పత్తితో సంబంధం యొక్క వ్యక్తీకరణ. పని స్వభావం లేదా కార్మికుడు ధరించే దుస్తుల తరహాతో దానికి నిమిత్తం లేదు. ఇక్కడ ఒక ఘటనను ఉదాహరిస్తాను. 1999లో ఫ్రాన్స్‌లోని సియాట్లెలో డబ్ల్యు.టి.ఓ. సమావేశం

జరిగినప్పుడు, ఆ సందర్భంలో ఫ్రాన్స్‌లోని వేర్వేరు నగరాలలోనేగాక భారత్‌నహా ప్రపంచ వ్యాప్తంగా భారీ ప్రదర్శనలు జరిగాయి. అవి డబ్ల్యు.టి.ఓ. ద్వారా అమలుజరుపుతున్న పెట్టుబడిదారీ విధానాలకు వ్యతిరేకంగా జరిగిన ప్రదర్శనలు. అవి కార్మికవర్గం - బూర్జువావర్గం మధ్య వైరుధ్యానికి వ్యక్తీకరణ. పని స్వభావంతో, కార్మికుల డ్రస్ తరహాతో వాటికి నిమిత్తం లేదు. అందువల్ల కార్మిక వర్గం నిర్వచనాన్ని పరిమితం చేసే ప్రయత్నం తప్పు.

సియాట్లె ఘటన తరువాత పెట్టుబడిదారీ రాజ్యాలు భయకంపితులైనాయి. 2001లో డబ్ల్యు.టి.ఓ. సమావేశాన్ని ప్రదర్శకులెవ్వరూ చేరుకోలేనటువంటి ప్రదేశంలో - కాటార్‌లోని దోహాలో జరుపుకున్నారు.

2008లో, 18 సంవత్సరాలు గడిచిపోయాక (చరిత్ర రీత్యా చాలా స్వల్పకాలం) వారి మార్కెట్ ఆర్థిక వ్యవస్థ సిద్ధాంతం కూలిపోయింది. 1991లో వారీ విషయాన్ని ఊహించలేదు, భ్రమలో వున్నారు. 1992 జనవరిలో కాంగ్రెస్‌లో సీనియర్ బుష్ ప్రసంగం దీన్ని రుజువు చేస్తోంది. “దేవుని దయవల్ల ప్రచ్ఛన్న యుద్ధంలో అమెరికా గెలిచింది. అమెరికా, ప్రపంచంలో ఏకైక శక్తి, నాయకుడిగా ఆవిర్భవించింది” అని ఆయన అన్నారు. ఈ మానసిక స్థితి, ఆశాభావంతో యుగోస్లావియా, ఇరాక్, ఆఫ్ఘనిస్థాన్‌లలో భారీ దుస్సాహసిక చర్యలకు ఒడిగట్టారు.

అమెరికా నాయకత్వంలో నాటో దళాలు యుగోస్లావియాపై వరుసగా 80 రోజులు బాంబులు వేశాయి. ఈ కాలంలో విద్యుచ్ఛక్తి, నీటి సరఫరా ఇతర నిత్యావసర వసతులేవీ పనిచేయలేదు. అది గజగజ వణికే శీతాకాలం, మంచు పడేకాలం. ఆ దేశ ప్రజలు అనుభవించిన బాధలెలాంటివో ఎవరైనా ఊహించుకోవచ్చు. పెట్టుబడిదారీ విధానం, సామ్రాజ్యవాదం అత్యంత క్రూరమైన, అమానుషమైన ముఖాన్ని ఇది తెలియజేస్తోంది.

అదే విధంగా, వారు ఇరాక్, ఆఫ్ఘనిస్థాన్‌లలో లక్షలాదిమంది అమాయక ప్రజలను హత్య చేశారు. ఇప్పుడు వారు ఇరాక్ నుండి బయటపడటానికి ఏదోక తరుణోపాయం కొరకు అన్వేషిస్తున్నారు. అయితే సామ్రాజ్యవాదం సామ్రాజ్యవాదమే. అది దాని స్వభావాన్ని మార్చుకోలేదు. ఆఫ్ఘనిస్థాన్‌లో తమ సైనిక చర్యలను మరింత పెంపు చేస్తామని ప్రకటించిన వాషింగ్టన్‌లోని కొత్త పాలకులు ఇందులోకి పాకిస్థాన్‌తోపాటు భారతదేశాన్ని లాగాలని చూస్తున్నారు. వాస్తవానికి, పెట్టుబడిదారీ విధానం, సామ్రాజ్యవాదానికి ఇది విషాదం. దానికి వేరే మార్గాంతరం లేదు.

వారి ఆర్థిక వ్యవస్థ కల్లోలంలో వుంది. ఇరాక్, ఆఫ్ఘనిస్థాన్, మధ్య ఆసియా సమస్యలపై, ఆర్థిక విధానాలపై అమెరికా, దాని ఐరోపా మిత్రుల మధ్య ఇప్పుడు తీవ్రమైన భేదాభిప్రాయాలున్నాయి. లెనిన్ చెప్పినట్లుగా సామ్రాజ్యవాద దేశాల మధ్య వైరుధ్యాలకు ఇది వ్యక్తీకరణ. ఎందుకంటే పెట్టుబడిదారీ విధానం పెట్టుబడిదారీ విధానమే. ఇరాక్‌లో ఒబామాకు కూడా తన ముందు అధ్యక్షుడు బుష్‌కు జరిగిన పరాభవమే జరగవచ్చు.

(న్యూయేజ్, మార్చి 31 - జూన్ 6 సంచిక నుండి) *

మాండ్యంతో అదృశ్యమైన వాషింగ్టన్ కాన్సెన్సస్

గిరిష్ మిత్ర *

ఇటీవల లండన్ లో జరిగిన జి-20 సమావేశ నిర్ణయాలు, ప్రస్తుతం ప్రపంచ వ్యాపిత మాంద్యాన్ని ఎదుర్కొనేందుకు ఒక మార్గాంతరాన్ని చూపిస్తాయో లేదో కచ్చితంగా తెలియదు గాని, ఒక విషయం మాత్రం సుస్పష్టం. మైసెస్-హేయెక్-ఫ్రీడ్ మన్ ల ఆలోచనపై ఆధారపడిన థాచర్-రీగన్ ల ఆలోచనా ధోరణి మాత్రం ఏడు నిలువుల లోతున పాతరవేయబడింది. అలాగే ఎంతో ఆర్థికంగా ప్రకటించిన అంతిమ విజ్ఞానం ఇప్పుడు కొనసాగుతున్న ప్రపంచీకరణకు ఆధారభూతం - వాషింగ్టన్ కాన్సెన్సస్ గాలిలో అదృశ్యమైపోయింది. భారతదేశంలో కొంతమంది ఆర్థిక శాస్త్రవేత్తలు కొత్తగా లభించిన విజ్ఞానంతో జవహర్ లాల్ నెహ్రూను, ఆయన ఆర్థిక ఆలోచనలనూ నిర్విరామంగా ఎండగడుతూ, దుయ్యబడుతూ వచ్చిన వారిలో ఒక పునరాలోచన వచ్చివుంటుంది. దానితో పాటే, 1991 నుండి ఆర్థిక రంగంలో చోటుచేసుకొన్న అన్ని పరిణామాలపై సమీక్ష జరుగుతోంది.

జి-20 శిఖరాగ్ర సమావేశంపై అధికారిక ప్రకటన విడుదల చేస్తూ, ఆ సమావేశానికి అధ్యక్షత వహించిన బ్రిటీష్ ప్రధానమంత్రి గోర్డన్ బ్రౌన్ “పాత వాషింగ్టన్ కాన్సెన్సస్ ముగిసిపోయింది. ఈ రోజున మనం ఒక నూతన కాన్సెన్సస్ ను అంగీకరించాం” అని నొక్కి చెప్పారు. దానిని విశదీకరిస్తూ “ది గార్డియన్”తో ఒక ఇంటర్వ్యూలో ఇలా అన్నారు. అమలులో వున్న 40 ఏళ్ళ ఛాందస భావం-స్వేచ్ఛా వాణిజ్యానికి అనుకూలంగా ఉన్న వాషింగ్టన్ కాన్సెన్సస్ గా అందరికీ తెలిసిన సిద్ధాంతానికి ఈ రోజున తెరపడింది”. ఇలా అంటూనే ఆయన స్వేచ్ఛా వాణిజ్యానికి కొన్ని మంచిరోజులున్నాయి. మధ్యే మార్గానికి వామపక్ష అభ్యుదయ ఎజెండా పక్షాన ఉన్నవారు మార్కెట్లు సమర్థవంతంగా పనిచేశాయని, వాతంతటే పనిచేసుకో గల రోజులు గతించాయని ఎంతో విశ్వాసంగా చెప్పగలరు. అంటే దాని ఉద్దేశం ప్రభుత్వం చేసేది ఎల్లప్పుడూ సరియైనదే అనికాదు. దీనర్థం ఏమిటంటే ప్రభుత్వం, మార్కెట్లు రెండూ విలువలతో బలం చేకూర్చుకోవలసినవి.

వాషింగ్టన్ కాన్సెన్సస్ ను చరిత్ర చెత్తబుట్టలో పారేయదగినదని బ్రౌన్ తదితర యూరోపియన్ నాయకులు కొంతకాలంగా గట్టిగా చెబుతూ వస్తున్నారు. లండన్ లో ప్రారంభమైన జి-20 సమావేశానికి కొద్దిగా ముందు దీనిని రెండుసార్లు ఉద్ఘాటించారు. మార్చి 24న యూరోపియన్ పార్లమెంట్ లో ఆయన ఇలాగన్నారు “ఒకప్పుడు మనం పాత వాషింగ్టన్ కాన్సెన్సస్ గా పిలిచే దానిని, మన ప్రస్తుత కాలానికి సరిపడే నూతన సూత్రబద్ధమైన ఆర్థిక వ్యవస్థతో మార్చాల్సి

వుంటుందని” నేను ప్రతిపాదిస్తున్నాను. ఆరు రోజుల అనంతరం, ఆయన తన అధికారిక నివాసంలో ఏర్పాటు చేసిన పత్రికా సమావేశంలో “ప్రపంచం కలిసి వస్తోంది. ప్రపంచ సమస్యలకు - ప్రపంచ పరిష్కారాలు అవసరం. ప్రపంచం ఈ సవాళ్ళను ఎదుర్కొనేందుకు సిద్ధంగా వుంది. స్వీయరక్షణ వాదం అన్నది ఒక అవకాశం అని చెబుతున్న వారిని ఓడించి తీరుతారు” అన్నారు.

అమెరికా ప్రభుత్వంలోని వివిధ ఆర్థిక విభాగాలు అంతర్జాతీయ ఆర్థిక సంస్థల మధ్య ఒప్పందం కుదరడంతో 1990లో జాన్ విలియం సన్ వాషింగ్టన్ కాన్సెన్సస్ ను రూపొందించారు. ప్రారంభ చర్యగా దీనిని ముందు లాటిన్ అమెరికా దేశాలపైన అటు తరువాత వర్ణమాన దేశాలపై రుద్దాలని భావించారు. జోసెఫ్ స్టిగ్ లిట్జ్ చెప్పినట్లుగా వర్ణమాన దేశాలతో ఎటువంటి సంప్రదింపులు జరుపలేదు. వాటి నిర్దిష్టమైన పరిస్థితులను పరిగణనలోకి తీసుకోలేదు. వాస్తవానికి అది ఫిఫ్టీన్ ఫ్రీట్ (అమెరికా ప్రభుత్వ ఆర్థిక విభాగాలు నెలకొన్న ప్రాంతం) నైఫ్టీన్ ఫ్రీట్ (ఐఎంఎఫ్ కేంద్ర కార్యాలయ స్థానాల మధ్య కుదిరిన కాన్సెన్సస్ - ఏకాభిప్రాయం) వాషింగ్టన్ కాన్సెన్సస్ (నయా ఉదారవాదం లేదా మార్కెట్ మూలాధార వాదం అని కూడా పేర్లున్నాయి)లో పది అంశాలున్నాయి. అవి : కోశ క్రమశిక్షణ, రాబడులు వచ్చే విధంగా ప్రభుత్వ వ్యయాల ప్రాధాన్యతల పునర్నిర్దేశం, అరకొరగా వున్న పన్నురేట్లను తగ్గించేవిధంగా పన్ను సంస్కరణలు, పన్ను పునాదిని విస్తరించడం, వడ్డీరేట్ల సరళీకరణ, పోటీతో కూడిన మారకపురేటు, వాణిజ్య సరళీకరణ, విదేశీ ప్రత్యక్ష పెట్టుబడులు స్వేచ్ఛగా ప్రవేశించడానికి ప్రోత్సాహం, ప్రభుత్వ ఆస్తులు, సంస్థలు, సౌకర్యాలు మొదలైనవి ప్రైవేటీకరణ, స్వదేశీ అయినా విదేశీ అయినా సంస్థల ప్రవేశానికి, నిష్క్రమణకు ఉన్న అవరోధాలను రద్దు చేసేందుకు వీలుగా క్రమ బద్ధీకరణ రద్దు. ఆస్తి హక్కులకు భద్రత కల్పించడం, సబ్సిడీలు, దారిద్ర్య నిర్మూలన పథకాలు, సంక్షేమ కార్యక్రమాలను వృధా వ్యయంగా పరిగణించడం. వీలైనంత త్వరలో వాటిని వదిలించుకోవడం, ఆర్థిక వ్యవస్థలో ప్రభుత్వ పాత్ర అవకాశం వున్నంత మేరకు కుదించడం, ఆర్థిక వ్యవస్థను మార్కెట్ స్థల ఇండ్రజాలంతో నడపాలి. అమెరికాలో గ్లాస్-స్టీగల్ చట్టం, 1933ను, పెట్టుబడులను వాణిజ్య బ్యాంకింగ్ ను వేరు చేసే చట్టాన్ని రద్దు చేశారు. అలాగే ఇతర క్రమబద్ధీకరణ యంత్రాంగాలను పక్కన పెట్టేశారు. పర్యవసానంగా ప్రస్తుత సంక్షోభానికి రంగం సిద్ధం చేయబడింది.

భారతదేశంలో ప్రభుత్వ రంగ సంస్థల ప్రైవేటీకరణ మంచి ఊపుతో ప్రారంభమైంది. ప్రాంతీయ వెనుకబాటుతనాన్ని ఆదాయ, సంపద అసమానతలను తొలగించే బాధ్యతల నుండి ప్రభుత్వం

* ప్రముఖ ఆర్థిక శాస్త్రవేత్త

తప్పకొంది. పర్యవసానంగా నాటి నుండి నూతన పెట్టుబడులలో చాలా వరకు దక్షిణాది, పశ్చిమ రాష్ట్రాలకు తరలివెళ్ళగా ఇతర రాష్ట్రాలు వెనుకబాటుతనంలో దారిద్ర్యంలో, దయనీయమైన పరిస్థితుల్లో మగ్గిపోతున్నాయి. అన్ని రకాల నేరస్థ చర్యలు, పెరుగుతున్న టెర్రరిజం, మతతత్వ వాదం, కులతత్వాలకు చాలా వరకు ఇదే మూలం. రాజకీయాల్లో కులం, మతం, ప్రాంతీయ ప్రాతిపదికలపై రాజకీయ పార్టీలు పుట్టగొడుగుల్లా పుట్టుకురావడానికి భారత ఆర్థిక వ్యవస్థలో ఈ మారుతున్న లక్షణమే కారణం.

జి-20 నాయకుల ప్రకటనలోని పేరా 21లో వాషింగ్టన్ కాన్ఫరెన్స్‌ను సరిగ్గానే వదులుకొంటూ ఈ విధంగా ప్రకటించింది. “స్థిరమైన ఆర్థిక కార్యకలాపాలను పెంపొందించేందుకు కీలక విలువలు, సూత్రాలపై ఆధారపడిన ఒక నూతన ప్రపంచ ఏకాభిప్రాయం (కాన్సెన్సస్) ఆవశ్యకతపై మేము అంగీకారానికి వచ్చాం”. ఈ ఆలోచన-సంపద అవిభాజ్యమైనది. వృద్ధిని స్థిరపరచుకోవాలి, స్వస్థత కోసం మనం అనుసరించే ప్రపంచ ప్రణాళికలో కష్టపడి పనిచేసే కుటుంబాల అవసరాలు, ఉపాధులు కీలకంగా వుండాలి. ఇది కేవలం అభివృద్ధిచెందని దేశాలలోనేగాక, నూతనంగా ఆవిర్భవిస్తున్న మార్కెట్లలో, ప్రపంచంలోని అత్యంత నిరుపేద దేశాలలో కూడా వుండాలి. కేవలం ఈ రోజున ఉన్న జనాభాకిగాక, భవిష్యత్ తరాల జనాభా ప్రయోజనాలను కూడా ప్రతిబింబించాలి. ఒక నిలకడైన ప్రపంచీకరణకు, అందరి సౌభాగాన్ని పెంచేందుకు, మార్కెట్ సూత్రాలపై కట్టుదిట్టమైన క్రమబద్ధీకరణలపై, బలమైన ప్రపంచ సంస్థలపై ఆధారపడిన తెరచివుంచిన ఆర్థిక వ్యవస్థ వల్ల మాత్రమే ఇది సాధ్యమని మేము బలంగా విశ్వసిస్తున్నాం. థాచర్ - రీగన్ ప్రతిపాదించిన అడ్డా ఆఫ్ లేని మార్కెట్ కార్యకలాపాలను తిరస్కరించినట్లు సుస్పష్టం. మార్కెట్ ఉండాలి అయితే సముచితమైన క్రమబద్ధీకరణలకు లోబడి వుండాలి. ప్రభుత్వాన్ని నేపథ్యంలోకి నెట్టేందుకు వీలులేదు. ప్రభుత్వం ఉంటే, ప్రభుత్వరంగ సంస్థలు ఉంటాయి. సామాజిక సంక్షేమ కార్యక్రమాలు ఉంటాయి. కార్మికులకు రక్షణ కూడా వుంటుంది. ప్రైవేటీకరణపై పునరాలోచన ఆవశ్యకత వుంది. రఘురాం రాజన్ కమిటీ సూచించినట్లుగా బ్యాంకులపై ప్రభుత్వ అధీనాన్ని నీరుగార్చడం అంటూ ఉండదు.

ఈ విధంగా 1990ల నుండే అమలు జరుగుతున్న పరిమితులు లేని ప్రభుత్వ రంగ సంస్థల నుండి పెట్టుబడుల ఉపసంహరణ పట్ల జి-20 ప్రకటన అసమ్మతి తెలియజేస్తోంది.

తరువాత పేరాలో (నెం.4) జి-20 విస్తృత లక్ష్యాలను ఇలా పొందుపరచింది. “ఏవైతే అవసరమో అవి చేసేందుకు ఈ రోజున మనం ఇలా ప్రమాణం చేస్తున్నాం.”

- ☆ విశ్వాసాన్ని, వృద్ధిని, ఉపాధులను పునరుద్ధరించాలి.
- ☆ రుణాలివ్వడాన్ని పునరుద్ధరించేందుకు ద్రవ్య వ్యవస్థను చక్కదిద్దాలి.
- ☆ విశ్వాసాన్ని పునర్నిర్మించేందుకు ద్రవ్య క్రమబద్ధీకరణలను

పటిష్ఠపరచాలి.

☆ ఈ సంక్షోభాన్ని అధిగమించేందుకు, భవిష్యత్ సంక్షోభాలను నివారించేందుకు మన అంతర్జాతీయ ఆర్థిక సంస్థలకు నిధులు సమకూర్చాలి, సంస్కరించాలి.

☆ ముందుకు సాగేందుకు తోడ్పడేందుకు ప్రపంచ వాణిజ్యాన్ని, పెట్టుబడులను, ప్రోత్సహించాలి. స్వీయరక్షణ వాదాన్ని తిరస్కరించాలి.

ఒక నిలకడగల ఆర్థిక స్వస్థత పొందేందుకు సర్వ పరివ్యాప్త, పర్యావరణ అనుకూల సమాజాన్ని నిర్మించాలి.

ఈ ప్రకటనను గమక నశితంగా పరిశీలిస్తే ఒక ఏకాభిప్రాయం కలుగుతుంది. అది, ఇక నుండి అంతర్జాతీయ ఆర్థిక సంస్థలపై అమెరికా నేతృత్వంలోని అభివృద్ధి చెందిన దేశాలు ఆధిపత్యం చెలాయించవు. వారి ప్రయోజనాలకు ప్రాధాన్యం యిచ్చేందుకు కృషి చేయరు. ఈ సంస్థల యాజమాన్యంలో, నిర్ణయాలు చేయడంలో ఆవిర్భవిస్తున్న మార్కెట్లు వర్ధమాన దేవాలకు సముచిత ప్రాతినిధ్యం పాత్ర ఉంటుంది.

“దీని నుండే మా ఆర్థిక విధానాలన్నింటినీ సహకారంతో, బాధ్యతాయుతంగా, ఇతర దేశాలపై దీని ప్రభావాన్ని దృష్టిలో వుంచుకుంటూ నిర్వహించుకొంటాం. మా కరెన్సీలను పోటీపడి విలువ తగ్గించుకోవడం నుండి వెనక్కు తగ్గుతాం. ఒక స్థిరమైన, సవ్యంగా నిర్వహించబడే అంతర్జాతీయ ద్రవ్య వ్యవస్థను పెంపొందిస్తాం. మేము ఇప్పుడూ, భవిష్యత్లోనూ, మా ఆర్థిక వ్యవస్థలను, ఆర్థిక రంగాలను, ఇతరులపై మా విధానాలను, ప్రపంచ ఆర్థిక వ్యవస్థ ఎదుర్కొంటున్న ప్రమాదాలను - నిక్కచ్చిగా వుండే, సమ దృష్టితో వుండే, ఒక స్వతంత్ర ఐఎంఎఫ్ పర్యవేక్షణకు మద్దతు అందిస్తాం”

ఆర్థిక రంగంలో, ఆర్థిక క్రమబద్ధీకరణలలో, పర్యవేక్షణలో జరిగిన ప్రధాన వైఫల్యాలు సంక్షోభాలకి మూలకారణాలు. ఈ సందర్భంగా గ్లాస్-స్టీగల్ చట్టం, 1933ను రద్దుచేయడం, ప్రతిరక్షా నిధులను (హెడ్జ్ ఫండ్స్) ఏర్పాటు చేయడం, నిర్వహించడం ఒకసారి గుర్తుచేసుకోవాలి.

అందువల్ల భవిష్యత్ ఆర్థిక రంగానికి ఒక బలమైన, మరింత ప్రపంచానుగుణంగా, పర్యవేక్షక క్రమబద్ధీకరణ చట్టాన్ని నిర్మించాలని, వారు ప్రతిన బూనారు. అది ఒక నిలకడైన ప్రపంచ వృద్ధికి దోహదపడుతుంది. అది వ్యాపారుల, పౌరుల అవసరాలను తీరుస్తుంది. “మాలో ప్రతి ఒక్కరం మా దేశీయ క్రమబద్ధీకరణ వ్యవస్థలు పటిష్ఠంగా ఉండేలా చర్యలు తీసుకుంటాం. అయితే దేశాల మధ్య మరింత అనుగుణ్యత, ఒక క్రమపద్ధతిలో సహకారం నెలకొల్పేందుకు కూడా మేము అంగీకరిస్తున్నాం. పటిష్ఠపరచిన నియమ నిబంధనలు, పర్యవేక్షణ, ఔచిత్యాన్ని, నిజాయితీని, పారదర్శకతను పెంపొందించాలి.”

ఒక ఆర్థిక స్థిరత్వ మండలిని నెలకొల్పాలని, అందులో జి-20కి మొత్తం ప్రాతినిధ్యం ఉండాలని అది ఐఎంఎఫ్ తో

సమానంగా పనిచేస్తూ వుంటుందని అప్పుడు ఐఎంఎఫ్ ఏకపక్ష నిర్ణయాలకు అవకాశం ఉండదని తీర్మానించారు. ఐఎంఎఫ్ వినియోగించేందుకు అందుబాటులో వున్న ఆర్థిక వనరులను పెంచాలి. ఎస్డిఆర్ను మరింత కట్టుదిట్టం చేయాలి. ఆవిధంగా ఏకైక అంతర్జాతీయ కరెన్సీగా ఉన్న పాత్ర తగ్గుతుంది.

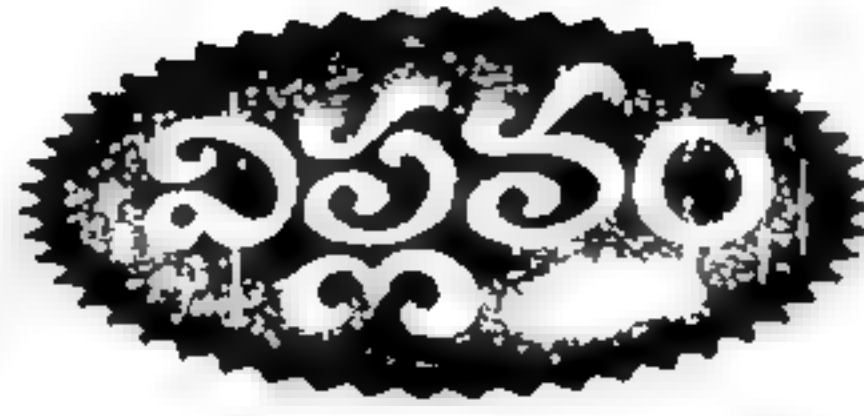
దోహా రౌండ్ చర్యలను పునరుద్ధరించాలని, మిలీనియం అభివృద్ధి లక్ష్యాల సాధనను వేగవంతం చేయాలని, శిఖరాగ్ర సమావేశం ప్రమాణం చేసింది. విదేశీ అభివృద్ధి సంస్థలకు చేసిన వాగ్దానాలను పునరుద్ధాటించింది.

ఇంతవరకూ బాగానే వుంది. అసలు సమస్య దీనిని అమలు

పరచటం. అది అంత తేలికగా జరిగే పనేమీ కాదు. పాల్ బేలర్ తన వ్యాసం “మనం జి-20ని నమ్మగలమా? బహుశా”.. (ఇంటర్నేషనల్ హెరాల్డ్, ఏప్రిల్ 7) లో ఇలా రాశారు. “వాగ్దానాలు, వాగ్దానాలు. క్రితంసారి ప్రపంచ నాయకులు ఆర్థిక సంక్షోభ సమయంలో స్వీయరక్షణవాద చర్యలు చేపట్టబోమని వాగ్దానం చేశారు. అయితే రెండు మాసాల్లోనే సంతకాలు చేసిన 20 దేశాల్లో 17 దేశాలు ఏదో ఒక రూపంలో వాణిజ్య ఆంక్షలను విధించాయి”.

(అమెరికా సామ్రాజ్యవాద అధినాయకత్వ ఆశీస్సులతో ప్రపంచ బ్యాంకు విధానాలతో ముడిపడిన నయా ఉదారవాద తిరోగమన ఆర్థిక విధానాలను “వాషింగ్టన్ కాన్సెన్సస్” పేరుతో పిలుస్తారు.) *

విప్లవజ్యోతి ఆరిపోదు
వైప్లవ గీతి ఆగిపోదు
నిశిరాత్తిరి, చీకటిలో చిక్కుకున్న చుక్కల్లా
మినుకుమంటు ఒక్కసారి
కొడిగట్టని దీపంలా,
నిదానంగ వెలుగుతూ ఇంకోసారి
మధ్యాహ్నపు మార్తాండుడి మాదిరిగా
భగ్గుమంటు మరోసారి
విప్లవజ్యోతి ఆరిపోదు
వైప్లవ గీతి ఆగిపోదు
మంద్రంగా, మెల్లగ, మెల మెల్లగ,
సుషుప్తలో స్వప్నంలా ఒకేసారి
మధ్యంగా మధురంగా మరోసారి
తారలనే తాకుతూ,
చిక్కులు పిక్కటిల్లేలాగ, ధారుణి దద్దరిల్లేలాగ
ఒక్కసారి, ఒక్కసారి, మరొక్కసారి
సాగిపోయే సంగీతం, విప్లవ గీతం
ఆ గీతం ఆగిపోదు
వైప్లవ గీతి ఆగిపోదు
విప్లవ జ్యోతి ఆరిపోదు
సన సన్నని సరాగాల్ని సంగీతమే కాదంటే,
తొలి వెలుగుల రవికిరణపు రంగులనే కాంచకుంటే,
ప్రళయంలా గర్జించినపుడే తెలియును,
గరళంలా ఘాటెక్కినపుడే తెలియును,
అనలంలా జ్వలించినపుడే తెలియును,
వైప్లవ గీతి ఆగదని!
విప్లవ జ్యోతి ఆరదని!
స్వార్థకసేను శిలువ వేసినా,
సంగ్రామం ఆగలేదు.
అంచెలంచెలుగ, లింకు లింకులుగ,
సాగిన సంగ్రామం,
లింకనుతో లింకుపడి,
బానిసత్వ వ్యతిరేకపు దీటుపడి,
బానిసత్వం అంతరించు వరకు,

విప్లవ జ్యోతి ఆరలేదు,
వైప్లవ గీతి ఆగలేదు.
భగత్ సింగ్ను ఉరి తీసినా,
ఉద్యమాల ఊపిరులు అసలాగలేదు
సమత వైపు విరాటం సమయలేదు
విప్లవ జ్యోతి ఆరదు
వైప్లవ గీతి ఆగదు
సుస్వరమో విప్లవ గీతిని
అపశృతులు పలికించి,
ముష్కరులను తలపించే
చేతలకే పాలుపడి,
చేవలేని ప్రభుత్వంచే,
వీరులు మట్టుపెట్టబడినా,
స్వర సవరణ జరుగును.
విప్లవ స్ఫూర్తి ఆగదు
విప్లవ జ్యోతి ఆరదు
వైప్లవ గీతి ఆగదు
ఏ దేశంలో, ఏ డొంకలో,
భూలోకపు ప్రతి వంకలో
సమ సమాజం వచ్చు వరకు
విప్లవ జ్యోతి ఆరదు
వైప్లవ గీతి ఆగదు
భూలోకం
నిషేధిస్తు లోకం అయినప్పడు
నిషేధిం మరియెన్నడు
మారకుండ ఉండుటకు,
మధురంగా విప్లవగేయ
నేపథ్యం సాగుతునే వుండును
నవజ్యోతి, దివ్యజ్యోతి,
విప్లవజ్యోతి, వెలుగులు
విరజిమ్ముతునే వుండును
విప్లవ జ్యోతి ఆరదు
వైప్లవ గీతి ఆగదు!

- డా॥ డి.ఎల్. విద్య

లెనిన్, ప్రపంచ సామ్రాజ్యవాద సంక్షోభం

అనిల్ రాజమవాలె *

“షాదిమిర్ ఇన్ఫిచ్ లెనిన్ ఏప్రిల్ 22, 1870లో జన్మించారు. ఈ ఏడాది ఆయన 139వ జయంతి జరుపుకొంటున్నాము. ప్రపంచమంతా ఆర్థిక సంక్షోభంలో అతలాకుతలం అవుతున్న తరుణంలో ఈ జయంతి ఉత్సవాలు జరుగుతున్నాయి. ఈ సందర్భంగా సామ్రాజ్యవాద రాజకీయ ఆర్థిక విధానం, ఆర్థిక పెట్టుబడిపై ఆయన సిద్ధాంతాలను ఒకసారి మననం చేసుకోవడం అవసరం. వాటి సహాయంతో ప్రస్తుత ప్రపంచ ఆర్థిక సంక్షోభాన్ని అర్థం చేసుకొనేందుకు ప్రయత్నిద్దాం.”

ప్రథమ రష్యా విప్లవం 1917 మార్చిలో మొదలయ్యేవరకు 20వ శతాబ్దం తొలి రెండు దశాబ్దాలలో విజ్ఞ లెనిన్ యూరప్ లోని వివిధ దేశాలలో జీవించారు. 1917 ఏప్రిల్ లో రష్యాకి తిరిగి వచ్చి అక్టోబర్ (నవంబర్) విప్లవానికి సారథ్యం వహించారు. దీర్ఘకాలంపాటు గడిపిన ప్రవాస జీవితాన్ని ఆయన రష్యా, ఇతర ప్రాంతాలలో కార్మికోద్యమాన్ని నిర్మించడానికి, దానికి సారథ్యం వహించడానికి వినియోగించుకున్నారు. పెట్టుబడి దారీ విధానం, సామ్రాజ్యవాదంతో పాటు అనేక ఇతర సమస్యలపై లోతైన సైద్ధాంతిక అధ్యయనం జరిపేందుకు ఈ సమయాన్ని సద్వినియోగం చేసుకున్నారు. ప్రపంచానికి ఆయన అందించిన మహత్తర విషయాలలో సామ్రాజ్యవాద సిద్ధాంతం ఒకటి. ఇది మార్క్సిజాన్ని గుణాత్మకంగా నూతన స్థాయిలకు తీసుకువెళ్లింది. యూరప్ లో యుద్ధమేఘాలు అలుముకుంటున్నాయి. ఆయుధ పోటీ ముమ్మరంగా ఉంది. వివిధ అభివృద్ధి చెందిన సామ్రాజ్యదేశాల మధ్య అనేక యుద్ధాలు ఘర్షణలు జరిగాయి. పెట్టుబడుల కేంద్రీకరణ పెరుగుతోంది. విస్తారమైన వలస సామ్రాజ్యాలు ఏర్పడుతున్నాయి. అయితే 20వ శతాబ్దపు రెండవ దశకం ఆరంభంలో ప్రపంచమంతా అభివృద్ధి చెందిన సామ్రాజ్యవాద దేశాల పక్షాల చేరి చీలిపోయింది. ఇది విపత్కర పరిస్థితిని సృష్టించి పునర్విభజన ఆవశ్యకత ఏర్పడింది. అది తీవ్ర విభేదాలకు దారితీసింది. అప్పటి పరిస్థితి ఎలా ఉందంటే అన్ని పరిణామాలు మొదటి ప్రపంచ యుద్ధం బద్దలవ్వడానికి సిద్ధంగా వుందని సూచించాయి. 1914లో మొదలయిన ప్రపంచ యుద్ధం 1918 వరకు కొనసాగింది.

సామ్రాజ్యవాదంపై లెనిన్ రచనలు

ఈ ఘటనలన్నింటినీ లెనిన్ అత్యంత జాగ్రత్తగా గమనిస్తూ, లోతుగా అధ్యయనం చేశారు. ఈ ఉద్దంతాలు ఎందుకు చోటు

చేసుకుంటున్నాయని ఆశ్చర్యపోయారు. ఇతర నాయకులు, సిద్ధాంతవేత్తలకు భిన్నంగా ఆయన శాస్త్రీయ విధానాన్ని అనుసరించి ప్రపంచమంతట ముఖ్యంగా యూరప్ లో చోటుచేసుకుంటున్న ఈ సంక్షోభాలకు మూల కారణాలను అన్వేషించారు.

ప్రపంచ పెట్టుబడిదారీ విధానంలో వచ్చే మార్పులు పూర్తి స్థాయిలో సామ్రాజ్యవాదం ఆవిర్భవించటం గురించి ఎంతో సాహిత్యాన్ని అధ్యయనం చేయడంతోపాటు రెండు ప్రముఖ రచనలను ఆయన వినియోగించుకున్నారు. ఆంగ్ల ఆర్థిక వేత్త జె.ఎ.హబ్సన్ సామ్రాజ్యవాదంపై తమ గ్రంథాన్ని 1902లో లండన్, న్యూయార్క్ లలో ప్రచురించారు. సామ్రాజ్యవాదం నిర్దిష్ట ఆర్థిక, రాజకీయ స్వభావాలను సమగ్రంగా ఇందులో వివరించారు. మరో ప్రముఖ రచన 1910లో వియన్నాలో వెలువడింది. ఆస్ట్రీయన్ మార్క్సిస్టు రుడాల్ఫ్, హిల్ ఫెర్డింగ్ ఆర్థిక పెట్టుబడి, కాపిటల్ శీర్షికతో దీనిని రాశారు. ఈ రెండు, ఇతర రచనలలో అనేక లోపాలు ఉన్నాయి. కానీ లెనిన్ వాటిని అధిగమించారు.

“సామ్రాజ్యవాదం పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ అత్యున్నత దశ” గ్రంథాన్ని లెనిన్ 1916 వసంత కాలంలో జ్యూరిచ్ లో రచించారు. అది మొదటి ప్రపంచ యుద్ధం ముమ్మరంగా జరుగుతున్న సమయం. లక్షలాది మంది సైనికులు ఒకరి కుత్తికలు ఒకరు కోసుకుంటూ, అప్పటిదాక సంపాదించిన ప్రతివాటిని ధ్వంసం చేస్తూ, కూలగొడుతూ ప్రాణాలు హరిస్తూ ఉన్నారు. మానవ సంస్కృతి, నాగరికతలు సాధించిన ప్రతి దానిని సామ్రాజ్యవాదం ధ్వంసం చేస్తోంది. లక్షలాది మంది అశువులు బాశారు. ఇవన్నీ ఎందుకు జరుగుతున్నాయి? ఇవి, ఇలాంటి ఇతర పరిణామాల మూలాలు, ప్రధాన కారణాలను అన్వేషించటంలో పడ్డారు లెనిన్. ఈ క్రమంలో ఆయన ఆర్థిక పెట్టుబడి, సామ్రాజ్యవాదాలను గుర్తించారు.

ఆర్థిక పెట్టుబడి, సామ్రాజ్యవాదాల రాజకీయ ఆర్థిక వ్యవస్థ
ప్రపంచ యుద్ధం ఎంతో రౌద్రవంగా జరుగుతుండగా లెనిన్

* ప్రముఖ మార్క్సిస్టు విద్యావేత్త, న్యూఢిల్లీ.

సామ్రాజ్యవాదంపై తన సైద్ధాంతిక పోరాటాన్ని ప్రారంభించారు. సామ్రాజ్య వాద రాజకీయ, ఆర్థిక విధానం ప్రధాన లక్షణాలను కనుగొనడం ద్వారా మార్క్సిస్టు రాజకీయ ఆర్థిక విధానాన్ని పరిపుష్టం చేశారు. సామ్రాజ్యవాదానికి చెందిన అయిదు ప్రధాన లక్షణాలను లెనిన్ గుర్తించారు. సామ్రాజ్యవాదాన్ని ఒక విధానంగా లేదా ఒక దేశానికి పరిమితమైన రాజకీయ, సైనిక, ఆర్థిక సామ్రాజ్య విస్తరణగా ఆయన చూడలేదు. సామ్రాజ్యవాదం, సామ్రాజ్యవాద విధానాలు ఏదో ఒక దేశం లేదా దాని నాయకులు లేదా పెట్టుబడి దారులు, సామ్రాజ్యవాదుల మనోభీష్టం కాదు. అవి తరువాత వచ్చినవి. విధానం లేదా మనోభీష్టం ఒక లక్ష్యం నుండి ఉద్భవించినవి.

సామ్రాజ్యవాదాన్ని లెనిన్ ఒక ప్రధానమైన సామాజిక ఆర్థిక వ్యవస్థగా, పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ అత్యున్నత దశగా పరిగణించారు. సామ్రాజ్యవాద విధానాలు ఈ వ్యవస్థ ఉత్పత్తులే. సామ్రాజ్యవాదంపై లెనినిస్టు విశ్లేషణలో గమనించవలసిన అంశం ఇది. ఇతర పండితులు, ఆర్థికవేత్తలు, నాయకుల నుండి లెనిన్ని వేరుగా వుంచేది ఇదే. తన వ్యాసాలు, ఇతర సిద్ధాంత నిపుణులు, నాయకులతో జరిపిన సైద్ధాంతిక చర్చల్లో లెనిన్ ఇదే అంశాన్ని నొక్కి చెప్పారు. సామ్రాజ్యవాదం వాస్తవిక, సామాజిక, ఆర్థిక సత్యం (వ్యవస్థ). విధానాలు, మనోభీష్టాలు దీనినుండే ఉద్భవిస్తాయి.

19వ శతాబ్దం చివర, 20వ శతాబ్దం ఆరంభం నాటికి పెట్టుబడి దారీ విధానం పూర్తిస్థాయి సామ్రాజ్యవాద వ్యవస్థగా అభివృద్ధి చెందుతోందని లెనిన్ గ్రహించారు. పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ, పెట్టుబడి దారులలోనూ తేడాలు ఉపండుకున్నాయని ఆయన గమనించారు. దీనినుండే లెనిన్ బూర్జువా, ప్రజా స్వామ్య విప్లవం, జాతీయ విముక్తి విప్లవాల సిద్ధాంతాలు రూపొందించారు.

ప్రపంచంలో పెట్టుబడి పాలనను నెలకొల్పడం, ప్రపంచాన్ని ఆర్థికంగా, రాజకీయంగా వివిధ గ్రూపులుగా విడగొట్టి చివరగా స్థానిక యుద్ధాలు లేదా ప్రపంచ యుద్ధం సృష్టించడం సామ్రాజ్యవాద స్వభావం, దాని వస్తుగత అవసరం. ఈ వస్తుగత అవసరమే సామ్రాజ్యవాద విధానాల రూపకల్పనకు దారితీస్తుంది. లెనిన్ కనుగొన్న ఐదు సామ్రాజ్యవాద లక్షణాల్లో ఒకటి ఆర్థిక పెట్టుబడి, సంపద కొద్దిమంది చేతిలో కేంద్రీకృతం కావడం. అనేక మార్పులు జరిగినప్పటికీ ఆర్థిక పెట్టుబడి, సామ్రాజ్యవాదులపై మన విశ్లేషణలకు లెనిన్ నిర్వచనం, విశ్లేషణలకే ప్రాతిపదిక. ఈ విషయంలో కొంత ఘనత రుడాల్ఫ్ హిల్ పెర్డిగింగ్ కి కూడా దక్కుతుంది. ద్రవ్యపెట్టుబడి అవిర్భావం, అభివృద్ధిని లెనిన్ గుర్తించారు. ఉత్పత్తి ఒకేచోట కేంద్రీకృతం కావడం అది గుర్తింపజేసేవి. ఏర్పడటానికి దారితీయడం, బ్యాంకులు పెట్టుబడితో విలీనం కావడం ఇదీ ద్రవ్య పెట్టుబడి పరిణామ చరిత్ర. బ్యాంక్ పెట్టుబడి

పారిశ్రామిక పెట్టుబడిగా మార్చబడింది. తద్వారా ఆర్థిక పెట్టుబడి అవిర్భవించింది. బ్యాంకింగ్, పారిశ్రామిక పెట్టుబడుల విలీనమే ఆర్థిక పెట్టుబడి.

సామ్రాజ్యవాదంలో ద్రవ్య పెట్టుబడిని పారి శ్రామిక లేదా ఉత్పదక పెట్టుబడి నుండి వేరు చేసి పెట్టుబడిని ఉత్పదక కంటే ధనార్జనకు మళ్ళించడం ఊహించనంతగా పెరిగిపోయింది. అన్నిరకాల సెక్యూరిటీల విడుదలలో ఇది ప్రతిఫలిస్తుంది. ఈ వేర్పాటు కల్పిత పెట్టుబడి సృష్టికి దారి తీస్తుంది. జర్మనీ, ఇతర దేశాలలో బాండ్లు ఇతర రకాల కల్పిత పెట్టుబడులపై భారీ లాభాలు ఆర్జించటం మొదలైంది. అయితే అటువంటి విచక్షణా రహితమైన బాండ్ల విడుదల గుణాత్మకస్థాయికి చేరుతుంది. సంక్షోభం సర్వత్రా వ్యాపించి సర్వ సాధారణంగా మారుతుంది. “పెట్టుబడిదారీ విధానం “సాధారణ సంక్షోభం” భావనను లెనిన్ ముందుకు తెచ్చారు.

నేటి ఆర్థిక పెట్టుబడి

ఆర్థిక ద్రవ్య వృత్తాలలో నేడు అనేక మార్పులు చోటుచేసుకున్నాయి. సాధారణ ఉత్పత్తి, ఉత్పదక పెట్టుబడి అపారంగా విస్తరించినా, ఆర్థిక పెట్టుబడి మరిన్ని రెట్లు పెరిగి బ్రహ్మాండమైన శక్తిగా మారింది. ఇది కూడా ప్రపంచ సామ్రాజ్యవాద వ్యవస్థ బలహీనత. లెనిన్ సామ్రాజ్యవాద సంక్షోభాన్ని కూడా పైన పేర్కొన్న వేర్పాటుతో పోల్చి చెప్పారు. ఆర్థిక పెట్టుబడి మరింత ప్రాధాన్యతను సంతరించుకొని ఉత్పాదక పెట్టుబడి గొంతు నొక్కడం మొదలు పెడుతుంది.

నేడు ప్రపంచ ఆర్థిక వ్యవస్థ సంక్షోభం, మాంద్యం చవిచూస్తోంది. సామ్రాజ్యవాద లక్షణాలపై లెనిన్ సిద్ధాంతం మనకు ఇక్కడ నిర్దారమవుతుంది. అదే సమయంలో సామ్రాజ్యవాద సంక్షోభం స్వభావం, క్రమంలో అనేక కొత్త అంశాలు చోటుచేసుకున్నాయి. అయితే వాటిని మనము విస్మరించాము. ప్రస్తుత సంక్షోభాన్ని 1929-33 నాటి సంక్షోభంతో పోలుస్తున్నారు. వీటి మధ్య కొన్ని సారూప్యతలున్నా ప్రధానమైన వ్యత్యాసాలు కూడా ఉన్నాయి. 1929-33 నాటి సంక్షోభం ఉత్పాదక రంగంలో మొదలై ఇతర రంగాలకు వ్యాపించింది. నేటి సంక్షోభం ఆర్థిక రంగంలో మొదలై ఇతర రంగాలకు వ్యాపించి, ఇప్పుడు ఉత్పాదక రంగంలోకి ప్రవేశించింది. అందువల్ల దీనిని వేరుగా చూడాలి.

లెనిన్ సిద్ధాంతం నుండి మనం నేర్చుకోవలసినవి చాలా వున్నాయి. అనేక అంశాలు నేటికీ వర్తించేవే. అదే సమయంలో కొన్ని ఇతర అంశాలు కాలానుగుణ్యత కోల్పోయాయి.

139వ జయంతి నాడు ఆయనను స్మరించుకునేటప్పుడు మనం లెనిన్ అనుసరించిన శాస్త్రీయ విధానాన్ని కూడా గుర్తు చేసుకోవాలి.

✱

ఆంధ్రప్రదేశ్ రైతుసంఘ రాష్ట్రస్థాయి వర్క్ షాపు, తిరుపతి - కాగ్ని అనుభవాలు

రావుల వెంకయ్య *

ఇటీవల జరిగిన సి.పి.ఐ. రాష్ట్ర కార్యవర్గంలో వివిధ ప్రజా సంఘాలకు మే, జూన్ మాసాలలో శిక్షణా శిబిరాలు నిర్వహించాలని నిర్ణయించింది. ఆ నిర్ణయానుసారం 2009 జూన్ 8, 9, 10 తేదీలలో తిరుపతిలో ఆంధ్రప్రదేశ్ రైతు సంఘం ఆధ్వర్యంలో నిర్వహించిన రాష్ట్రస్థాయి వర్క్ షాపులో 20 జిల్లాల నుండి 300కు పైగా రైతు ప్రతినిధులు పాల్గొన్నారు. అందులో 43 మంది మహిళా రైతులు వుండటం విశేషం. రంగారెడ్డి, మహబూబ్ నగర్, ఆదిలాబాద్ జిల్లాల నుండి ఒక్కరు కూడా పాల్గొనలేదు. అనంతపురం, కర్నూలు జిల్లాల నుండి ఎక్కువ సంఖ్యలో పాల్గొన్నారు.

వర్క్ షాపు నిర్వహణకు చిత్తూరు జిల్లా కమ్యూనిస్టు పార్టీ, జిల్లా రైతు సంఘం కేవలం వారం రోజులలో చక్కని ఏర్పాట్లు చేశారు. దీనికి సి.పి.ఐ. రాష్ట్ర కార్యదర్శి డా॥ కె. నారాయణ కృషి ప్రధానమైనది. గంధంనేని శివయ్య, కృష్ణారెడ్డి స్మారక కళ్యాణ మండపంలో వసతి సౌకర్యం ఏర్పాటు చేశారు. కళ్యాణమండపం మీటింగ్ హాలుకు దూరం అయినప్పటికీ ఆహ్వానసంఘం వారు ప్రత్యేకంగా బస్సులు ఏర్పాటుచేసి ప్రతినిధులకు ఎటువంటి ఇబ్బందులు లేకుండా చేశారు. మహిళా ప్రతినిధులకు ప్రత్యేకంగా దేవస్థానం సత్రంలో వసతి సమకూర్చడం జరిగింది. పట్టణ ప్రధాన కేంద్రాలలో రైతు సంఘ జెండాలు, తోరణాలతో అలంకరించారు. ఈ మూడు రోజుల కార్యక్రమాలకు ప్రింట్ మీడియా, ఎలక్ట్రానిక్ మీడియాలలో మంచి ప్రచారం జరిగింది.

ప్రారంభసభ 8వ తేదీ ఉదయం 11 గంటలకు సంఘ అధ్యక్షులు కె. రామకృష్ణ అధ్యక్షతన జరిగింది. వర్క్ షాపును శ్రీ వెంకటేశ్వర వెటర్నరీ యూనివర్సిటీ వైస్ చాన్సలర్ డి.వి.జి. కృష్ణమోహన్ ప్రారంభించారు. కృష్ణమోహన్ మాట్లాడుతూ పాడి పంటలు సమృద్ధిగా వుంటేనే రాష్ట్రం సస్యశ్యామలమై రైతులు నుఖమయ జీవితం గడిపేందుకు అవకాశం వుంటుందని వివరించారు. ప్రా॥ కె.ఆర్. చౌదరి మాట్లాడుతూ వ్యవసాయ రంగంలో ఏర్పడిన సంక్షోభ పరిస్థితిని, వాటి పరిష్కారం కోసం రైతులంతా ఉద్యమించాల్సిన అవసరం వున్నదని ఉద్ఘాటించారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో రైతాంగ సమస్యల పరిష్కారం కోసం ఆంధ్రప్రదేశ్ రైతు సంఘం అగ్రభాగాన నిలిచిందన్నారు. కర్నాటక రైతుసంఘ ప్రధాన కార్యదర్శి కా॥ గోపాల్ పాల్గొని సందేశం ఇచ్చారు. సి.పి.ఐ. చిత్తూరు జిల్లా కార్యదర్శి పి. హరినాథరెడ్డి, జిల్లా రైతు సంఘ ప్రధాన కార్యదర్శి శ్రీ రామిశెట్టి వెంకయ్య, ఆంధ్రప్రదేశ్ రైతుసంఘ

ఆఫీస్ బేరర్స్ శ్రీయుతులు పి. రామచంద్రయ్య, ఎ.వి. గోపాలరావు, కె.వి.వి. ప్రసాద్, జమ్మల జితేందర్ రెడ్డి, చిత్తూరు జిల్లా రైతు సంఘ అధ్యక్ష, గౌ॥ అధ్యక్షులు అజయ్ కుమార్, రామనాథరెడ్డి, చిత్తూరు జిల్లా పార్టీ నాయకులు రామానాయుడు, పెంచలయ్య తదితరులు పాల్గొన్నారు. సభ ప్రారంభానికి ముందు ఆంధ్రప్రదేశ్ రైతుసంఘ సీనియర్ నాయకులు, మాజీ శాసనసభ్యులు జి. యాదగిరిరెడ్డి రైతు సంఘం జెండా ఆవిష్కరించి సభలో ప్రసంగించారు.

వర్క్ షాపులో “21వ శతాబ్దం సోషలిజం-నేటి ఆర్థిక సంక్షోభం” అనే అంశంపై సి.పి.ఐ. రాష్ట్ర కార్యదర్శివర్గ సభ్యులు, విశాలాంధ్ర సంపాదకులు శ్రీ ఈడ్పుగంటి నాగేశ్వరరావు మాట్లాడారు. అంతర్జాతీయంగా వివిధ దేశాలలో కమ్యూనిస్టు పార్టీ పురోగమనం, పెట్టుబడిదారీ దేశాలలో ఇటీవల సంభవించిన ఆర్థిక సంక్షోభాల గురించి వివరించారు. తద్వారా కార్యకర్తలకు ఉత్తేజాన్ని, ఉత్సాహాన్ని కలిగించారు. రాష్ట్ర పార్టీ ఎడ్యుకేషన్ కమిటీ సభ్యులు కా॥ మధుకర్ సమాజ పరిణామం, కులం, మతం, వర్గం, వర్గపోరాటాల గురించి వివరించారు. సమాజ పరిణామంలో వ్యవసాయపు ప్రాధాన్యత గురించి తెలియజేశారు.

ప్రఖ్యాత వ్యవసాయరంగ నిపుణులు కె.ఆర్. చౌదరిగారు మూడు రోజులు తిరుపతిలో వుండి వివిధ అంశాలపై బోధించారు. ప్రపంచీ కరణ వ్యవసాయరంగ సంక్షోభం అనే అంశంపై, సాగునీరు సంరక్షణ అభివృద్ధి, చిన్న నీటి వనరులు, బిందు, తుంపర సేద్యం పద్ధతుల విధానాల గురించి, నిర్వాసితులకు పునరావాసం విషయంపై అందరికీ అర్థమయ్యేట్లుగా వివరించి కార్యకర్తలను ఎంతగానో చైతన్యపరిచారు.

మెట్ట వ్యవసాయ పద్ధతులు, విధానాలు అనే అంశంపై తిరుపతికి చెందిన ప్రిన్సిపల్ సైంటిస్ట్, అగ్రానమి ప్రొఫెసర్ సుధాకర రెడ్డిగారు ఉపన్యసించారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో మూడొంతులకు పైగా భూభాగం మెట్ట వ్యవసాయంపై ఆధారపడి వున్నదని, ఆ మెట్ట వ్యవసాయంలో అభివృద్ధి సాధించకపోతే ఆంధ్రప్రదేశ్ ముందుకు సాగదని ప్రసంగించారు.

వశు సంపద అనే అంశంపై వ్యవసాయ యూనివర్సిటీ ప్రొఫెసర్ సజ్జన్ కుమార్ ప్రసంగించారు. కార్యకర్తలు లేవనెత్తిన అనేక ప్రశ్నలకు వీరు సమాధానాలిచ్చి అనుమానాలు నివృత్తి చేశారు.

నుస్కిర వ్యవసాయం - దాని ప్రాధాన్యత గురించి డా॥ రామాంజనేయులు వివరించారు. ఈనాడు వ్యవసాయంలో

* ప్రధాన కార్యదర్శి, ఆంధ్రప్రదేశ్ రైతు సంఘం, హైదరాబాద్

రకరకాల రసాయన ఎరువులు వాడటంవల్ల ఖర్చులు పెరిగి వ్యవసాయం లాభసాటిగా లేని పరిస్థితులలో సాంప్రదాయ ఎరువులు వాడి అతి తక్కువ ఖర్చుతో వ్యవసాయాన్ని లాభసాటిగా ఎలా మార్చవచ్చో సోదాహరణంగా వివరించారు.

ఎ.ఐ.కె.ఎస్. జాతీయ ఉపాధ్యక్షులు శ్రీ కొల్లి నాగేశ్వరరావు ఇరిగేషన్ ప్రాజెక్టులు - రాష్ట్ర సమగ్ర అభివృద్ధి అనే అంశంపై పవర్ పాయింట్ ప్రజంటేషన్ ద్వారా వివరించి కార్యకర్తలకు ఇరిగేషన్ విధానంపై సమగ్ర అవగాహన కల్పించారు.

పంటలకు మార్కెటింగ్, మద్దతు ధరలనే అంశంపై ఆంధ్రప్రదేశ్ రైతుసంఘ అధ్యక్షులు కె. రామకృష్ణ మాట్లాడారు. రైతాంగం పండించిన పంటలకు మద్దతు ధరలు రావడంలేదని, పంటలకు మద్దతు ధరలు నిర్ణయించేప్పుడు డా॥ స్వామినాథన్ కమిషన్ సిఫార్సులు అమలుజరపాలని, వీటికోసం రైతాంగం ఉద్యమాలు నడపాలని పిలుపునిచ్చారు.

దేశ రాజకీయ పరిస్థితులు - మన కర్తవ్యాలు అనే అంశంపై సి.పి.ఐ. రాష్ట్ర కార్యదర్శి డా॥ కె. నారాయణ ప్రసంగించారు. మన రాజకీయ విధానాలతోపాటు పార్టీ నిర్మాణం, ప్రజాసంఘాల నిర్మాణం, దాని ప్రాధాన్యత గురించి వివరించారు. రైతు సంఘం జిల్లా ప్రధాన బాధ్యతలు ఎవరు నిర్వహిస్తారో వారు రైతు

సంఘంపైనే ప్రత్యేకంగా కేంద్రీకరించాలని సూచించారు.

రైతాంగ సమస్యలు, ఉద్యమాలు, మన కర్తవ్యాలు, సంఘ నిర్మాణం గురించి సంఘ ప్రధాన కార్యదర్శి రావుల వెంకయ్య వివరించారు. దీనిపై అన్ని జిల్లాల కామ్రేడ్స్ మాట్లాడారు.

వర్క్ షాపు రైతుసంఘ కార్యకర్తలకు ఎంతగానో ఉపయోగ పడింది. రాజకీయంగా, సిద్ధాంతపరంగా, నిర్మాణపరంగా అవగాహన కలిగింది. వ్యవసాయ రంగంలో నేడు రైతులు ఎదుర్కొంటున్న వివిధ సమస్యలు, వాటి పరిష్కార మార్గాలు తెలుసుకోవడం ద్వారా ఉద్యమానికి ఎంతగానో దోహదపడింది. వర్క్ షాపు ఉత్తేజంతో ఇంతకు మునుపు వున్న 3 లక్షల సభ్యత్వాన్ని 5 లక్షలకు పెంచాలని రైతులోకం పత్రికను 10 వేల సర్క్యులేషన్ కు తీసుకుపోవాలని, నాలుగు వేల గ్రామాలలో గ్రామ కమిటీల నిర్మాణం చేపట్టాలని, జిల్లాలవారీగా బాధ్యతలు నిర్దేశించు కున్నారు. రాష్ట్ర కేంద్రాన్ని జిల్లా నియోజకవర్గ స్థాయిలో సంఘాన్ని పటిష్టపరచడం చేయాలని భావించారు.

ముగింపు సభలో సి.పి.ఐ. చిత్తూరు జిల్లా పార్టీ, నగర పార్టీ, జిల్లా రైతు సంఘం, ఇతర కామ్రేడ్స్ ను వర్క్ షాపును జయప్రదంగా నిర్వహించినందుకు అభినందనలు తెలియచేశారు.

*

లంచగొండికి శిక్ష

లంచం తీసుకున్న వ్యక్తులపై తేబడిన కేసులో (మే 2, 1918) లంచగొండితనం రుజువైనప్పటికీ, తాము లంచం తీసుకున్నట్లు ముద్దాయి అంగీకరించినప్పటికీ, ఆ ముద్దాయిలకు ఆరు నెలలు మాత్రమే జైలు శిక్ష విధించిన న్యాయమూర్తుల్ని పార్టీనుంచి వెళ్ళగొట్టి విషయం ఎజండాలో చేర్చవలసిందిగా మిమ్మల్ని కోరుతున్నాను.

లంచం తీసుకున్న వ్యక్తుల్ని కాల్చి చంపడానికి బదులు వారికి హాస్యాస్పదమైన తేలిక శిక్ష విధించడం ఏ కమ్యూనిస్టుకైనా, ఏ విప్లవకారునికైనా అవమానకరం. అట్టి కామ్రేడ్స్ ని ప్రజాభిప్రాయమనే న్యాయస్థానంలో అరుతూకు (కొన్ని పెద్ద రకాల నేరాలు చేసినవారిని అవమానపరచడానికి ఒక మంచి లాంటిది తయారుచేసి, దానికొక చెక్క అమర్చి, దాని రంధ్రాల్లో మెడనూ, చేతుల్నీ తగిలించి, కొంతసేపు నిలబెట్టి వుంచుతారు.) వేసి, పార్టీనుంచి వెళ్ళగొట్టవలసి వుంటుంది. ఎందుచేతనంటే, వారు కెర్నెస్కీ (ఎ.ఎఫ్. కెర్నెస్కీ 1917లో రష్యాలో అధికారం చేజిక్కించుకున్న బూర్జువా విప్లవ ప్రతిఘాత ప్రభుత్వానికి అధిపతి; సోవియట్ ప్రభుత్వానికి శత్రువు), మార్టోవ్ (ఎల్. మార్టోవ్ (1873-1923) మెన్షివిక్ నాయకులలో ఒకరు. రష్యన్ సోషల్ డెమాక్రటిక్ లేబరు పార్టీ రెండవ మహాసభలో అల్పసంఖ్యక అవకాశవాద మూతాకు నాయకుడు. అప్పటి మెన్షివిక్ నాయకుల్లో ఒకడుగా వుంటూ, మెన్షివిక్ పత్రికలకు, ఇతర ప్రచురణలకు సంపాదకుడుగా వుండేవాడు; అక్టోబరు విప్లవం తరువాత సోవియట్ ప్రభుత్వానికి బాహాటమైన శత్రువులతో చేరిపోయాడు; 1902లో జర్మనీకి వలస వెళ్ళాడు.)ల సరసన వుండవలసినవారే గాని, విప్లవ కమ్యూనిస్టుల సరసన కాదు.

రష్యన్ కమ్యూనిస్టు పార్టీ కేంద్ర కమిటీకి (1918)

పాట్లోను, పాట్ బయట జరిగే మానసిక, రాజకీయ, ఆర్థిక పోరాటాల్లోనే మన అభిప్రాయాలను నిశితమొనర్చుకోగలుగుతాం. విప్లవానికి సంబంధించిన వాస్తవాలను అర్థం చేసుకోగలుగుతాం. అదే సమయంలో మనం విప్లవ పోరాటం అనుభవాన్ని ఎప్పటికప్పుడు క్రోడీకరించుకుంటూ జీర్ణం చేసుకోవాలి. మన అభిప్రాయాలు మార్క్సిజం - లెనినిజాని కనుగుణ్యంగా వున్నవో లేవో శ్రామికవర్గ విముక్తికై జరిగే పోరాటాని కనుకూలంగా ఉన్నాయో లేవో పరీక్షించుకుంటూ వుండాలి. ఆలోచనా విధానంలో స్వయం సాధన అంటే అర్థం ఇట్టి అధ్యయనం ద్వారా, స్వీయ సమాలోచన ద్వారా, ఆత్మపరీక్ష ద్వారా మనలోని అపసవ్యపు భావాలను నిర్మూలించుకోవడం, కమ్యూనిజం యొక్క ప్రయోజనాలకేమాత్రం విరుద్ధంగా వున్న అభిప్రాయాన్నయినా మొగ్గలో తుంచివేయడం ఆలోచనా విధానంలో స్వయం సాధనకిదొక నిర్దిష్ట రూపం కూడా.

కామ్రేడ్స్ ! మానవుని ఆలోచనా విధానమే అతని పనులన్నింటినీ నడుపుతుందని మీకు తెలుసు. అంతేకాదు, ప్రతి మానవునికి మానవ జీవితాన్ని గురించి, ప్రపంచాన్ని గురించి ఒక దృక్పథం వుంటుంది. ఈ దృక్పథమే జనరల్ గా అతని భావాలను, పనులను నడుపుతుంది. అందువల్ల కమ్యూనిస్టులమైన మనం ఆలోచనా విధానంలో సాధన చేసేటప్పుడు మానవ జీవితాన్ని గురించి, ప్రపంచాన్ని గురించి, మన దృక్పథమేమిటో స్పష్టంగా నిర్వచించుకోవాలి. కారణమేమంటే మానవ జీవితాన్ని గురించి, ప్రపంచాన్ని గురించి మనకున్న దృక్పథంతో మన భావాలు, కార్యకలాపాలు దగ్గర సంబంధాన్ని కలిగియుంటాయి.

లీషాప్ చీ, మంచి కమ్యూనిస్టు ఎలా వుండాలి?

కమ్యూనిజం

ఒక రాజకీయ పార్టీ తన తప్పులవల్ల అవలంబించే వైఖరినిబట్టి, ఆచరణలో ఆ పార్టీ తన వర్గంవల్ల, శ్రామిక ప్రజానీకంవల్ల తన బాధ్యతలను ఏమేరకు నిజాయితీతో నిర్వహించగలదో నిర్ణయించవచ్చు. తన తప్పులను పృథుయపూర్వకంగా ఒప్పుకోవడం, అందుకు గల కారణాలను పరిశోధించడం, ఆ తప్పులకు దారితీసిన పరిస్థితులను విశ్లేషించి చూచుకోవడం, దానిని బద్ధుబాటు చేసుకొనేటందుకు క్షుణ్ణమైన చర్యల ద్వారా మార్గాలను కనుగొనడం - ఇదీ బాధ్యత గల ఒక రాజకీయ పార్టీ అవలంబించవలసిన పద్ధతి. తన బాధ్యతలను నిర్వహించవలసిన పద్ధతి, తన వర్గానికి, ప్రజానీకానికి శిక్షణ గరపవలసిన పద్ధతి యిదే.

సమకాలీన రాజకీయ, ఆర్థిక, సాంఘిక, తాత్విక, చరిత్ర, సాంస్కృతిక విషయాలపై మార్క్సిస్టు దృక్పథం నుండి అమూల్యమైన వ్యాసాలను అందించే "కమ్యూనిజం" పత్రిక చందాదార్లుగా చేరండి.

వివరాలకు

మేనేజర్, కమ్యూనిజం

చంద్రం బిల్డింగ్స్, మాచవరం, విజయవాడ - 520 004

చందా వివరాలు

విడి ప్రతి	రూ.	10-00
సంవత్సర చందా	రూ.	100-00
జీవిత చందా	రూ.	1000-00

ఫోన్స్ :

ఆఫీస్ - మేనేజర్ : 0866-2431301

సంపాదకుడు : ఆఫీస్ 0866-2431407

(R) 08676-253068, 252248

సెల్ : 9849435142

చందాను ఎం.ఎ. లేదా డి.డి. ద్వారా పై అత్రసు పేర్ పంపగలరు.

Email : koteswararao.gaddam@gmail.com

పుస్తకం పేరు	KLVA102M105
పుస్తకం విధులు	శిక్షణాపత్రం
అంకం	07 February 2025
మొదటి అడ్డు	Yes
రెండవ అడ్డు	Yes
మొత్తం పేజీలు	45
విచ్చిన పేజీలు	No
ఇలాగే పేజీలు	No
లేని పేజీలు	No
ఉన్నాయి లేవు	Kalyandee
పేజీలు ఉన్నాయి లేవు	Kalyandee
స్టాక్ చేయబడింది	S Lakshmi
పరిశోధించబడింది	LAKSHMI
ప్రారంభం చేయబడింది	
ముగిసినది	
చివరికి	Good